

Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2012



Helsinki 2013

K 16/2013 vp

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALTUUSTON KERTOMUS
2012**



EDUSKUNNALLE



HELSINKI 2013

ISSN 1237-4334 (painettu julkaisu)
ISSN 1796-9794 (verkkojulkaisu)

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2013

Alkusanat

Tämä kertomus on Suomen Pankista annetun lain (27.3.1998/214) 11 pykälän 1 momentin 4 kohdan mukainen pankkivaltuuston vuosittainen kertomus eduskunnalle.

Pankkivaltuuston kertomus eduskunnalle vuodelta 2012 sisältää erilliset osat Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta (osa I) sekä Finanssivalvonnan toiminnasta ja hallinnosta (osa II) kertomusvuoden kuluessa. Verrattuna pankkivaltuuston aiempiin kertomuksiin uutta on mm. se, että Suomen Pankin riskejä käsitellään kootusti yhdessä omassa erillisessä alaluvussaan, samoin kuin se, että pankkivaltuuston käsittelemät asiat ja sen arviot Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan toimista on koottu omiin alalukuihinsa.

Kertomuksen toinen, Finanssivalvontaa koskeva osa sisältää – talousvaliokunnan mietinnössään (TaVM 10/2012 vp) esittämän kehotuksen mukaisesti – erillisen yhteenvedonomaisten osien Euroopan unionin (EU) rahoitusmarkkinoiden makro- ja mikrotason valvontaa harjoittavasta järjestelmästä ja sen muotoutumisesta. Tätä EU:n finanssivalvonnan kehikkoa ja siihen liittyneitä tapahtumia kuvataan myös Suomen Pankin toimintaa koskevassa osassa.

Kertomuksen kolmannessa osassa (osa III) kuvataan lyhyesti eräitä kertomusvuoden jälkeisiä tapahtumia.

Kertomuksen luvut perustuvat helmi-maaliskuussa 2013 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Pankkivaltuuston kokoonpano kertomusvuonna

Pankkivaltuutettuina toimivat kertomusvuoden 2012 alkaessa seuraavat henkilöt:

Backman, Jouni, yhteiskuntatieteiden ylioppilas

Kalli, Timo, maanviljelijä

Kiviniemi, Mari, valtiotieteiden maisteri

Matikainen-Kallström, Marjo, diplomi-insinööri

Mäkipää, Lea, merkonomi

Ruuhonen-Lerner, Pirkko, toimittaja, varanotaari

Vapaavuori, Jan, oikeustieteen kandidaatti

Viitanen, Pia, hallintotieteiden maisteri

Zyskowitz, Ben, oikeustieteen kandidaatti.

Puheenjohtajana toimi pankkivaltuutettu Ben Zyskowitz ja varapuheenjohtajana pankkivaltuutettu Pirkko Ruuhonen-Lerner. Työjaoston kolmantena jäsenenä toimi pankkivaltuutettu Mari Kiviniemi ja ylimääräisenä jäsenenä pankkivaltuutettu Jouni Backman.

Pankkivaltuutettu *Jan Vapaavuoren* erottua tehtävästään uudeksi pankkivaltuutetuksi valittiin eduskunnan toimittamassa täydennysvaalissa 21. marraskuuta valtiotieteiden maisteri *Petteri Orpo*.

Pankkivaltuuston sihteerinä toimi varatuomari *Anton Mäkelä* ja neuvonantajana (1.9.2012 alkaen) kauppätieteiden tohtori *Ari Hyytinen*.

SISÄLLYS

	Sivu		Sivu
ALKUSANAT	3	OSA II FINANSSIVALVONTA	
PANKKIVALTUUSTON KOKOONPANO		KERTOMUSVUONNA	31
KERTOMUSVUONNA	5	Luku 5 Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema	31
OSA I SUOMEN PANKKI		Luku 6 Toimintaympäristö vuonna 2012	31
KERTOMUSVUONNA	9	Luku 6.1 Euroalueen rahoitussektori	31
Luku 1 Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema	9	Luku 6.2 Suomen rahoitussektori...	31
Luku 2 Toimintaympäristö vuonna 2012	9	Luku 7 Finanssivalvonnan toiminta vuonna 2012	33
Luku 2.1 Talouskehitys	9	Luku 7.1 Finanssivalvonnan hallinto	33
Luku 2.2 EKP:n rahapolitiikka	12	Luku 7.2 Vuoden 2012 tavoitteet ja niiden toteutuminen	33
Luku 2.3 Suomen talous	16	Luku 7.3 EU:n finanssivalvonnan muotoutuminen	35
Luku 3 Suomen Pankin toiminta vuonna 2012	18	Luku 8 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot	37
Luku 3.1 Suomen Pankin hallinto ..	18	Luku 8.1 Pankkivaltuuston kertomus vuodesta 2011 ja Fivan toimet sen johdosta	37
Luku 3.2 Suomen Pankin toiminta .	18	Luku 8.2 Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta vuonna 2012	39
Luku 3.3 Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2012	25	OSA III KERTOMUSVUODEN	
Luku 3.4 Suomen Pankin tilintarkastajat ja tilintarkastus	26	JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA	41
Luku 4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot	26	LIITE	
Luku 4.1 Hallintoa ja johtokuntaa koskevat asiat	26	Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2012	42
Luku 4.2 Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus	27		
Luku 4.3 Suomen Pankin riskit	27		
Luku 4.4 Muita käsiteltyjä asioita ..	30		

OSA I SUOMEN PANKKI KERTOMUSVUONNA

Luku 1 Suomen Pankin tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Suomen Pankki on julkisoikeudellinen laitos, joka toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa. Suomen Pankin asema on määritelty Suomen perustuslaissa. Pankin toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö sekä laki Suomen Pankista.

Kansallisena keskuspankkina ja osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ) Suomen Pankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Sen tehtävänä on osallistua rahapolitiikan valmisteluun ja toteuttaa Euroopan keskuspankin (EKP) neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa. Suomen Pankin tehtävänä on myös edistää maksu- ja rahoitusjärjestelmän vakautta ja tehokkuutta sekä luoda edellytyksiä vakaalle talouskasvulle ja hyvälle työllisyydelle. Lisäksi tehtäviin kuuluvat operatiiviset keskuspankkitehtävät, kuten pankkien maksuliikkeen hoitaminen, sekä käteisrahan saatavuudesta ja turvallisuudesta huolehtiminen. Suomen Pankki huolehtii myös EKP:n toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisesta ja julkaisemisesta.¹

Suomen Pankkia valvoo eduskunnan valitsema yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto. Pankkivaltuuston tehtävät jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: valvontaan, keskeisiin hallintotehtäviin ja muihin tehtäviin. Pankkivaltuusto antaa eduskunnalle vuosittain kertomuksen Suomen Pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä käsittelemistään tärkeimmistä asioista. Lisäksi pankkivaltuusto voi tarvittaessa antaa kertomuksia rahapolitiikan toteuttamisesta ja muusta Suomen Pankin toiminnasta.

¹ Suomen Pankin vuosikertomus on saatavissa pankin kotisivulta osoitteesta <http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/>.

Luku 2 Toimintaympäristö vuonna 2012

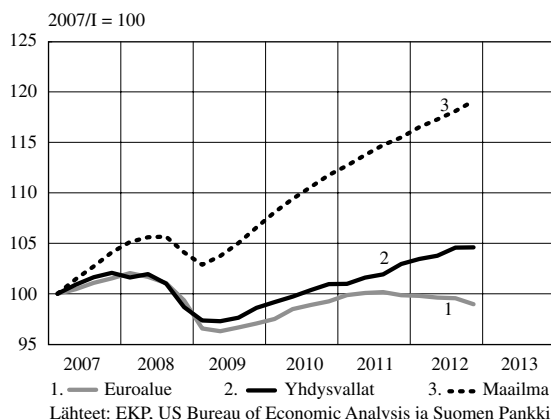
Luku 2.1 Talouskehitys

Maaillantalouden kehitys

Maaillantalouden kehitysnäkymät olivat kertomusvuoden 2012 alussa epävarmat ja varsin hauraat. Talouskehityksen odotettiin vaihtelevan merkittävästi alueittain. Kasvuodotukset olivat vahvimmat Aasiassa, vaikka Kiinan kasvun arvioitiin olevan hidastumassa. Odotukset eri alueiden ja siten myös maailman kokonaistuotannon kasvusta hiipuivat vuoden edetessä, ja kertomusvuoden syksyllä maailman kokonaistuotannon kasvun arvioitiin jäävän alle 3 prosentin. Kehittyvissä talouksissa talouskasvu jatkui, mutta hitaampana kuin vielä vuoden alussa oli odotettu.

Yhdysvalloissa bruttokansantuote kasvoi hie- man reilut 2 %, mutta euroalueella talous sen sijaan supistui (kuvio 1). Maailmankauppa jatkoi

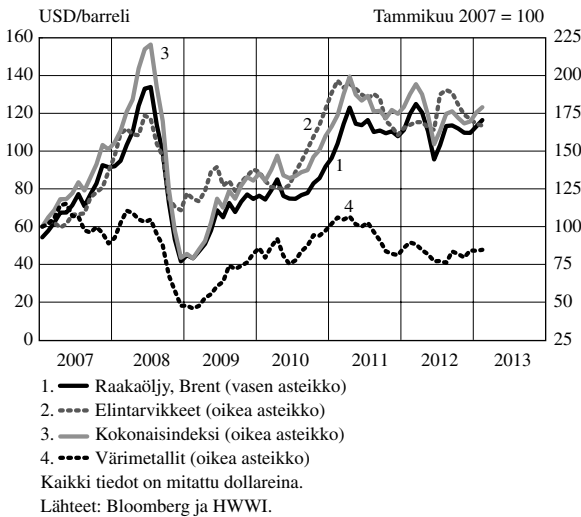
Kuvio 1.
Maailman kokonaistuotanto



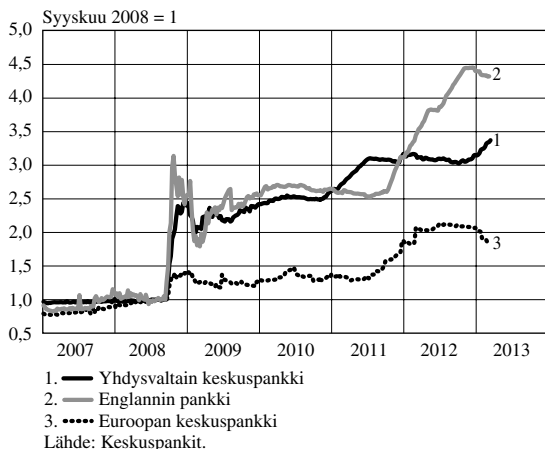
maltillisen suotuisaa kehitystään, joskin alueiden väliset erot olivat tuntuvia (kuvio 2). Raaka-aineiden hinnat vaihtelivat vuoden kuluessa paljon, mutta päättyivät vuoden lopulla jotakuinkin lähtötasolle (kuvio 3).

Teollisuusmaiden rahapolitiikka oli koko kertomusvuoden 2012 hyvin elvyttävää. Ohjauskorot olivat matalalla (kuvio 4), ja rahoitussektorin lividiteettiä tukevat epätavanomaiset rahapolitiittiset toimet jatkuivat. Kriisin myötä yleistyneet epätavanomaiset rahapolitiittiset toimet näkyivät yhä myös keskuspankkien taseissa ja niiden kehityksessä (kuvio 5). Osakekurssit nousivat Yhdysvalloissa varsin selvästi vuoden 2012 kuluessa ja kesän notkahduksen jälkeen myös euroalueella (kuvio 6). Euron kurssi suhteessa Yhdysvaltain

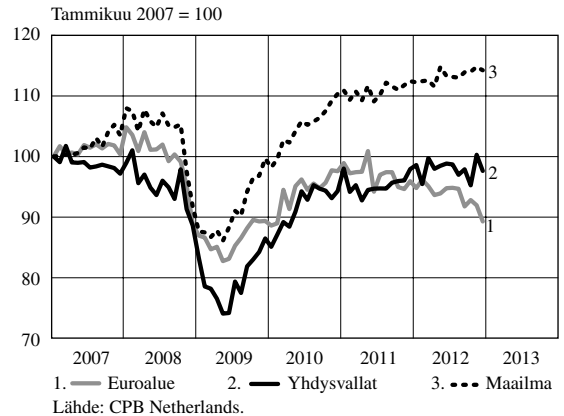
Kuvio 3.
Öljyn ja muiden raaka-aineiden hinnat



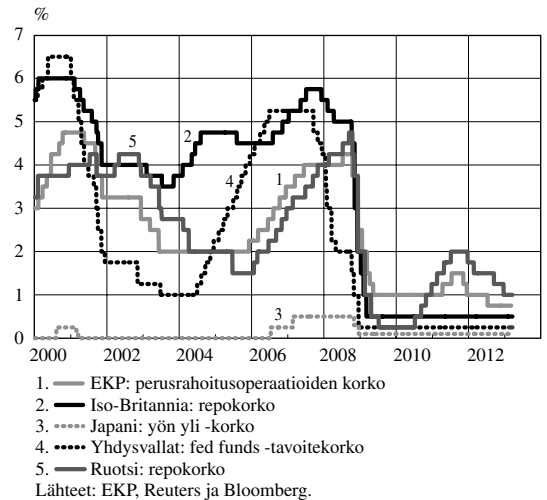
Kuvio 5.
Keskuspankkien taseita



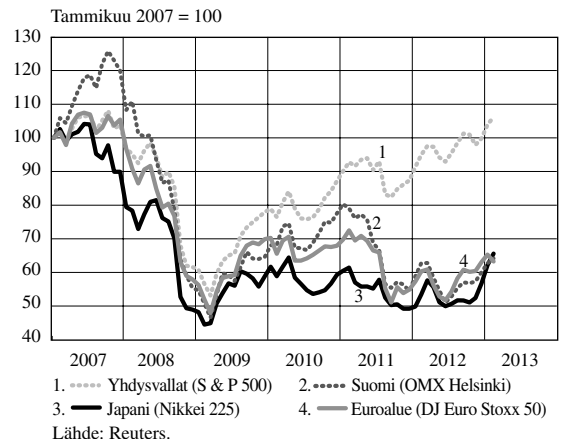
Kuvio 2.
Maailmankauppa



Kuvio 4.
Keskuspankkien ohjauskorot

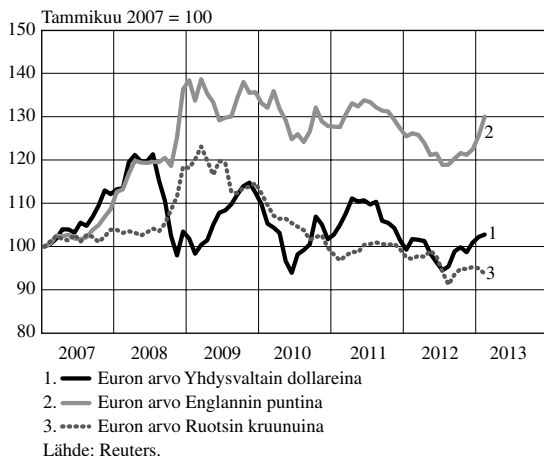


Kuvio 6.
Pörssikurssien kehitys



Kuvio 7.

Euron kehitys suhteessa dollariin, puntaan ja Ruotsin kruunuun



dollariin ja Ruotsin kruunuun oli kertomusvuoden lopulla jotakuinkin samalla tasolla kuin ennen kriisiä vuonna 2007 (kuvio 7).

Euroalueen talouskehitys

Myös euroalueen talousnäkyviä leimasi kertomusvuoden alkupuolella epävarmuus. Alueen talouskehityksen odotettiin kuitenkin elyvän hitaasti vuoden 2012 kuluessa.

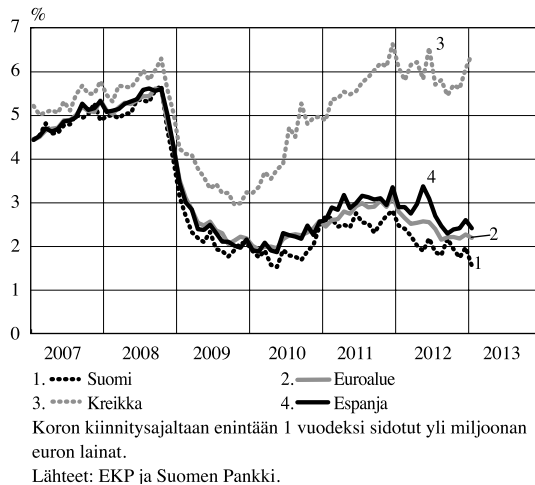
Rahoitusmarkkinat reagoivat kertomusvuoden maaliskuussa rauhallisesti, kun Kreikan toinen sopeutusohjelma saatiin valmiiksi ja kun yksityisten sijoittajien hallussa olleiden Kreikan valtion velkakirjojen arvoa suunnitelmien mukaisesti alennettiin.² Tukipaketin koko oli yhteensä 164 mrd. euroa, mistä 34 mrd. euroa oli peräisin edellisestä tukipaketista. Euroopan rahoitusvakausvälineen ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) uuden rahoituksen määrä oli 130 mrd. euroa. Yksityisen sektorin velkojen vanhojen velkakirjojen arvosta leikattiin tukipaketin osana 53,5 %. Kreikan sopeutusohjelmaan kuului, että EKP:n arvopaperi-ostohjelmien vuoksi sijoitussalkkunaan Kreikan valtion velkakirjoja pitäneet euroalueen kansalliset keskuspankit jakavat voitot kansallisvaltioille, jotka sitoutuivat luopumaan näistä sijoituksista vuoteen 2020 mennessä kertyneestä tuotosta Kreikan hyväksi. Sopeutusohjelmaan kuului myös erillinen

sopimus Suomen saamista vakuuksista.

Loppukevällä ja alkukesästä 2012 euroalueen kasvuodotukset ja näkymät kuitenkin heikkenivät ja maakohtaiset erot rahoitusoloissa korostuivat. Tämä näkyi mm. Espanjan talousvaikeuksien ja rahoitussektorin ongelmien syventymisenä. Euroalueen kriisimaissa rahoitusoloja heikensivät sekä valtionlainamarkkinoiden häiriöt että pitkään jatkunut huono talouskehitys. Näissä maissa niin yritysten ja kotitalouksien lainanmaksukyvyn kuin pankkisektorin tilan ja luotonantokyvyn koettiin yhä heikentyvän. Kesän aikana vahvistui myös näkemys, että eurojärjestelmän rahapolitiikka ei välity tarkoituksenmukaisella tavalla ns. GIIPS-maiden (Kreikka, Irlanti, Italia, Portugali ja Espanja) kotitalouksien ja yritysten maksamiin luottokorkoihin (kuvio 8). GIIPS-maissa myös luottojen saatavuus

Kuvio 8.

Yritysluottojen korkoja euromaissa



heikentyi ja ehdot kiristyivät.

Ongelmien kärjistyminen johti siihen, että Espanja haki kesäkuussa 2012 ulkopuolista tukea pankkiensa pääomittamiseen. Samoihin aikoihin myös Kypros ilmoitti avuntarpeestaan.

Kesän kuluessa arviot euroalueen talousnäkyvistä synkkenivät, ja alkusyksystä kasvuodotuksia heikensivät edelleen mm. jännitteet tiettyjen euroalueen maiden valtionlainamarkkinoilla, rahoitus-, yritys- ja kotitaloussektoreiden taseiden korjausliikkeiden jatkuminen sekä yleisemmin maailmantalouden kasvunäkymien heikentyminen. Euroalueen talouden veturina pitkälti

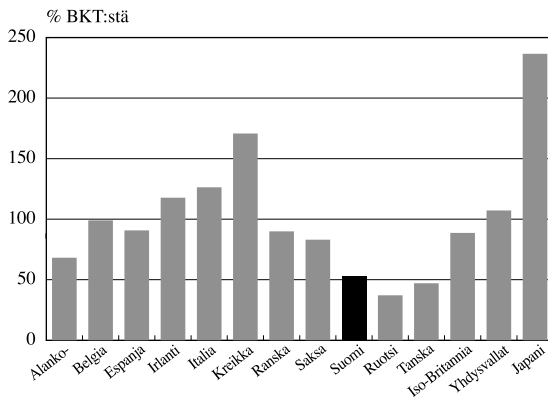
² Kreikan valtionvelkojen uudelleenjärjestelyä on kuvattu tarkemmin Suomen Pankin vuosikertomuksessa 2012 (ks. erityisesti kehikko 2).

toimineen Saksan näkymien heikentyminen kävi ilmeiseksi viimeistään syksyllä, kun mm. maan viennin veto tuntui hiipuvan verrattuna edellisvuosien kehitykseen (kuvio 9).

Euroalueella huoli julkisen velan suuruudesta ja sen tulevasta kehityksestä alueen eri maissa jatkui koko kertomusvuoden (kuvio 10), eivätkä näkemykset alueen ja erityisesti GIIPS-maiden työttömyyskehityksestä muuttuneet paremmiksi (kuvio 11). Syksyllä ja loppuvuodesta euroalueen kasvuennustetta muutettiin yleisesti aiemmin ennustettua heikomman kehityksen suuntaan. Euroopan komission marraskuussa 2012 julkistaman näkemyksen mukaan bruttokansantuotteen (BKT) arvioitiin supistuvan koko EU:ssa 0,3 % ja euroalueella 0,4 % vuonna 2012. Kasvuriskien arvioitiin kertomusvuoden lopulla monilta osin edelleen painottuvan aiemmin arvioitua heikom-

Kuvio 10.

Arvioitu julkisen sektorin velka vuonna 2012



Lähde: IMF (WEO, lokakuu 2012).

man kehityksen suuntaan.

Vuoden loppupuolella Kreikan talousongelmiin jouduttiin jälleen etsimään uusia ratkaisuja. Marraskuun lopussa euroryhmä ja Kansainvälinen valuuttarahasto pääsivät yhteisymmärrykseen Kreikan uusista velkahelpotuksista.

Luku 2.2 EKP:n rahapolitiikka

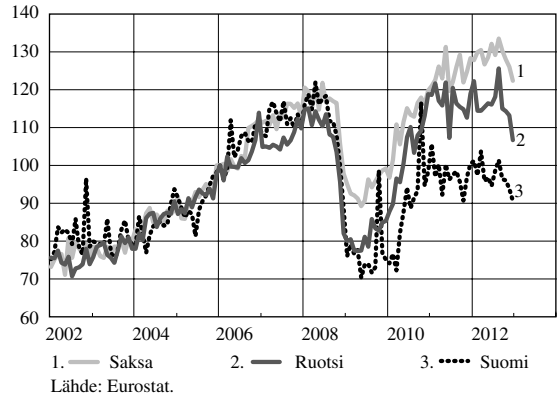
Rahapolitiikan tavoite ja toteutus

Euroopan keskuspankin ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Lisäksi EKP voi pyrkiä toimillaan tukemaan hyvää työllisyyttä ja kestäväää talouskasvua, kunhan nämä toimet

Kuvio 9.

Vienti eräissä maissa

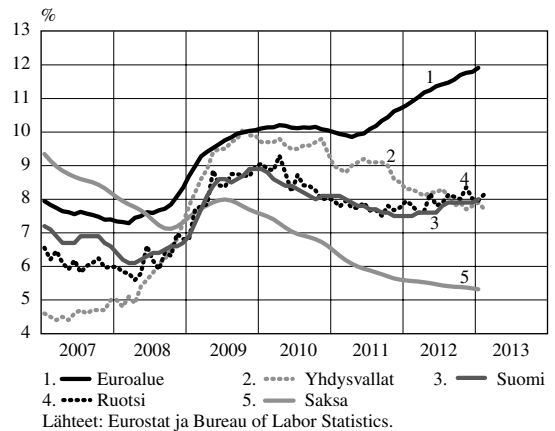
Tammikuu 2006 = 100



Lähde: Eurostat.

Kuvio 11.

Työttömyysaste



Lähteet: Eurostat ja Bureau of Labor Statistics.

eivät vaaranna hintatason vakauden tavoitetta.

EKP:n rahapolitiittiset toimet voidaan jakaa tavanomaisiin toimiin, joilla säädellään rahapolitiikan mitoitus, sekä epätavanomaisiin toimiin, joilla pyritään mm. parantamaan rahapolitiikan välittymistä euroalueen talouksiin.

Eurojärjestelmä toteuttaa EKP:n neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa operatiivisen ohjausjärjestelmän avulla. Järjestelmän keskeisimpiä osia ovat markkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja vähimmäisvarantojärjestelmä. Ohjausjärjestelmän avulla vaikutetaan pankkijärjestelmässä olevan likviditeetin määrään ja lyhytaikaisten markkinakorkojen tasoon. Normaalitilanteessa eurojärjestelmä tarjoaa pankeille jälleerahoitusta myöntämäl-

lä niille eripituisia luottoja vakuuksia vastaan. Likviditeettiä lisäävissä markkinaoperaatioissa vastapuolipankit voivat hakea luottoa, kun taas likviditeettiä vähentävissä operaatioissa ne voivat tallettaa ylimääräistä likviditeettiään keskuspankkiin. Vähimmäisvarantovelvoitteet luovat puolestaan rakenteellista likviditeetin tarvetta pankeille. Maksuvalmiusjärjestelmän yön yli -talletusmahdollisuus ja yön yli -luotto antavat pankeille mahdollisuuden tasoittaa lyhytaikaisia likviditeetin vaihteluita esimerkiksi tekemällä (väliaikaisia) yön yli -talletuksia.

Rahoitusmarkkinakriisin aikana on otettu toistaiseksi käyttöön epätavanomaisia rahapolitiikkatoimia, kuten mm. arvopapereiden osto-ohjelmiin liittyvät arvopapereiden suorat ostot markkinoilta. Näillä arvopaperiostoillaan eurojärjestelmä pyrkii vaikuttamaan rahapolitiikan välittymisen kannalta olennaisten rahoitusmarkkinalohkojen toimintaan.

Tärkeä osa rahapolitiikan toimeenpanoa ja riskienhallintaa ovat myös vakuudet, joita vastaan pankit lainaavat rahaa keskuspankista. Vakuuksiin sovelletaan kelpoisuusehtoja ja riskienhallintamenetelmiä, kuten päivittäistä markkinahinnoittelua ja aliarvostuksia, ja vakuudet turvaavat eurojärjestelmän asemaa luotonantajana.

Vuoden 2012 aikana EKP:n rahapolitiikkaan heijastuivat sekä euroalueen velkamarkkinoiden häiriöt että huoli rahapolitiikan epätasaisesta välittymisestä.

Rahapoliittiset päätökset ja toimet kertomusvuonna

Juuri ennen kertomusvuoden alkua EKP:n neuvosto oli ilmoittanut uusista toimista, joiden toteutus ajoittui osittain vuoden 2012 alkupuolelle. Näistä toimista merkittävimpiä olivat erityispitkät, kolmen vuoden rahoitusoperaatiot (longer-term refinancing operation, LTRO), jotka toteutettiin joulukuussa 2011 ja helmikuussa 2012. Pankit lainasivat näissä operaatioissa vakuuksia vastaan yhteensä noin 1 000 mrd. euroa kolmen vuoden ajaksi. Aiemmin eurojärjestelmän markkinaoperaatioiden juoksuaika eli maturiteetti oli ollut enimmillään vuoden. Pitkän maturiteetin ohella toinen kolmivuotisten operaatioiden erityispiirre oli mahdollisuus ennenaikaiseen takaisinmaksuun.

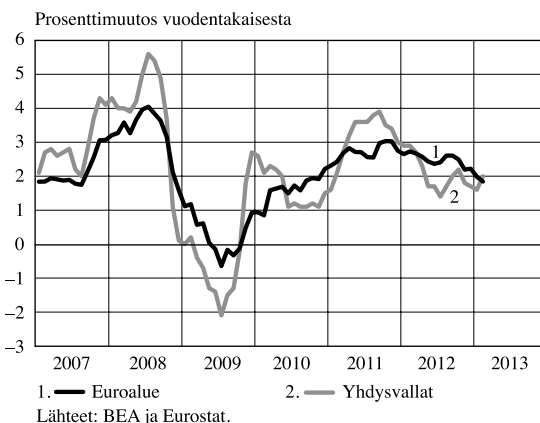
Joulukuussa 2011 tehtyjen päätösten mukaisesti myös pankkien vähimmäisvarantovelvoite puolitettiin 1 prosenttiin tammikuun 2012 puolivälistä lähtien. Neuvosto ilmoitti lisäksi kerto-

musvuoden helmikuussa vahvistaneensa vakuuksien erityiset kansalliset kelpoisuusvaatimukset ja riskienhallintamenetelmät, joiden perusteella aiempaa laajempi valikoima lainasaamia voidaan tilapäisesti hyväksyä eurojärjestelmän luotto-operaatioiden vakuudeksi useissa maissa. Nämä toimenpiteet lisäsivät käytettävissä olevien vakuuksien määrää. Näiden vuoden 2012 alkupuolella toteutettujen epätavanomaisten toimien tavoitteena oli lievittää rahoitusmarkkinajännitteitä ja mm. turvata rahoituksen saatavuus yrityksille ja kotitalouksille.

Heinäkuussa EKP:n neuvosto laski rahapoliittista ohjauskorkoaan 0,25 prosenttiyksikköä. Tämän koronlaskun jälkeen perusrahoitusoperaatioiden korko oli 0,75 %, maksuvalmiusluoton korko 1,50 % ja talletuskorko 0 %. Rahapolitiikan keventämistä puolsi se, että inflaatiopaineet olivat vaimentuneet entisestään, kun mm. osa euroalueen kasvunäkymiä heikentäneistä riskeistä oli tuossa vaiheessa kertomusvuotta toteutunut.

Kertomusvuoden kuluessa yhdenmukaistulla kuluttajahintaindeksillä mitattu inflaatio hidastui euroalueella vuoden alun 2,7 prosentista 2,2 prosenttiin (kuvio 12). Alkuvuoden nopea inflaatiovauhti johtui lähinnä energian ja muiden raaka-aineiden hintojen noususta. Inflaatio oli keskimäärin 2,5 % vuonna 2012. Inflaatio-odotukset säilyivät maltillisina koko vuoden 2012, ja inflaatoriskien arvioitiin olevan tasapainossa vuoden lopulla.

Kuvio 12.
Kuluttajahinnat Yhdysvalloissa ja euroalueella



Markkinoiden epävarmuus euroalueen tulevaisuudesta ja erityisesti Espanjan ja Italian valtion velkakestävydestä kasvoi loppukevään

ja kesän aikana. Tämä johti usean maan valtionlainapapereiden riskipreemioiden kasvuun.

Markkinoiden kokemaa epävarmuutta kuitenkin lievennettiin kesän ja alkusyksyn aikana monin toimin. Ensinnäkin sitä vähensi EKP:n pääjohtajan Mario Draghin heinäkuussa Lontoossa pitämä puhe, jossa hän sekä korosti euron peruuttamattomuutta että vakuutti EKP:n tekevän toimivaltansa rajoissa kaikkensa euron suojelemiseksi. Toiseksi EKP:n neuvosto totesi elokuussa, että arvailut ja pelko euroalueen hajoamisesta eivät ole hyväksyttäviä syitä euroalueen valtionlainapapereiden riskipreemioiden kasvuun. Neuvosto ilmoitti aloittavansa tästä syystä tarvittavien politiikkatoimien valmistelun. Kolmanneksi EKP:n neuvosto päätti syyskuun kokouksessaan uuden rahapolitiittisten suorien kauppajen ohjelman (Outright Monetary Transaction, OMT) pääpiirteistä. Samassa yhteydessä vakuuksien piiriä laajennettiin, jotta vakuuksien saatavuus eurojärjestelmän rahoitusoperaatioissa parane.

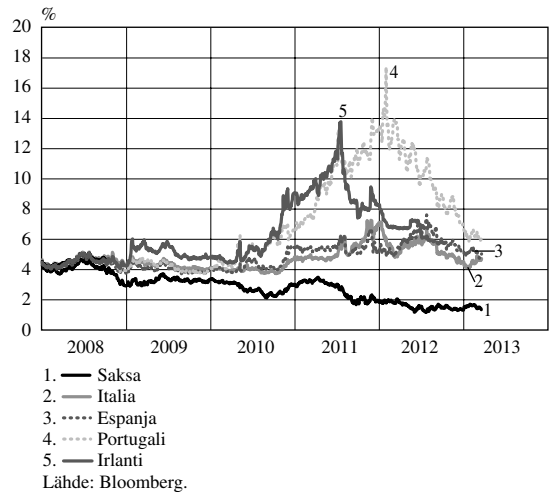
OMT-ohjelman kautta eurojärjestelmä voi ostaa valtionvelkakirjoja jälkimarkkinoilla. Nämä rahapolitiittiset suorat ostot ovat mahdollisia, eli ne voivat kohdistua vain sellaisten valtioiden lyhytaikaisiin velkakirjoihin, jotka ovat sitoutuneet vakaummekanismien (Euroopan rahoitusvakaavälineen ja Euroopan vakaummekanismiin) määrittelemiin talouden sopeutusohjelmiin.³ Rahapolitiittisten suorien kauppajen ohjelman ehdollisuuden perusajatus on, että velkakriisin ratkaisu riippuu euroalueen hallitusten toimista kunkin maan talouden rakenteiden uudistamiseksi ja tarvittavien säästöjen aikaansaamiseksi. Ostojen määrää ei ole ennalta rajoitettu. Rahapolitiittisten suorien ostojen ohjelman avulla pyritään vahvistamaan rahapolitiikan välittymismekanismien toimintaa ja turvaamaan rahapolitiikan yhtenäisyys euroalueella.

Eurojärjestelmä ei ostanut OMT-ohjelman kautta valtionlainapapereita vuonna 2012. Ilmoitus ohjelmasta kuitenkin vähensi markkinoiden arvailua ja pelkoja euroalueen hajoamisesta ja johti riskipreemioiden supistumiseen.

Velkakriisistä eniten kärsineiden euroalueen maiden valtionlainojen pitkät korot kehittyivät suotuisasti erityisesti kertomusvuoden lopulla (kuvio 13a). Pitkät korot laskivat myös Saksassa ja muissa maissa (kuvio 13b) vuoden loppua kohden. Riskilisien pieneminen pankkien

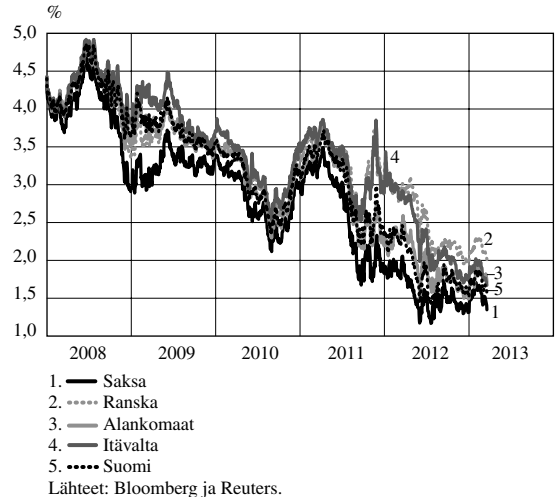
Kuvio 13a.

Valtionlainan (10 v) korot eräissä maissa



Kuvio 13b.

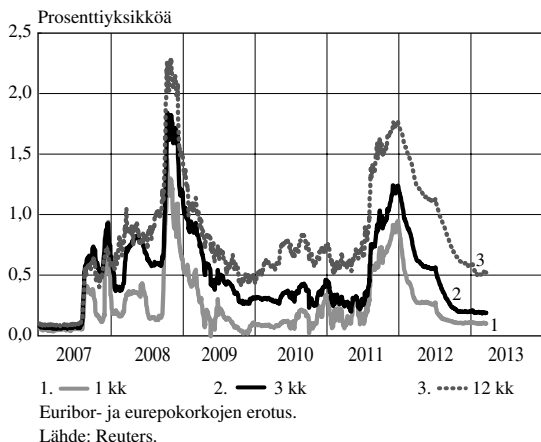
Valtionlainan (10 v) korot eräissä maissa



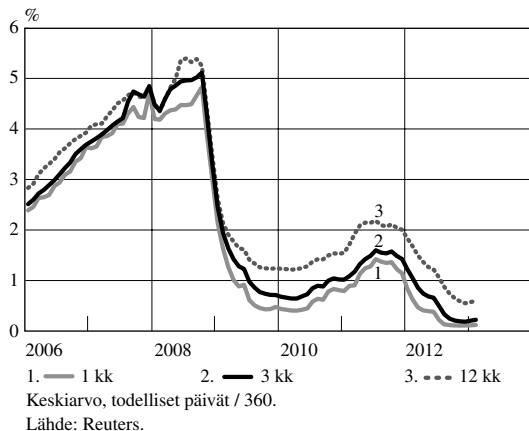
välisillä markkinoilla oli alkuvuodesta nopeaa, mutta pysähtyi hetkeksi keväällä. Supistuminen jatkui kuitenkin kesällä ja loppuvuodesta (kuvio 14). Rahamarkkinakorot laskivat kertomusvuoden aikana, joskin korkojen aleneminen hidastui loppuvuotta kohti (kuvio 15). Rahan määrä lisääntyi kertomusvuoden aikana, mutta luottojen kasvu hiipui ja muuttui vuoden lopulla negatiiviseksi (kuvio 16).

³ Rahapolitiittisia osto-ohjelmia ja OMT-ohjelman yksityiskohtia on kuvattu tarkemmin Suomen Pankin vuosikertomuksessa 2012 (ks. erityisesti kehikko 1).

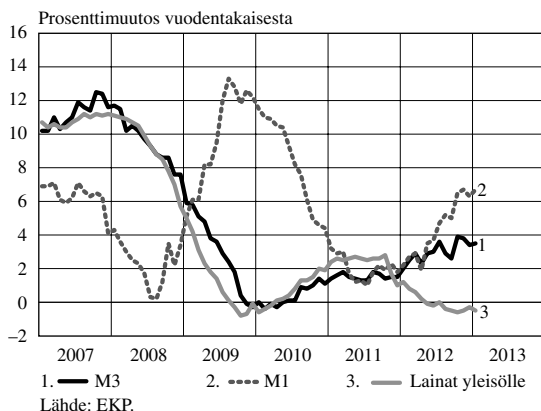
Kuvio 14.
Riskiliset pankkien välisillä markkinoilla



Kuvio 15.
Rahamarkkinakorot

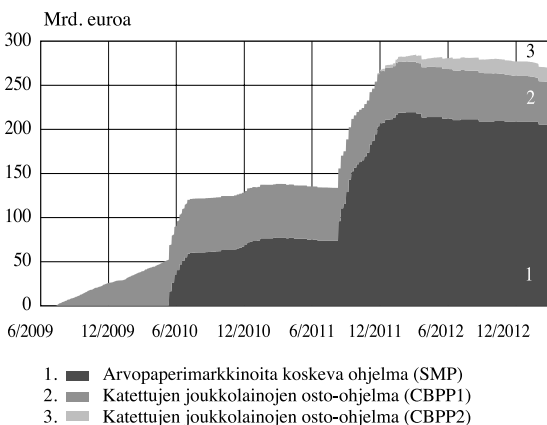


Kuvio 16.
Rahamäärien ja lainojen kasvu euroalueella



Kertomusvuoden 2012 alkaessa eurojärjestelmän osto-ohjelmista olivat käynnissä arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (Securities Markets Programme, SMP) ja toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (Covered Bond Purchase Programme, CBPP2). Katettujen joukkolainojen osto-ohjelman kautta pankkien katettuja velkapapereita ostettiin 16,4 mrd. euron arvosta suunnitellun 40 mrd. euron sijaan (kuvio 17). Tämä ohjelma päättyi lokakuussa 2012. Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma oli aktiivisessa käytössä vain vuoden alussa, minkä jälkeen ostojen kumulatiivinen määrä pysyi 210 mrd. euron tuntumassa. Ohjelma lopetettiin syyskuussa 2012 samalla, kun eurojärjestelmä tiedotti uudesta rahapolitiittisten suorien kauppajen ohjelmasta (Outright Monetary Transactions) eli ns. OMT-ohjelmasta.

Kuvio 17.
Eurojärjestelmän arvopaperiosto-ohjelmien kehitys



Lähde: Bloomberg.

Kertomusvuoden kuluessa EKP:n neuvosto ilmoitti jatkavansa perusrahoitusoperaatioitensa toteutusta kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti (ns. täyden jaon periaate).⁴ Joulukuussa annetun ilmoituksen mukaan näin toimitaan niin kauan kuin on tarpeen, mutta vähintään heinäkuun 2013 alkupuolelle saakka. Eurojärjestelmä toteutti kertomusvuoden aikana normaalisti viikon mittaisia perusrahoitusoperaatioita samoin kuin pitempiäaikaisia operaatioita, joiden maturiteetti on noin yksi kuukausi ja kolme kuukautta. Erityispiikit eli kolmen vuoden luotto-operaatiot kuitenkin muodostivat valtaosan pankkijär-

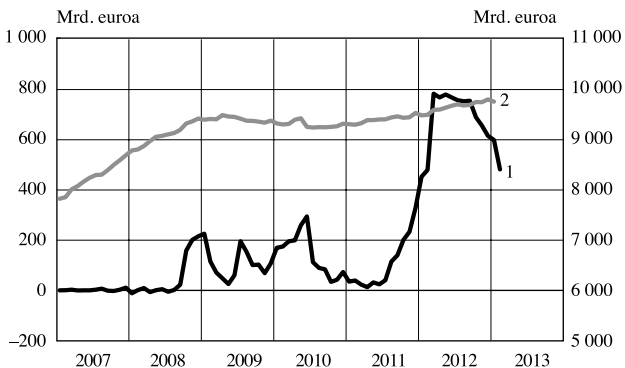
⁴ Tämä tarkoittaa lupausta täyttää pankkien likviditeetin kysyntä etukäteen päätetyllä kiinteällä korolla täysimääräisesti, kunhan pankit toimittavat riittävät vakuudet luottojen katteeksi.

jestelmälle tarjotusta likviditeetistä, sillä vuoden 2012 lopussa niiden osuus oli 88 %. Euromääräisen likviditeetin ohella eurojärjestelmä tarjosi vastapuolilleen edellisvuotiseen tapaan myös dollarimääräistä likviditeettiä yhteistyössä Yhdysvaltojen keskuspankin kanssa.

Eurojärjestelmän tase kasvoi vuoden 2012 aikana vain hieman eli noin 3 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen (kuvio 5). Tase kasvoi erityisesti alkuvuonna pitkien luotto-operaatioiden myötä. Taseen kasvu taittui vuoden jälkimmäisellä puoliskolla, mikä kuvastaa mm. keskuspankkirahan kysynnän hienoista vähentymistä.

Kolmen vuoden luotto-operaatioiden toteuttamisen jälkeen vastapuolipankkien likviditeettitarpeet ylittävän ylimääräisen likviditeetin määrä pankkijärjestelmässä kasvoi kertomusvuoden alkupuolella suureksi eli 800 mrd. euron tietämille (kuvio 18). Tämä ylimääräinen likviditeetti ohjautui aluksi pitkälti maksuvalmiusjärjestelmän talletusmahdollisuuteen.⁵ Ohjauskoron laskun myötä yötalletuskorko laski kuitenkin nollaan. Tämä tarkoittaa, että pankkien kannalta ei ole

Kuvio 18.
Ylimääräinen likviditeetti ja laeva raha



1. — Ylimääräinen likviditeetti euroalueen pankkijärjestelmässä (vasen asteikko)
2. — Lavea raha M3 (oikea asteikko)
Lähteet: Suomen Pankki ja EKP.

juuri eroa, siirtävätkö ne ylimääräisen yön yli-likviditeettiinsä keskuspankin talletusmahdollisuuteen vai jättävätkö sen korottomaksi, vähimmäisvarantovelvoitteen ylittäväksi talletukseksi keskuspankissa pitämilleen sekkitileille. Yötal-

letusten määrä eurojärjestelmässä puoliintuikin noin 800 mrd. eurosta noin 400 mrd. euroon heti heinäkuun korkopäätöksen voimaantulon jälkeen. Pankkien sekkitilisaldot kasvoivat samanaikaisesti melkein saman verran. Yötalletusten määrä vähentyi kertomusvuoden lopulla reiluun 200 mrd. euroon.

Keskuspankista haetun likviditeetin lisääntyminen näkyi vastaavasti keskuspankkiin toimitettujen vakuuksien määrän kasvuna ja käytettyjen vakuuksien kirjon lisääntymisenä. Eurojärjestelmälle toimitettujen vakuuksien määrä kasvoi 38 % vuoden 2011 määrästä ja oli vuonna 2012 keskimäärin noin 2 400 mrd. euroa. Vuoden 2012 lopussa ei-jälkimarkkinakelpoiset omaisuuserät muodostivat suurimman keskuspankille toimitetun vakuuserän. Tämä erä pitää sisällään esimerkiksi lainasaamiset ja likviditeettiä vähentävien rahapolitiittisten operaatioiden kautta keskuspankkiin tehdyt määräaikaistalletukset. Toiseksi suurimpia ryhmiä olivat julkisen sektorin eli valtion ja aluehallinnon liikkeeseen-laskut sekä pankkien katetut joukkolainat.

Eurojärjestelmä teki vuoden 2012 kuluessa useita muutoksia vakuusjärjestelyihinsä ja vakuuskelpoisen materiaalin määrittelyihin. Näitä olivat mm. ylimääräisten lainasaamisvakuuksien käyttöönotto, tiettyjen valuuttamääräisten vakuuksien hyväksyminen sekä vakuuskelpoisten omaisuusvakuudellisten arvopaperien joukon laajentaminen. Vakuuksien riskienhallintamenetelmiä tehostettiin ottamalla käyttöön eurojärjestelmän yhteinen vakuuksien hinnoittelukeskus (Common Eurosystem Pricing Hub, CEPH). EKP:n neuvosto päätti myös, että vakuuksien luottokelpoisuudelle asetettua alarajaa (BBB-) ei sovelleta niiden valtioiden tapauksessa, joiden joukkolainat voivat olla eurojärjestelmän rahapolitiittisten suorien kauppajen (OMT) kohteena.

Luku 2.3 Suomen talous

Suomen talouskehitys

Kertomusvuoden alussa Suomen talouden kasvua koskeneita edeltäviä ennusteita vuodeksi 2012 korjattiin aiemmin arvioitua heikommiksi. Talouskasvun ennustettiin hidastuvan mm. kansainvälisen kysynnän heikentymisen ja kotita-

⁵ Lisäksi vastapuolilla oli mahdollisuus tehdä viikon mittaisia määräaikaistalletuksia keskuspankkiin viikoittain järjestettävissä likviditeettiä vähentävissä operaatioissa, jotka toteutettiin vaihtuvakorkoisina huutokauppoina ja joiden avulla pyrittiin keräämään talletuksia arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (SMP) markkinoille tuottaman likviditeetin verran.

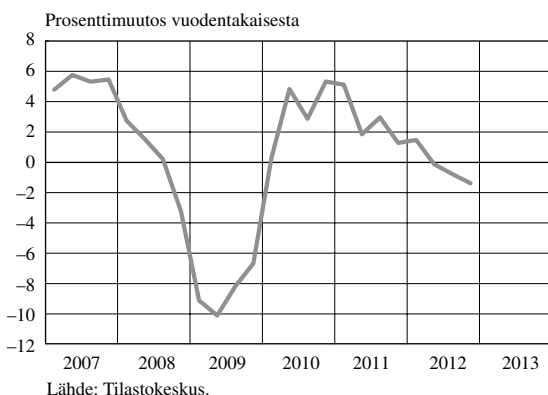
louksien ostovoiman hitaan kasvu vuoksi. Vuoden mittaan ennusteet talouden kehityksestä synkkenivät edelleen, kun sekä vienti- että investointinäkymät hiipuivat ja kun niihin liittyviä ennusteita korjattiin aiemmin odotettua heikomman kehityksen suuntaan. Myös odotukset yksityisen kulutuksen kehityksestä heikkenivät kertomusvuoden kuluessa. Kesällä ja alkusyksyn aikana laadituista talousennusteista laskettavissa oleva ns. konsensus- eli keskiarvoennuste vuoden 2012 bruttokansantuotteen kasvusta oli 0,6 %. Bruttokansantuotteen kasvu hiipuikin loppuvuotta kohti (kuvio 19).

Heikko vientimenestys näkyi myös vaihtotaseessa (kuvio 20). Koko vuoden 2012 vaihtotase oli 3,3 mrd. euroa alijäämäinen. Verrattuna vuo-

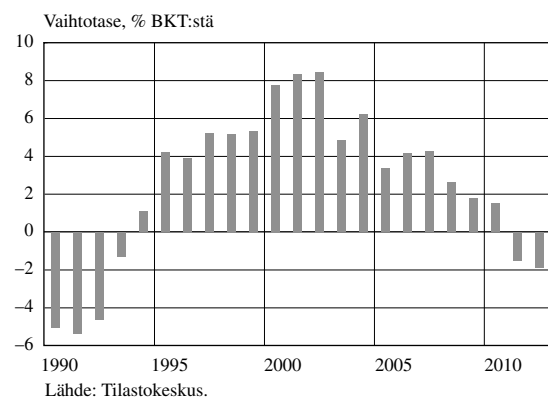
den 2011 tilanteeseen alijäämä kasvoi 6 %. Vaihtotasetta on viime vuosina heikentänyt sekin, että kotitaloudet ovat toimillaan kasvattaneet tuontia. Vaihtotaseen alijäämäisyys kuvastaa talouskehityksen epätasapainoa ja lisää pitkään jatkuessaan talouden haavoittuvuutta. Suomen vientituotteiden keskihinnat ovat laskeneet. Viennin arvo ja vientiyritysten palkanmaksuvara eivät siten kasva suorassa suhteessa vientisektorin työn tuottavuuden kasvun kanssa. Suomen viennissä on rakenteellisia ongelmia, jotka liittynevät mm. vientituotteiden valikoiman kapeuteen.

Talouskehityksen hiipuminen näkyi myös työttömyyden kasvuna kertomusvuoden kuluessa ja erityisesti vuoden kolmannella neljänneksellä (kuvio 21). Samoin julkinen talous kehittyi odotettua heikommin. Valtiovarainministeriön kertomusvuoden lopulla julkistaman arvion mukaan valtiontalouden alijäämä oli 3,6 % BKT:stä vuonna 2012. Suomen Pankin joulukuussa 2012 julkaiseman ennusteen mukaan hallituksen tavoite valtion velka-asteen taittamisesta vaalikauden loppuun mennessä ei toteudu ilman uusia toimia.

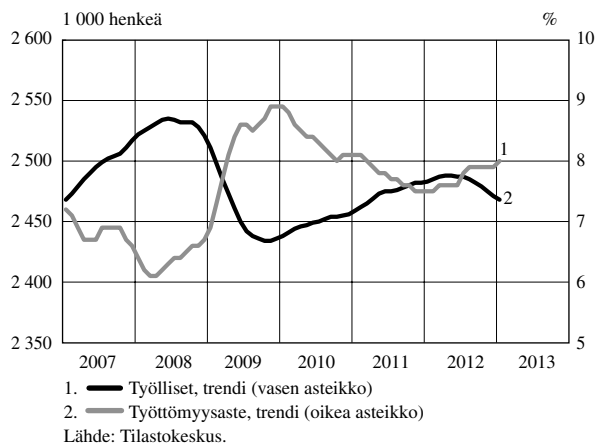
Kuvio 19.
Suomen BKT:n kasvu



Kuvio 20.
Suomen vaihtotaseen ylijäämä



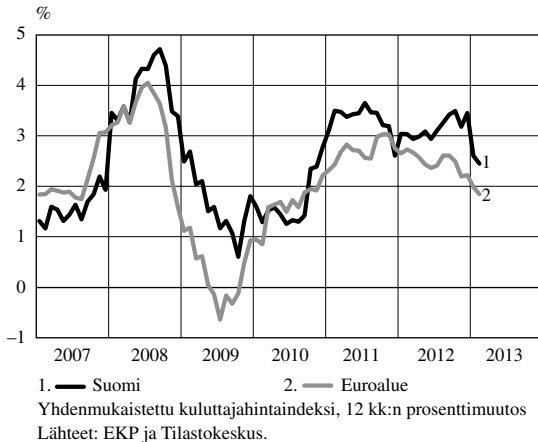
Kuvio 21.
Työttömyysaste ja työlliset Suomessa



Hintavakaus ja korot Suomessa

Yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä mitattuna kuluttajahinnat nousivat Suomessa kertomusvuonna nopeammin kuin muualla

Kuvio 22.
Hintavakaus euroalueella ja Suomessa



euroalueella (kuvio 22). Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin ennakkotietojen mukaan euroalueen inflaatio oli joulukuussa 2,2 %, kun se Suomessa oli 3,5 %. Markkinainflaatiota mittaavan ns. kiinteäveroisen indeksin muutos oli samana ajanjaksona 2,6 %. Tämä tarkoittaa, että vuoden aikana tehtyjen hyödykeveromuutosten kuluttajahintoja nostava yhteisvaikutus oli kertomusvuonna 0,9 prosenttiyksikköä.

Tilastokeskuksen laskema kuluttajahintojen vuosimuutos joulukuusta 2011 joulukuuhun 2012 oli Suomessa 2,4 %. Vuoden 2012 keski-

Kuvio 23.
Kotitalouksien velkaantuneisuus ja korkomenot Suomessa



määräinen inflaatio näin laskettuna oli 2,8 %.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vanhojen kerros- ja rivitalojen hinnat nousivat vuonna 2012 pääkaupunkiseudulla 2,4 % ja muualla maassa 1,1 %. Uusien kerros- ja rivitalojen hinnat nousivat kertomusvuoden kuluessa pääkaupunkiseudulla 9,7 % ja muualla maassa 3,9 % edellisvuotisesta.

Suomessa sekä asunto- että yrityslainojen korot ovat alemmat kuin euroalueella keskimäärin (kuvio 8). Uusien nostettujen asuntolainojen keskimääräinen korko oli Suomessa kertomusvuoden lopulla 1,8 %. EKP:n kevyt rahapolitiikka on välittynyt Suomeen suoraviivaisesti. Kotitalouksien velkaantuminen jatkui myös kertomusvuonna (kuvio 23). Yrityksien ja kotitalouksien lainakannat kasvoivat kertomusvuonna noin 5 %.

Luku 3 Suomen Pankin toiminta vuonna 2012

Luku 3.1 Suomen Pankin hallinto

Suomen Pankkia johtaa johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja eli pankin pääjohtaja sekä enintään viisi muuta jäsentä. Johtokunta huolehtii Suomen Pankille kuuluvien tehtävien hoitamisesta ja pankin hallinnosta, jollei laissa ole toisin säädetty.

Johtokunnan puheenjohtajana toimii Suomen Pankin pääjohtaja *Erkki Liikanen* ja varapuheenjohtajana pankinjohtaja *Pentti Hakkarainen*. Kolmantena jäsenenä on pankinjohtaja *Sepo Honkapohja*. Johtokunnan sihteerinä toimii 1.9.2012 alkaen *Mika Pösö*.

Suomen Pankki on jakautunut osastoihin seuraavasti: rahapolitiikka- ja tutkimusosasto, rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto, pankkitoimintaosasto, rahahuolto-osasto, johdon sihteeristö, hallinto-osasto sekä sisäinen tarkastus. Osastorajat ylittävä prosessijohtaminen on käytössä pankin neljässä ydinprosessissa: rahapolitiikan valmistelussa, rahapolitiikan toimeenpanossa, kotimaisessa talouspolitiisessa vaikuttamisessa ja vakauseräpolitiikassa.

Johtamisjärjestelmän tärkeimmät välineet ovat Suomen Pankin strategia ja pankin tavoite- ja tuloskehikko, osastotason tavoite- ja tulospöytäkirjat ja osastojen toimintasuunnitelmat sekä ryhmä- tai henkilökohtaiset tavoitteet kehityskeskustelujen pohjalta.

Luku 3.2 Suomen Pankin toiminta

Rahapolitiikka ja sen toteuttaminen

EKP:n neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan jäsenistä ja euron käyttöön ottaneiden maiden keskuspankkien pääjohtajista. Suomen Pankin pääjohtaja on EKP:n neuvoston jäsen ja osallistuu tässä tehtävässään rahapolitiittiseen päätöksentekoon. Pääjohtajan henkilökohtaisena varajäsenenä neuvostossa toimii johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen.

Suomen Pankin asiantuntijat ovat mukana rahapolitiikan päätösten valmistelussa ja osallistuvat mm. neuvoston kokousten valmisteluun eurojärjestelmän rahapolitiikan komiteassa sekä markkinaoperaatioiden komiteassa.

Rahapolitiikan toteutus on eurojärjestelmässä hajautettu kansallisille keskuspankeille. Suomessa toimivat rahapolitiikan vastapuolet osallistuvat keskuspankkioperaatioihin Suomen Pankissa. Vastapuolten likviditeettitarpeet jakautuvat euroalueella epätasaisesti, mistä syystä joissain euroalueen maissa keskuspankista otettujen luottojen määrä on suurempi, kun taas toisissa vastapuolet tekevät enemmän talletuksia keskuspankkiin. Nämä erot näkyvät näiden maiden keskuspankkien taserakenteessa – rahapolitiittisten operaatioiden sijoittumisena joko niiden taseen saamis- tai velkapuolelle – sekä ns. TARGET2-saldoissa, jotka liittyvät eurojärjestelmän sisäisiin saamisiin ja velkoihin.⁶ Muutokset eurojärjestelmän sisäisissä veloissa ja saamisissa näkyvät siis TARGET2-saldoissa ja kuvastavat suurelta osin muutoksia kunkin euromaahan pankkisektorin keskuspankkiluotoissa ja talletuksissa.

Viime vuosien rahoitusmarkkinakriisin aikana eurojärjestelmä on ottanut väliaikaisesti käyttöön useita epätavanomaisia keinoja rahapolitiikan toimeenpanon tehostamiseksi. Toimenpiteiden tavoitteena on ollut vastapuolten likviditeetin saannin turvaaminen, rahapolitiikan välittymismekanismin toiminnan varmistaminen sekä rahoitusmarkkinoiden vakauden takaaminen.

Suomen Pankin vastapuolten keskuspankkiliikviditeetin tarve oli kertomusvuoden 2012 aikana vähäinen. Vastapuolet hakivat rahoitusta kolmen vuoden luotto-operaatiosta yhteensä 3,7 mrd. euron edestä. Tämän lisäksi Suomen Pankin vastapuolia osallistui vain kuuteen muu-

hun likviditeettiä lisäävään operaatioon. Vastapuolten hyvästä lyhyen aikavälin maksuvalmiudesta kertoo mm. se, että ne tallettivat Suomen Pankkiin huomattavan aktiivisesti ylimääräistä likviditeettiä. Myös likviditeettiä vähentävissä operaatioissa Suomeen sijoittautuneet pankit olivat suhteellisesti vahvasti mukana. Suomessa toimivien pankkien yötalletusten osuus eurojärjestelmän kokonaismäärästä oli niin ikään suuri. Kuten muuallakin euroalueella myös Suomessa pankkien ylimääräinen likviditeetti alkoi EKP:n heinäkuisen koronlaskun jälkeen keskittyä pankkien sekkitileille Suomen Pankissa.

Yksi seuraus vastapuolten kertomusvuoden aikana tekemistä talletuksista oli se, että Suomen Pankin tase kasvoi historiallisen suureksi. Taseen loppusumma suureni kertomusvuoden aikana enimmillään yli 100 mrd. euron. Talletusten vastaeränä Suomen Pankin taseen toisella puolella ovat eurojärjestelmän sisäiset (TARGET2-) saamiset.

Suomen Pankin vastapuolten keskuspankkiin toimittamien vakuuksien määrä oli hyvin suuri, erityisesti kun se suhteutetaan tarvittuihin keskuspankkiluottoihin. Vastapuolet toivat Suomen Pankkiin vakuuksia keskimäärin 28,2 mrd. euron arvosta. Tästä 11 % käytettiin kattamaan rahapolitiittisia luottoja, 44 % maksuliiketarpeita ja loput olivat vakuusyliäämää. Keskuspankkiin toimitettujen vakuuksien jakauma ei Suomessa muuttunut merkittävästi. Eniten vakuudeksi tuotiin pankkien katettuja joukkovelkakirjoja, ja toiseksi eniten vakuutena käytettiin likviditeettiä vähentävien hienosäätöoperaatioiden kautta tehtyjä määräaikaistalletuksia.

Rahoitusjärjestelmä ja rahoitusjärjestelmäpolitiikka

Suomen Pankki toimii vakaiden, luotettavien ja tehokkaiden rahoitus- ja maksujärjestelmien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi Suomessa. Se pyrkii vaikuttamaan näiden tavoitteiden saavuttamiseen mm. analysoimalla vakautta uhkaavia tekijöitä ja järjestelmien heikkouksia, osallistumalla järjestelmien kehittämiseen, sekä erilaisin rahoitus- ja maksuliikeoperaatioin. Vakausvalvonnassa Suomen Pankki toimii yhteistyössä muiden valvonta- ja sääntelyviranomaisten, kuten mm. Finanssivalvonnan, kanssa.

⁶ Euroalueen yhteinen maksujärjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system, TARGET2) on suurten euromääräisten maksujen järjestelmä, jossa maksut suoritetaan reaaliaikaisesti ja bruttomääräisinä. TARGET2-järjestelmän avulla yhteisellä valuutta-alueella toimivat pankit tekevät maiden rajat ylittäviä rahasiirtoja.

Rahoitusjärjestelmän sisällä syntyviä tai järjestelmän itsensä voimistamia riskejä kutsutaan järjestelmäriskeiksi, jos ne toteutuessaan vaarantaisivat koko rahoitusjärjestelmän toiminnan ja heikentäisivät kansantalouden toimintaedellytyksiä. Makrovakausriskien puolestaan tarkoitetaan toimia ja keinoja, joilla viranomaiset voivat tarvittaessa puuttua näihin rahoitusjärjestelmän vakautta kokonaisuutena uhkaaviin riskeihin. Makrovakausriskien täydentävät yksittäisten luottolaitosten vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskevaa tavanomaisempaa sääntelyä ja valvontaa.

Osana makrovakausriskien valvontatehtäväänsä Suomen Pankki julkistaa kahdesti vuodessa arvionsa kotimaisen ja kansainvälisen rahoitusjärjestelmän vakauksesta.

Suomen Pankki osallistuu myös rahoitusjärjestelmän infrastruktuurin kehittämiseen ja sen luotettavan ja tehokkaan toiminnan turvaamiseen. Rahoitusjärjestelmän infrastruktuurilla tarkoitetaan maksujärjestelmiä sekä arvopaperien kaupankäynti-, selvitys- ja toimitusjärjestelmiä.

Rahoitusjärjestelmän vakaus

Euroalueen rahoitusjärjestelmän ja sektorin tila oli kertomusvuoden aikana yhä varsin haavoittuva. Vakavaraisimmat pankit pystyivät hankkimaan varoja markkinoilta, mutta rahoitustarpeita ei juuri hoidettu maiden rajat ylittävillä pankkien välisillä markkinoilla. Pankkien riippuvuus keskuspankkirahoituksesta jatkui. Suurten eurooppalaisten pankkien vakavaraisuutta vahvistettiin Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA) hankkeen avulla. Hanke päättyi kesäkuussa 2012. Pankkien uuden varainhankinnan rakenne monipuolistui kertomusvuoden syksyllä.

Suomen Pankin vakausarvioiden mukaan Suomen pankkisektori on edelleen kannattava ja vakavarainen.⁷ Pankkien kannattavuutta vuonna 2012 tuki mm. kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan tuottojen hyvä kehitys. Luotto- ja talletuskorkojen välinen kokonaismarginaali kuitenkin kaventui. Luottotappioiden ja järjestämättömien saamisten kehityksessä ei ole nähtävissä viitteitä merkittävien luottoriskien realisoitumisesta. Suomalaiset pankit saivat hyvin hankittua kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta rahoitusta vuoden 2012 aikana.

Sekä suomalaisten kotitalouksien että yritysten luottokannan kasvu oli kertomusvuoden kuluessa nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin. Kannan kasvun hidastumisesta saatiin kuitenkin viitteitä kertomusvuoden 2012 jälkipuoliskolla. Yritykset käyttivät lainarahoitusta pääosin käyttöpääoman rahoittamiseen. Etenkin pienten ja keskisuurten yritysten uusien yritysluottojen marginaalit ja muut ehdot kiristyivät kertomusvuoden kuluessa. Suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuus on samaa tasoa kuin EU:ssa keskimäärin. Voimakkaasti velkaantuneiden kotitalouksien suhteellinen merkitys on kuitenkin kasvanut pitkään, ja vaihtuvakorkoiset asuntolainat altistavat suomalaiskotitaloudet korkojen nousulle.

Rahoitusjärjestelmäpolitiikka

Rahoitusjärjestelmäpolitiikan kannalta kertomusvuosi oli vilkas. Suomen Pankki osallistui EU:n rahoitussääntelyn kehittämiseen EU:n talous- ja rahoituskomitean sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän kautta. Lisäksi Suomen Pankki osallistui kansallista täytäntöönpanoa tukevaan valmistelutyöhön yhdessä valtiovarainministeriön ja Finanssivalvonnan kanssa.⁸

Tärkeitä aloitteita ja toimia rahoitusjärjestelmäpolitiikassa olivat EU-tason päätös ns. pankkiunionin muodostamisesta, EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistamista pohtineen työryhmän asettaminen helmikuussa 2012 ja työryhmän tekemät esitykset, sekä kotimaassa rahoitusmarkkinoiden kansallisen makrovakauden valvontajärjestelmän luomiseen tähänneet toimet.

Kertomusvuoden puolivälissä tehty päätös pankkiunionista siirtää pankkivalvonnan, pankkien kriisinratkaisun (ns. resoluutiojärjestelmän) sekä talletussuojajärjestelmän kansalliselta tasolta EU:n tasolle. Yhteisessä pankkivalvontamekanismissa EKP vastaa yhteisen valvontamekanismin (Single Supervisory Mechanism) yleisestä toiminnasta, ja EKP:n suora valvontavastuu kattaa euroalueen rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta merkittävät pankit. EKP:n rahapolitiiset tehtävät eriytetään valvontatehtävistä. EKP valvoo euroalueen pankkeja yhteistyössä kansallisten valvontaviranomaisten kanssa. Kansalliset valvontaviranomaiset hoitaisivat edelleen niitä tehtäviä, joita ei ole siirretty EKP:lle. Yhteisymmärrys yhteisen valvontamekanismin yksityiskohdista saavutettiin joulukuussa 2012.

⁷ Ks. luku 6 tässä kertomuksessa.

⁸ Rahoitusjärjestelmäpolitiikkaa on kuvattu myös Suomen Pankin vuosikertomuksessa 2012 (ks. erityisesti sen kehikot 4, 5 ja 6).

Euroopan komissio antoi kesäkuussa 2012 ehdotuksen direktiiviksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisujärjestelyistä. Direktiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa ja uudistaa jäsenmaiden kriisinratkaisuvälineitä ja työkaluja, mutta se ei sisällä ehdotusta yhteisestä kriisinratkaisumekanismista. Talletus-suojajärjestelmän unionitason ulottuvuudella pyritään parantamaan tallettajien luottamusta järjestelmän toimivuuteen ja varmistamaan, että järjestelmän toiminta ei riipu yksittäisen jäsenvaltion maksukyvystä.

EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistamista pohtineen työryhmän puheenjohtajana toimi Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen. Työryhmän tehtävänä oli selvittää, tarvitaanko valmisteltavina olevien sääntelyhankkeiden lisäksi pankkisektorin rakenteellisia uudistuksia. Työryhmä esitti johtopäätöksensä Euroopan komissiolle lokakuussa 2012 ja päättyi viiteen ehdotukseen, jotka tulisi toteuttaa EU:n tasolla. Nämä ehdotukset koskivat mm. suuririskisen arvopaperikaupan pakollista erillään pitämistä talletuspankkitoiminnasta, sijoittajanvastuun toteuttamista velkainstrumenteilla, jotka voidaan muuntaa pankin pääomaksi tai joiden arvoa voidaan leikata tappioiden kattamiseksi, pääoma-vaatimuksia sekä pankkien hallintokulttuuria.

Kertomusvuoden alussa asetettua, rahoitusmarkkinoiden kansallisen makrovakauden valvontajärjestelmän luomista pohtinut työryhmä jätti marraskuun alussa valtiovarainministeriölle ehdotuksensa uusista keinoista järjestelmäriskien torjumiseksi. Työryhmän tekemät sääntöehdotukset perustuvat Euroopan järjestelmäriskikomitean (European Systemic Risk Board) suosituksiin ja Euroopan komission ehdotukseen uudeksi luottolaitosdirektiiviksi. Työryhmän ehdotukseen sisältyvät kansainvälisen vakavaraisuusuudistuksen (ns. Basel III) mukaiset pankkien uudet (vastasykliset) lisäpääomapuskurit ja enimmäisluototussuhteen ("luottokaton") käyttöönotto. Enimmäisluototussuhteella tarkoitetaan sitä, että asunto-, kiinteistö- ja arvopaperivakuudellisten pankkilainojen kokoa voitaisiin tilanteen vaatiessa rajoittaa suhteessa vakuuksien käypään arvoon. Työryhmä ehdotti myös, että Finanssivalvonta olisi toimivaltainen viranomaisen päättämään sekä muuttuvasta pankkien lisäpääomavaatimuksesta että enimmäisluototussuhteesta. Ennen päätöstä sen olisi kuultava valtiovarainministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä ja Suomen Pankkia. EU:n yhteisen valvontamekanismin muodostamisen myötä myös

EKP tulee osallistumaan makrovakausvälineiden käyttöä koskeviin päätöksiin. Kansallisen tason päätöksistä on kuultava EKP:tä. EKP voi myös suoraan, kansallisten viranomaisten sijasta, kiristää vastasyklisiä pääomavaatimuksia.

Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri ja maksujärjestelmäpalvelut

Suomen Pankki hoitaa rahoitusjärjestelmien infrastruktuuriin kohdistuvaa yleisvalvontatehtäväänsä seuraamalla järjestelmien toimintaa ja tekemällä niistä ns. yleisvalvonta-arvioita. Nämä arviot tehdään euroalueella yhdenmukaistettujen yleisvalvontaperiaatteiden mukaisesti.

Rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuri ja maksujärjestelmät sen tärkeänä osana toimivat kertomusvuonna hyvin. Ehkä merkittävimmät ongelmat liittyivät yhtenäisen euromaksualueen (Single Euro Payments Area) SEPA-tilisiirtojen käyttöönottoon, jota koskevat häiriöt kotimaisten maksujen välityksessä jatkuivat. Näihin ongelmiin puututtiin yleisvalvonta-arvion perusteella ja yhteistyössä pankkisektorin kanssa. SEPA-foorumin ydinryhmä jatkoi Suomen Pankin johdolla työtään, jotta siirtyminen yhtenäiseen euromaksualueeseen saataisiin vietyä loppuun. Myös TARGET2-maksujärjestelmä toimi kertomusvuonna hyvin. TARGET2- Suomen Pankki osajärjestelmässä kirjattiin päivittäin keskimäärin 1 600 maksua, joiden yhteenlaskettu arvo oli 85,4 mrd. euroa. TARGET2- Suomen Pankki osajärjestelmässä oli vuoden 2012 lopussa 23 osapuolta, joista kolme oli liitännäisjärjestelmiä.

Suomen Pankki on ollut kiinteästi mukana TARGET2-Securities-nimisen (T2S) yhteisen arvopaperien toimituksen laitealustan EU-tason valmistelussa ja koordinoitunut sen kansallista valmistelua. T2S-hanke on siirtynyt operatiivisen valmistautumisen vaiheeseen. Tätä varten Suomen Pankki käynnisti loppuvuodesta myös oman operatiivisen T2S-hankkeensa. Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuriin liittyvä työ on Suomen Pankissa kertomusvuonna kohdistunut lisäksi mm. erilaisten sääntelyhankkeiden edistämiseen, käteisen rahan ja pankkipalveluiden saatavuuden varmistamiseen ja maksu- ja selvitysjärjestelmien analyysityökalun, BoF-PSS2-simulaattorin, kehittämiseen. Suomen Pankki järjesti toukokuussa 2012 jälleen myös maksufoorumiseminaarin, jossa käsiteltiin vähittäismaksamisen tulevaisuuteen ja turvallisuuteen liittyviä haasteita Euroopassa.

Varallisuuden hallinnointi

Suomen Pankki hallinnoi omaa rahoitusvarallisuuttaan (15 073 milj. euroa), osaa EKP:n valuuttavarannosta (912 milj. euroa) sekä Suomen Pankin eläkerahaston varallisuutta (583 milj. euroa). Yhteensä tätä hallintoitavaa varallisuutta oli kertomusvuoden lopulla noin 16 570 milj. euroa.

Varallisuuden hallinnointi jaetaan kahteen erilliseen kokonaisuuteen: likvidivarallisuuteen ja sijoitusvarallisuuteen. Suomen Pankin sijoitustoiminnalla tarkoitetaan sen likvidivarallisuuden sekä valuutta- ja euromääräisen sijoitusvarallisuuden sijoittamista kansainvälisille rahoitusmarkkinoille. Tämän sijoitustoiminnan tavoitteena on huolehtia sijoitusten turvallisuudesta, likvidiyydestä ja tuotosta.

Rahoitusvarallisuus koostuu kullasta, valuuttavarannosta ja euromääräisestä varallisuudesta. Suomen Pankki päätti tilapäisesti pienentää vuoden 2012 loppupuolella rahoitusvarallisuutensa kokoa 3 mrd. eurolla. Tämä toteutettiin vähentämällä euroalueen valtionpapereiden määrää sijoitusvarallisuudessa. Valuuttavaranto puolestaan koostuu likvidivarallisuudesta ja valuuttamääräisestä sijoitusvarallisuudesta sekä IMF:n erityisten nosto-oikeuksien määräisistä eristä.

Varallisuuden hallinnoinnin jako likvidivarallisuuteen ja sijoitusvarallisuuteen kuvaa sitä, että varallisuuden pitoon kohdistuu osittain riskikkäisiä tavoitteita ja tarpeita. Suomen Pankki turvaa sijoitustoiminnallaan rahoitusvarallisuutensa arvon ja kykynsä tukea pankkijärjestelmän ja kansantalouden maksuvalmiutta tarvittaessa. Tämä tarkoittaa mm. varautumista siihen, että Suomen Pankki kykenee tarpeen ilmetessä tarjoamaan likviditeettiä keskuspankkitarpeisiin. Toisaalta sijoitusten tuoton on oltava riskitasoon nähden hyvä.

Likvidivarallisuuden hallinnoinnissa strategisena tavoitteena on varmistaa pankin kyky tarjota likviditeettiä äkillisiin politiikkatarpeisiin kaikissa olosuhteissa. Sijoitusvarallisuuden tavoitteena puolestaan on turvata rahoitusvarallisuuden arvo ja Suomen Pankin kyky selviytyä keskuspankkivaltiovoimista myös tulevaisuudessa. Sijoituksille asetettu tavoiteallokaatio ja luottoriskille asetetut tiukat riskirajoitteet takaavat sen, että Suomen Pankin likvidivarallisuus ja sijoitusvarallisuus on sijoitettu turvallisesti.

Sekä likvidivarallisuudesta että sijoitusvarallisuudesta saatavaan korkotuottoon vaikuttavat pääosin sijoitusten strateginen allokaatio ja niiden duraatio. Likvidivarallisuuden sijoituk-

set koostuvat pelkästään Yhdysvaltain dollarin määräisistä valtionvelkakirjoista, millä varmistetaan, että Suomen Pankki kykenee tarvittaessa tarjoamaan hyvin nopeasti valuuttamääräistä keskuspankkirahoitusta. Myös sijoitusvarallisuus on sijoitettu merkittävältä osin valtionlainoihin. Vuoden 2012 aikana useiden valtioiden luottoluokitusta heikennettiin, minkä vuoksi Suomen Pankki siirsi valtionlainasijoitusten painoa parhaan luottoluokituksen valtioihin. Pieni osa sijoitusvarallisuuden valtionlainoista on sijoitettu rahoitusongelmiin joutuneiden euroalueen maiden lainoihin. Sijoitusvarallisuutta on sijoitettu lisäksi myös luottoriskillisiin sijoitusluokkiin. Sekä likvidivarallisuuden että sijoitusvarallisuuden strateginen duraatio on 2 vuotta.

Vuoden 2012 korkojen laskuun vaikuttivat merkittävästi keskuspankkien epätavanomaiset elvytystoimet ja alhaiset rahapolitiikkakorot. Nämä tekijät vaikuttivat Suomen Pankin sijoitusten arvonnousuun, mikä näkyy tuloksessa hyvinä korkotuottoina.

Likvidi- ja sijoitusvarallisuuden kokonaistuotto vuonna 2012 oli 1,73 % (eli noin 280 milj. euroa). Kokonaistuotto jakautuu korko- ja valuuttakurssituottoon. Valuuttakurssituotto likvidi- ja sijoitusvarallisuudessa oli -0,84 % (eli noin -100 milj. euroa). Likvidivarallisuuden korkotuotto vuonna 2012 oli 0,39 % (eli noin 4,9 milj. euroa). Sijoitusvarallisuuden korkotuotto vuonna 2012 oli 2,79 % (eli noin 375 milj. euroa). Pankin sijoitusvarallisuuden tuottotavoitteeksi on asetettu varallisuuden pitämisen vaihtoehtokustannus, joka on kunkin sijoitusvaluutan keskuspankkikorko. Sijoitusvarallisuuden korkotuotto oli vuonna 2012 keskimäärin 2,07 % yli keskuspankkikoron. Viiden vuoden liukuva keskiarvo oli 2,58 % yli keskuspankkikoron.

Euron vahvistuttua toisella vuosipuoliskolla valuuttavarannon valuuttakurssimuutos oli negatiivinen. Kertomusvuoden aikana euron arvo Yhdysvaltain dollariin nähden vaihteli välillä 1,206–1,346 ja päättyi vuoden lopulla noin 2,0 % vahvemmaksi kuin vuoden alussa.

Sijoitusvarallisuuden strategisesta allokaatiosta voidaan pankin sijoitustoiminnon päätöksiin poiketa riskirajoitteiden mukaisesti aktiivisilla kannanotoilla. Kannanottoja tehdään allokaatio-osuuksien painojen suhteen, korkotason ja korkokäyrän muodon suhteen sekä yksittäisten arvopapereiden suhteellisten arvojen suhteen. Poikkeaman käyttö mahdollistaa sijoitustoiminnan strategista allokaatiota nopeamman reagoinnin talousodotusten muuttuessa.

Oman rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan riskejä käsitellään erikseen myöhemmin Suomen Pankin riskejä käsittelevässä luvussa 4.3.

Setelit ja kolikot

Suomen Pankki on käteisen liikkeeseenlaskija Suomessa. Suomen Pankki on rahahuollossa tukkutoimija, ja sopimusosapuolet vastaavat vähittäisasiakkaista. Rahahuollossa Suomen Pankin sopimusasiakkaina ovat pankkien omistama Automatia, S-ryhmään kuuluva Rekla sekä Ålandsbanken Ahvenanmaan rahahuollon osalta.

Euromääräisesti tarkastellen käteinen menetti Suomessa hallitsevan vähittäismaksutavan aseman 2000-luvun puolivälissä. Viime vuosina enää vajaa kolmannes kuluttajista on pitänyt käteismaksuja yleisimpänä päivittäistavaroiden maksutapanaan. Käteisen käytön väheneminen maksamisessa on myös näkynyt käteisen saatavuudessa erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Käteisen jakelu kaupan kassoilta edistää varsinkin sellaisten alueiden käteishuoltoa, joissa pankkien palvelut ovat vähentyneet.

Vuonna 2011 päätettyjen uudistusten mukaisesti Suomen Pankin rahahuoltoa hoitaneet Tampereen ja Kuopion aluekonttorit suljettiin kertomusvuonna. Tarkoituksena on ollut vähentää käteisen käsittelyn yhteiskunnallisia kustannuksia. Vähittäismaksujen (käteinen, korttimaksut, sekkit, suoraveloitukset ja tilisiirrot) yhteiskunnallisten kustannusten on todettu EU:ssa olevan hieman alle 1 prosentin suuruiset suhteessa bruttokansantuotteeseen. Käteisen käytön vähenemisen myötä käteismaksujen yksikkökustannukset uhkaavat kuitenkin kasvaa, sillä käteisen jakelu- ja käsittelyverkostokuluja on vaikea supistaa samassa tahdissa. Korttimaksuissa taas yksikkökustannukset vähenevät tapahtumien määrän myötä, koska kiinteiden järjestelmäkulujen osuus supistuu. Näin ollen mittakaavaedut toimivat tulevaisuudessa korttimaksamisen eduksi.

Markkojen lunastus päättyi kertomusvuonna. Markkaseteleitä jäi palautumatta yhteensä noin 120 milj. euron arvosta.

Eurojärjestelmä aloittaa setelisarjan uudistamisen 5 euron setelillä, ja koko sarja uudistetaan vaiheittain. Uuden 5 euron setelin kolme keskeisintä visuaalista aitoustekijää esiteltiin yleisölle marraskuussa 2012 ja setelin ulkoasu julkistettiin tammikuussa 2013. Uuden setelin liikkeeseenlasku aloitetaan toukokuussa 2013.

Kierrosta tavattujen euroseteleiden väärennosten määrä on edelleen vähentynyt hienoisesti.

ti. Suomessa levitettyjen seteliväärennosten lukumäärä oli niin ikään vähenemään päin. Suomessa tavattiin 620 seteliväärennosta, mikä oli kolmanneksi vähiten euroalueella.

Muu toiminta

Tutkimus

Suomen Pankin rahataloudellinen tutkimus on keskitetty rahapolitiikka- ja tutkimusosaston tutkimusyksikköön. Tutkimus tukee pankin politiikkavalmistelua, toiminnan kehittämistä ja pankin ulkoista vaikuttavuutta. Suomen Pankki on osallistunut rahapolitiikasta ja rahoitusmarkkinoiden kehittämisestä käytävään keskusteluun sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Pankin uusissa tutkimuspoliittisissa linjauksissa korostuvat rahoitusmarkkinoiden ja reaali talouden vakaus ja vuorovaikutus.

Tutkimustoiminnassa olivat vuonna 2012 esillä finanssikriisit, kansainvälisen talouden taantumukset ja valtioiden velkakriisi. Muita teemoja olivat mm. julkisen talouden kestävyys, epävarmaisten rahapolitiittisten toimenpiteiden mahdolliset vakauttavat ja elvyttävät vaikutukset, asuntomarkkinoiden hintojen heilahtelut ja niiden kokonaistaloudelliset vaikutukset, budjetitiseunnittelu ja velan karttuminen euroalueella reaaliaikaisen epävarmuuden oloissa sekä luotonsäännöstelyn kokonaistaloudelliset vaikutukset.

Suomen Pankki oli kertomusvuoden aikana mukana järjestämässä useita kansainvälisiä teieteellisiä kokouksia yhteistyössä muiden keskuspankkien sekä taloudellisten tutkimuslaitosten kanssa. Tällaisia tilaisuuksia olivat mm. ”Financial and Macroeconomic Stability: Challenges Ahead”, ”Seminar on Risk, Financial Stability and Banking”, ”Search Frictions and Aggregate Dynamics” ja ”Financial Stability, Regulation and Bank Risk in the Light of the Crisis”. Kokouksien aiheet liittyivät siten ajankohtaisiin kriiseihin ja niiden vaikutuksiin, kuten mm. rahoitusmarkkinoiden sääntelyyn ja pankkitoiminnan riskeihin.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen (BOFIT) tutkimus on ensisijaisesti soveltavaa makrotaloudellista tutkimusta, jossa painottuvat raha- ja valuuttapolitiittiset kysymykset sekä rahoitusjärjestelmien toiminta. Ensisijaisina

kohdemaana ovat Venäjä ja Kiina, joskin monissa tutkimusasetelmissa onkin luontevaa käyttää laajempia vertailevia näkökulmia ja aineistoja.

Vuonna 2012 järjestettiin Kiinan rahoitusmarkkinoiden kansainvälistymistä ja pääomaliikkeiden vapauttamista käsittelevä tieteellinen kokous sekä yhteistyössä Itävallan keskuspankin kanssa kansainvälinen kokous, jonka teemana oli tasapainoisen kasvun saavuttaminen Keski- ja Itä-Euroopan maissa.

Tilastot

Suomen Pankki vastaa euroalueen rahalaitostilastojen ja muiden rahoitus- ja maksutasetilastojen Suomea koskevien osioiden tuottamisesta ja vastaavista kansallisista tilastoista mukaan lukien lakisääteiset Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja kansainvälisten järjestöjen edellyttämät tilastot. Tilastoinnin kehittäminen ja laajentaminen painottuivat kertomusvuonna erityisesti rahoitusvakauden analyysin tarpeisiin.

Suomen Pankin viranomaisyhteistyö ja kansainvälinen toiminta

Suomen Pankin pääjohtaja on jäsen sekä EKP:n neuvostossa että myös EKP:n yleisneuvostossa, johon kuuluvat kaikkien EU-maiden keskuspankkien pääjohtajat sekä EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja. Suomen Pankin johto ja asiantuntijat osallistuivat kaikissa valmisteluportaisissa Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) työhön. Eurojärjestelmässä toimi myös monia korkean tason tilapäiskomiteoita. Suomen Pankin johtokunnan jäsenet tai pankin asiantuntijat osallistuivat niihin tehtäviensä mukaisesti.

EKP:llä on oma tarkastuskomitea, johon kuuluu kolme EKP:n neuvoston jäsentä. Tämän komitean tehtävänä on parantaa EKP:n ja eurojärjestelmän hallintoa ja valvontaa. Komitean puheenjohtajana toimii Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen.

Suomen Pankki vastaa lain mukaan Suomen valtion yhteyksistä Kansainväliseen valuuttarahastoon (International Monetary Fund, IMF). Suomen edustajana Kansainvälisen valuuttarahaston ylimmässä päätöksentekokoelimesta hallintoneuvostossa toimi Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen ja varajäsenenä johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. Hallintoneuvosto kokoontui vuosikokoukseensa loka-kuussa Tokiossa.

Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB) on osa Euroopan

finanssivalvojen järjestelmää (European System of Financial Supervision). Järjestelmäriskikomitea keskittyy rahoitusmarkkinoiden valvontaan makrotasolla. Komitean tehtävänä on tunnistaa koko rahoitusjärjestelmää uhkaavia riskejä ja ehkäistä niiden kasvu varoitusten ja suositusten avulla. Komitea koostuu hallintoneuvostosta, ohjauskomiteasta, sihteeristöstä sekä neuvoo-antavasta tieteellisestä komiteasta ja neuvoo-antavasta teknisestä komiteasta. Euroopan järjestelmäriskikomitean päätökset tekee sen hallintoneuvosto, jossa Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on äänivaltaisena jäsenenä. Toisena jäsenenä on Finanssivalvonnan johtaja Anneli Tuominen. Järjestelmäriskikomitea kokoontuu keskimäärin neljä kertaa vuodessa.

Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA) tehtävänä on varmistaa tehokas ja yhdenmukainen pankkien valvonta ja sääntely EU:ssa sekä lujittaa valvonnan kansainvälistä koordinoitua mm. antamalla sääntely- ja valvontastandardeja sekä sovittelemalla ja ratkaisemalla toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välisiä erimielisyyksiä. Kertomusvuonna pankkiviranomainen suunnitteli ja toteutti EU-alueen suuret pankit kattaneen pääomien riittävyttä koskeneen selvityksen sekä määritteli tälle pankkijoukolle asetettavat tilapäiset lisäpääomavaatimukset. Pankkiviranomaisen hallintoneuvostossa ovat äänivaltaisina jäseninä EU:n jäsenmaiden pankkivalvojat ja lisäksi edustajat niistä kansallisista keskuspankeista, jotka eivät toimi pankkivalvojina.

Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitean (Economic and Financial Committee, EFC) tehtävänä on valmistella EU:n talous- ja valtiovarainministereistä koostuvan Ecofin-neuvoston kokouksia. Vuonna 2012 komitean työtä leimasivat erityisesti Euroopan velkakriisin hoito, EU-maiden taloudellisen tilanteen tiivis seuranta sekä tarve lisätä talouspolitiikan koordinaatiota. EU:n jäsenvaltiot voivat nimittää komiteaan enintään kaksi jäsentä. Näistä toinen tulee valtiovarainministeriöstä ja toinen kansallisesta keskuspankista. Jäsenillä on henkilökohtaiset sijaiset. Kokouksiin osallistuvat myös EKP:n ja Euroopan komission edustajat. Talous- ja rahoituskomitea on kokoontunut sekä suppeassa että laajassa kokoonpanossa. Keskuspankkien edustajat osallistuvat näistä jälkimmäiseen. Suomen Pankin edustajana toimi johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen.

Talous- ja rahoituskomitea on myös kokoontunut kaksi kertaa vuodessa ns. vakauspöytäkokoonpanossa (Financial Stability Table). EU:n

valvojien edustajat ovat osallistuneet näihin kokouksiin ja raportoineet unionin rahoitusmarkkinoiden tilasta.

EU:n talouspoliittinen komitea (Economic Policy Committee, EPC) keskittyy työssään valmistelemaan EU:n talouspolitiikan periaatteita ja rakennepoliittisia kysymyksiä. Komiteassa ovat mukana jäsenmaiden valtiovarainministeriöt ja osa keskuspankeista (mm. Suomen Pankilla on edustaja) sekä Euroopan komissio ja EKP.

Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteassa (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB) ovat edustettuina yhtäältä kansalliset tilastoviranomaiset ja Eurostat ja toisaalta kansalliset keskuspankit sekä EKP. Komitean tehtävänä on parantaa EKP:n ja Eurostatin välisen tilastoyhteistyön edellytyksiä ja antaa lausuntoja tilastoalueen asioista.

Eurostatin maksutasekomitean (Balance of Payments Committee) jäseniä ovat maksutasetilastoinnista vastaavat tilastoviranomaiset ja keskuspankit. Komitean tehtävänä on avustaa Eurostatia Euroopan yhteisön maksutasetilastointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen toimeenpanossa.

Suomen Pankki osallistuu osakkeenomistajana Kansainvälisen järjestelypankin (Bank for International Settlements, BIS) toimintaan. Suomen Pankin pääjohtaja osallistui järjestelypankin säännönmukaisiin keskuspankkien pääjohtajatasen tapaamisiin.

Suomen Pankki on mukana myös taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) työskentelyssä.

Viestintä

Valtioiden velkakriisi näkyi kertomusvuonna monin tavoin Suomen Pankin ulkoisessa viestinnässä. Julkisessa keskustelussa esitettiin kysymyksiä Suomen Pankin roolista ja vastuista yhteisen eurojärjestelmän rahapolitiikan hoidossa. Johtokunnan jäsenet ja pankin esimiehet sekä asiantuntijat käsitelivät näitä teemoja puheissaan ja kirjoituksissaan sekä antamissaan haastatteluissa. Keskuspankkitoiminnan riskit olivat niin ikään keskeisesti esillä pääjohtajan vuotuisessa kuulemisessa eduskunnan talousvaliokunnassa. Lisäksi julkisuudessa oli esillä markkojen lunastusajan päättymisen.

Suomen Pankin pääjohtajan Erkki Liikasen johtama EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistamista pohtineen korkean tason työryhmän loppuraportti Euroopan komissiolle ja työryh-

män suositukset pankkisektorin rakenteelliseksi uudistuksiksi saivat huomattavaa medianäkyvyyttä ympäri Eurooppaa.

Suomen Pankin julkaisu Euro & talous ilmestyi kertomusvuonna viitenä numerona. Lehden artikkelissa käsiteltiin talouskehitystä ja rahoitusjärjestelmän näkymiä monin eri tavoin.

Johtaminen ja henkilöstö

Johtokunta määritteli ja vahvisti kertomusvuotta edeltäneenä vuonna Suomen Pankin toiminta-ajatuksen ja vision. Pankin toiminta-ajatus on rakentaa taloudellista vakautta. Vakaa hintataso, turvalliset maksujärjestelmät ja luotettava rahoitusjärjestelmä edistävät kestävää talouskasvua, työllisyyttä ja suomalaisten hyvinvointia. Asetetun vision mukaan Suomen Pankki tunnetaan eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä. Näistä lähtökohdista Suomen Pankki uudisti kertomusvuoden kuluessa toimintansa kehittämistä ohjaavat strategiset linjaukset.

Strategisten linjauksien uudistamisessa näkyivät mm. finanssikriisin uusi vaihe, eurojärjestelmän ja Suomen Pankin kokonaisriskien arviointi ja hallinta, Euroopan tason järjestelmäriskityön valmistelu, pankkiunionin eli yhteisen vakauspolitiikan ja pankkivalvonnan rakentaminen euroalueella ja Suomen makrovakausvalvonnan järjestäminen.

Uusi strategia perustuu osaamiseen pohjautuvan vaikuttavuuden kehittämiseen sekä operatiivisten keskuspankkitehtävien tehokkaaseen ja laadullisesti kilpailukykyiseen tuottamiseen. Asiantuntemuksen painopisteeksi on määritelty kokonaistaloudellisen näkökulman yhdistäminen rahoitusmarkkinanäkökulmaan. Strategiatyössä kiinnitettiin erityisesti huomiota ulkopuolisten sidosryhmien näkökulmaan. Suomen Pankin toimintaa on kehitettävä ja arvioitava sen mukaan, miten pankkiin yhteiskunnassa luotetaan ja miten sen koetaan suoriutuvan tehtävistään.

Finanssikriisi on edistänyt osastojen rajat ylitävää yhteistyötä kaikkialla organisaatiossa sekä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan välillä.

Vuoden 2012 lopussa Suomen Pankissa työskenteli 406 henkeä. Henkilöstöstä 59 % toimi asiantuntijatehtävissä. Paikalla olevan henkilöstön määrä pieneni kertomusvuoden aikana 3,3 %. Talous- ja rahaliittoon liittymisen jälkeen pankin toimintavahvuus on pienentynyt 46 %.

Pienentyminen on perustunut eläkepoistumaan ja tiukkaan rekrytointipolitiikkaan.

Luku 3.3 Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 2012

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin taseen loppusumma vuodelta 2012 on 101 525 milj. euroa ja tilikauden tulos 337 milj. euroa. Kertomusvuoden tilinpäätös on esitelty yksityiskohtaisesti (tase, tuloslaskelma, tilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä taseen ja tuloslaskelman liitetiedot) tämän kertomuksen liitteessä.

Luku 3.4 Suomen Pankin tilintarkastajat ja tilintarkastus

Eduskunta toimitti 30. kesäkuuta 2011 Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varajäsentensä vaalin ja valitsi tilintarkastajiksi seuraavat henkilöt:

Toivakka, Lenita, kansanedustaja
Prepula, Eero, KHT
Paasio, Heli, kansanedustaja
Sandell, Tom, KHT, JHTT
Kiviranta, Esko, kansanedustaja.

Tilintarkastajien varajäsenet:

Koskela, Markku, KHT
Lauslahti, Sanna, kansanedustaja
Piirainen, Raimo, kansanedustaja
Selänne, Juha, KHT
Tuupainen, Kauko, kansanedustaja.

Eduskunnan toimittamassa täydennysvaalissa valittiin tehtävästä eronneen tilintarkastaja Heli Paasion tilalle kansanedustaja *Mika Kari* 13. maaliskuuta lukien.

Tilintarkastajien puheenjohtajana toimi kansanedustaja *Esko Kiviranta* ja sihteerinä professori, KTT, KHT *Markku Koskela*.

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden 2011 tilintarkastus

Tilintarkastajat, kansanedustaja *Esko Kiviranta*, kansanedustaja *Lenita Toivakka*, kansanedusta-

ja *Raimo Piirainen*, kansanedustaja *Mika Kari*, kauppatieteiden maisteri, KHT, JHTT *Eero Prepula*, ekonomi, KHT, JHTT *Tom Sandell* ja professori, KTT, KHT *Markku Koskela* suorittivat 13.–16. maaliskuuta 2012 Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2011.

KHT-yhteisö KPMG Oy Ab suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät.

Eduskunnan valitsevat tilintarkastajat toteivat tilivuoden 2011 tilintarkastuksen yhteenvedossa, että rahoitusmarkkinoita koskevan EU-sääntelyn edelleen lisääntyessä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan on huolehdittava pitkäjänteisesti henkilöstön osaamisesta ja työsäjäksämisestä. Tilintarkastajat pitivät tärkeänä Suomen Pankin sijoitustoiminnan ja sen riskienhallinnan jatkuvaa kehittämistä sekä katsoivat, että Suomen Pankin ulkoistettujen palveluiden käyttöä on syytä seurata riittävän kustannus-hyötyanalyysin avulla.

Kertomusvuoden 2012 tilintarkastus

Tilintarkastajat, kansanedustaja *Esko Kiviranta*, kansanedustaja *Lenita Toivakka*, kansanedustaja *Mika Kari*, kauppatieteiden maisteri, KHT, JHTT *Eero Prepula*, ekonomi, KHT, JHTT *Tom Sandell* ja professori, KTT, KHT *Markku Koskela* suorittivat 11.–14. maaliskuuta 2013 Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2012.

KHT-yhteisö KPMG Oy Ab suoritti Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen, josta laadittuun raporttiin tilintarkastajat perehtyivät.

Eduskunnan valitsevat tilintarkastajat pitivät tilivuoden 2012 tilintarkastuksen yhteenvedossa tärkeänä Suomen Pankin kokonaisrahoitusriskien huolellista seurantaa ja riskienhallinnan jatkuvaa kehittämistä, kiinnittivät huomiota Suomen Pankin terävöitetyn sisäpiirisäännösten noudattamisen valvontaan sekä suosittelivat EU:n ylikansallisen pankkivalvonnan käynnistymisen johdosta vaihtoehtoisten skenaarioiden laatimista Finanssivalvonnan rahoitus- ja henkilöstövaikutusten ennakoinniseksi.

Luku 4 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot

Luku 4.1 Hallintoa ja johtokuntaa koskevat asiat

Johtokunnan jäsenenä toimineen valtiotieteiden tohtori Seppo Honkapohjan 1.1.2008 alkanut ensimmäinen toimikausi päättyi 31.12.2012. Pankkivaltuusto päätti kokouksessaan 28. syyskuuta, että näin vapautuva johtokunnan jäsenen virka täytetään.

Pankkivaltuusto päätti kokouksessaan 26. lokakuuta yksimielisesti nimittää avoimena olleeseen Suomen Pankin johtokunnan jäsenen virkaan valtiotieteiden tohtori Seppo Honkapohjan tammikuun 1. päivänä 2013 alkavaksi viiden vuoden toimikaudeksi.

Kertomusvuoden päättyessä johtokunnan jäsenillä oli seuraavat viranhoitoon liittyvät jäsenyydet:

Johtokunnan puheenjohtaja *Erkki Liikanen*

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, jäsen
- Kansainvälinen valuuttarahasto, hallintoneuvoston jäsen
- Euroopan järjestelmäriskikomitean (ESRB) hallintoneuvosto, jäsen.

Johtokunnan varapuheenjohtaja *Pentti Hakkarainen*

- Euroopan keskuspankin neuvosto ja yleisneuvosto, pääjohtajan varajäsen
- Finanssivalvonnan johtokunta, puheenjohtaja
- Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitea (EFC), jäsen
- Kansainvälinen valuuttarahasto, hallintoneuvoston varajäsen
- Euroopan keskuspankkijärjestelmä, valvontakomitea (COMCO), puheenjohtaja
- Euroopan keskuspankkijärjestelmä, kansainvälisten suhteiden komitea (IRC), jäsen.

Johtokunnan jäsen *Seppo Honkapohja*

- Euroopan keskuspankkijärjestelmä, tietotekniikan ohjauskomitea (EISC), jäsen.

Lisäksi johtokunnan jäsenillä oli muita sivutoimia ja luottamustehtäviä, jotka pankkivaltuusto on Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 17 §:n nojalla hyväksynyt.

Luku 4.2 Tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Suomen Pankista annetun lain 21 §:n mukaan Suomen Pankin voitosta käytetään puolet vararahaston kartuttamiseen ja muu osa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin. Lain mukaan pankkivaltuusto voi kuitenkin päättää voiton käyttämisestä toisin, jos se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua.

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden 2011 tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Tilintarkastajien lausunnon mukaisesti pankkivaltuusto vahvisti kokouksessaan 23.3.2012 pankin tuloksen ja taseen vuodelta 2011.

Johtokunnan voitonjakoehdotus vuodelta 2011 perustui Suomen Pankista annetun lain (214/1998) tilinpäätöstä, rahoitustuloa ja voitonjakoa koskevien säännösten lisäksi Suomen Pankin tasepolitiikan linjauksiin ja pankin strategiaan. Niiden mukaan voitonjakona valtiolle pyritään siirtämään vakaa ja ennakoitavissa oleva osuus tuloksesta pankin vakavaraisuutta vaarantamatta. Suomen Pankkia koskevan lain 21 §:n mukaan pankkivaltuusto voi tehdä päätöksen voiton käytöstä säädöksen pääsäännöstä ($\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$) poiketen, kun se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua. Kokouksessaan 23. maaliskuuta 2012 pankkivaltuusto päätti, että Suomen Pankkia koskevan lain (214/1998) 11 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 21 §:n 2 momentin nojalla vuoden 2011 voitosta, 254 milj. euroa, siirretään noin 69 milj. euroa vararahaston kartuttamiseen ja 185 milj. euroa valtion tarpeisiin.

Kertomusvuoden 2012 tuloksen ja taseen vahvistaminen ja voitonjakoehdotus

Pankkivaltuuston päätti 22.3.2013, että Suomen Pankin kertomusvuoden voitto, 337 490 364,18 euroa, käytetään seuraavasti:

Voitosta 110 490 364,18 euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 227 000 000 euroa siirretään valtion tarpeisiin.

Luku 4.3 Suomen Pankin riskit

Pankkivaltuusto on seurannut säännöllisesti Suomen Pankin riskiprofilin ja taseen kehitystä. Suomen Pankille koituu riskejä sekä oman rahoitusvarallisuuden sijoittamisesta että keskuspankkitehtävien hoitamisesta.

Oman rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden hallintaan ja sijoitustoimintaan kohdistuu riskejä, joita riskienhallinnalla pyritään tunnistamaan, mittaamaan ja rajoittamaan. Näitä riskejä ovat markkina-, luotto-, likvidiys- ja operatiiviset riskit.⁹

Kansainvälisiä vastuita ja kriisinhallintavalmiuden tarpeita varten Suomen Pankilla on valuuttamääräisiä sijoituksia ja muita valuuttamääräisiä saamisia, joista aiheutuu valuuttakurssiriskiä. Valuuttamääräisten sijoitusten ja saamisten tavoitekeho sekä jakautuminen eri valuutoittain arvioidaan Suomen Pankissa lähtökohtaisesti kolmen vuoden välein, ja edellinen asiaa koskeva päätös on vuoden 2009 lopulta. Samaa tapaan kuin edellisinäkin vuosina Suomen Pankki on suojannut vuoden 2012 aikana osittain SDR-valuuttakurssiriskiä myymällä muita SDR-komponenttivaluuttoja (Yhdysvaltain dollari, Englannin punta ja Japanin jeni) suhteessa euroon.

Suomen Pankilla on myös merkittävä euromääräinen sijoitusvarallisuus, jolla katetaan etenkin liikkeessä olevasta setelistöstä syntyvää vastuuta.

Sijoitustoimintaan kohdistuvien riskien kanalta keskeisessä asemassa ovat sijoitustoiminnassa käytettävät sijoitusluokat ja niiden osuus koko rahoitusvarallisuudesta. Suomen Pankin johtokunta päättää vuosittain strategisen tavoitealokaation sijoitusluokittain ja sijoitusluokausuuskien sallitut vaihteluvälit. Tällä hetkellä käytössä olevat sijoitusluokat ovat valtionvelkakirjat, valtiosidonnaiset velkakirjat, katetut velkakirjat, yksityisen sektorin velkakirjat sekä käteinen.

Korkoriskin hallinnassa Suomen Pankki käyttää ensisijaisesti mittarina ns. modifioitua duraatiota, joka kuvaa sijoitusten arvon muutosta, kun markkinakorkotaso muuttuu. Rahoitusvarallisuuden korkoriskiä on vähennetty lyhentä-

mällä keskimääräinen duraatio noin 2 vuoteen ja vähentämällä euromääräisten valtionpapereiden osuutta sijoitusvarallisuudessa. Rahoitusvarallisuuden liittyvää korkoriskiä pyritään hallitsemaan lisäksi hajauttamalla sekä valuutta- että euromääräiset sijoitukset useisiin eripituisiin velkakirjoihin.

Kokonaismarkkinariskin, valuuttakurssiriskin ja korkoriskin suuruutta mitataan päivittäin yleisesti riskienhallinnassa hyödynnettävän Value-at-Risk-luvun (VaR-luvun) avulla. Esimerkiksi VaR 99 prosentin tasolla (eli ns. VaR 99 % -luku) tietyksi periodiksi laskettuna kertoo, kuinka suuri on suurin tappio 99 prosentin todennäköisyydellä. Tappio on siis määriteltynä ajanjaksona 1 prosentin todennäköisyydellä suurempi kuin laskettu VaR-luku.¹⁰ Lisäksi käytössä on VaR-lukuun perustuva limiitti, jolla rajoitetaan sijoitusvarallisuuden sijoitusten korkoriskiä suhteessa vertailuindeksiin.

Arvopapereiden liikkeeseenlaskijoista ja talutuksien vastapuolista aiheutuvaa luottoriskiä mitataan ja rajoitetaan päivittäin erillisen luottoriski-VaR-menetelmän avulla. Sijoituskohteena olevilta liikkeeseenlaskijoilta ja vastapuolilta vaaditaan riittävän hyvää luottokelpoisuutta. Luottoriskiä hallitaan lisäksi sijoitusten hajautuksella, mikä pyritään varmistamaan asettamalla limiitit liikkeeseenlaskijoille, vastapuolille sekä velkainstrumenteille. Vuoden 2012 aikana limiittien asettamisessa yksittäisille liikkeeseenlaskijoille otettiin käyttöön sijoitusluokkajaottelu ja vahvistettiin limiittikehikon rakenne, limiittien määrittämisperusteet sekä limiittien koot.

Likvidiysriskiä hallitaan siten, että Suomen Pankissa on määritelty rahoitusvarallisuuden osuus, jonka täytyy olla hyvin likvidiä, myytävissä lyhyessä ajassa ja pienin kustannuksin. Suomen Pankin johtokunta päättää tämän likvidin varallisuuden suuruuden.

Operatiivista riskiä hallitaan varmistamalla riittävä ja asiantunteva henkilöstö sekä kiinnittämällä huomiota tietojärjestelmien luotettavuuteen samoin kuin työnkulkujen ja työohjeiden selkeään dokumentointiin.

Keskuspankkitehtäviin liittyvät riskit ja niiden hallinta

Keskuspankkitehtävien hoitamiseen kuuluvat eurojärjestelmän tavanomaiset rahapolitiiset

⁹ Näitä riskejä ja niiden määritelmiä on kuvattu tarkemmin Suomen Pankin vuosikertomuksessa 2012.

¹⁰ VaR-menetelmässä tehdään tilastollisiin oletuksiin perustuvia laskelmia voitoista ja tappioista. Kun laskelmien avulla tuotetut arvot voitoista ja tappioista järjestetään parhaimmasta huonoimpaan, on VaR 99 prosentin tappioarvio (VaR 99 % -luku) se luku, jota suurempia tappioita on 1 % kaikista laskelman tuottamista arvioista.

jälleenrahoitusoperaatiot ja epätavanomaiset rahapolitiikkaan liittyvät osto-ohjelmat. Keskuspankkitehtäviin liittyvistä eurojärjestelmän riskeistä Suomen Pankki vastaa pääasiassa suhteellisen osuutensa eli ns. pääoma-avaimen mukaisesti (1,6–1,8 %).

Eurojärjestelmän jälleenrahoitusoperaatioissa annetaan lainaa kriteerit täyttävillä pankeille vakuuksia vastaan. Nämä operaatiot ovat normaalia likviditeetin tarjoamista vakavaraisille pankeille, joiden luottokelpoisuutta seurataan jatkuvasti. Lainoilla on oltava vakuudet, jotka hinnoitellaan päivittäin markkina-arvoon ja joihin tehdään aliarvostus. Vakuudet aliarvostetaan asianmukaisella tavalla. Aliarvostus suoja eurojärjestelmää mahdollisilta tappioilta. Tappiota näistä operaatioista seuraa vain, jos vastapuoli on maksukyvytön eikä vakuuden arvo – varotoimenpiteistä huolimatta – kata lainattua määrää.

Rahapolitiikan osto-ohjelmat sisältävät katettujen joukkolainojen osto-ohjelmat, arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman sekä kertomusvuonna uutena julkistetun rahapoliittisten suorien kauppohen ohjelman. Rahapoliittisten suorien kauppohen ohjelman avulla ei kuitenkaan ostettu valtionlainapapereita kertomusvuoden kuluessa. Epätavanomaisten osto-ohjelmien arvopaperien liikkeeseenlaskijoiden luottokelpoisuutta seurataan jatkuvasti. Lisäksi katettujen joukkolainojen osto-ohjelman arvopapereihin liittyy erillinen vakuusmassa normaalin liikkeenlaskijavastuun ohella. Ohjelmien kautta ostetut arvopaperit pidetään erääntymiseen saakka, ja niihin liittyy liikkeeseenlaskijan maksukyvyttömyyden riski.

Rahapolitiikan operaatioiden suuruus kertomusvuoden lopussa ja Suomen Pankin laskennallinen osuus niistä on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1.			
Rahapolitiikan operaatioiden määrät vuoden 2012 lopussa			
Milj. euroa	Rahapolitiikan jälleenrahoitusoperaatiot	Katettujen joukkolainojen osto-ohjelmat	Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma
Eurojärjestelmä	1 128 794	68 483	208 324
Suomen Pankin laskennallinen osuus (1,6–1,8 %)	20 228	1 109	3 445
Lähde: Suomen Pankki.			

Pankkien mahdolliset hätärahoitustarpeet ovat niin ikään riskinlähde Suomen Pankille. Hätärahoitukseen ei Suomessa ole ollut tarvetta sitten 1990-luvun laman.

Muutokset eurojärjestelmän sisäisissä veloissa ja saamisissa eli TARGET2-saldoissa ilmentävät lähinnä muutoksia kunkin euromaan pankkisektorin keskuspankkiluotoissa ja talletuksissa. Kriisimaissa pankkisektorin riippuvuus keskuspankkiluotoista on kriisin aikana kasvanut voimakkaasti ja suhteellisesti suuri keskuspankkiluottojen määrä on näkynyt näiden maiden keskuspankkien taseissa euroalueen sisäisten velkojen kasvuna. Vastaavasti maissa, joissa pankkisektori on tehnyt suhteellisen paljon talletuksia keskuspankkiin, euroalueen sisäiset saamiset keskuspankkien taseissa ovat kasvaneet. Suomi kuuluu maihin, joissa pankit ovat hyvän likviditeettitilanteensa vuoksi tehneet suuria talletuksia keskuspankkiinsa. Tästä syystä eurojärjestelmän sisäiset saamiset Suomen Pankin taseessa ovat

kriisin kuluessa kasvaneet voimakkaasti. Nämä erät ovat saamia Euroopan keskuspankilta. Eurojärjestelmän sisäisten saamisten kasvun taustalla ovat rahapoliittiset lainaoperaatiot, joissa myönnetään lainaa vain riittäviä ja turvavia vakuuksia vastaan. Kertomusvuoden lopussa Suomen Pankin taseessa oli (netto) 70 270,4 milj. euroa eurojärjestelmän sisäisiä saamia.

Suomen Pankin varautuminen riskeihin ja kokonaisriskiprofiili

Suomen Pankin riskejä mitataan vakiintunein menetelmin, joita käytetään kaikkialla eurojärjestelmässä ja rahoitusmarkkinoilla ympäri maailman. Näitä menetelmiä täydennetään sisäisten skenaarioanalyysien avulla. Suomen Pankissa hyödynnetään kokonaisriskien arvioinnissa mm. VaR-menetelmää tarkastelemalla kokonaisrahoitusriskeihin liittyvää VaR 99 prosentin tap-

pioarviota (eli ns. VaR 99 % -lukua) sekä kokonaisrahoitusriskien ns. expected shortfall 99 prosentin tappioarviota (eli ns. ES 99 % -lukua). ES 99 prosentin tappioarvio on keskimääräisen (odotetun) tappion suuruus, jos huonoin 1 % vaihtoehtoista toteutuu (eli jos VaR 99 prosentin tappioarvio ylitetään).

Suomen Pankin tasetta on viime vuosina vahvistettu systemaattisesti. Tällä tavoin on huolehdittu siitä, että keskuspankkitehtävien hoitaminen ei vaarannu nykyisissäkään olosuhteissa. Pankin valuuttariskiä on olennaisesti pienennetty viime vuosien aikana. Valuuttariski on kuitenkin edelleen suurin yksittäinen osa Suomen Pankin riskeistä. Lisäksi Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden korkoriskin määrää on pienennetty ja sijoitusten jakaamaa muutettu konservatiivisempaan suuntaan kertomusvuoden kuluessa.

Suomen Pankki tekee skenaarioanalyyskejä kiinteänä osana sisäistä riskienvalvontaa, millä varmistetaan pankin toimintakyky kaikissa olosuhteissa. Suomen Pankki huolehtii, että sen riskipuskurit ovat riittävät kattamaan sen toiminnan riskit niin yhteisen rahapolitiikan toteuttamisen kuin oman rahoitusvarallisuuden sijoittamisen kannalta. Suomen Pankin vakavaraisuus on tällä hetkellä riittävä kattamaan pankin tehtävien hoitamisesta johtuvat riskit.

Kun kaikki Suomen Pankin taseen riskit lasketaan yhteen ilman kultaa, kokonaisriskin arvioidaan olevan noin 2 299 milj. euroa ES 99 prosentin tappioarviolla mitattuna (kuvio 24). Toisaalta Suomen Pankilla on taseessaan kanta- ja vararahasto, arvonneuostilejä sekä varauksia yhteensä 6 461 milj. euroa.

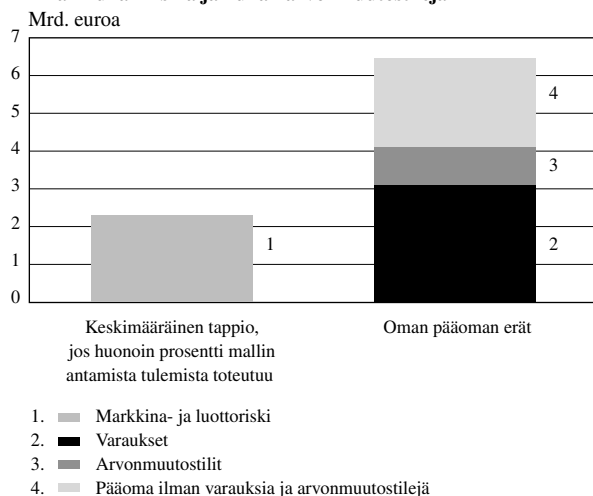
Johtokunta tarkensi marraskuussa 2011 riskien arviointimenetelmää ja varausten tavoite-tasoa siten, että kullan riski arvioidaan muista kokonaisrahoitusriskeistä erillään, mikäli kulan arvonneuostile kattaa kullan arvosta yli 50 prosentin alenemisen. Kullan arvonneuostile oli 31.12.2012 noin 80 % kullan arvosta, joten markkinariskiluvut on laskettu ilman kultaa. Kullan arvonneuostile 31.12.2012 oli 1 599 milj. euroa ja kullan markkina-arvo taseessa 1 987 milj. euroa.

Luku 4.4 Muita käsiteltyjä asioita

Pankkivaltuuston keskeisiä työskentelytapoja ovat Suomen Pankin johtokunnan kanssa käydyt kokouskeskustelut euroalueen taloudellisesta kehityksestä sekä EKP:n rahapolitiikasta ja rahapolitiikan toteutuksesta. Kertomusvuonna pankkivaltuuston kokouksissa keskusteltiin alustusten pohjalta euroalueella harjoitetun talouspolitiikan ja rahoitusmarkkinoiden merkityksestä kriisien syntymekanismeissa. Lisäksi esillä olivat Suomen talouden ulkoinen tasapaino ja rakenneuudistusten merkitys. Keskustelua käytiin myös eri keskuspankkien rahapolitiikasta ja keinoista sekä erityisesti EKP:n mandaatista ja keskuspankkien luotonannosta valtioille. Esillä olivat mm. kansallisille keskuspankeille tästä aiheutuvat riskit sekä se, miten Suomen Pankki on varautunut riskien kattamiseen. Lisäksi pankkivaltuustossa pidettiin alustuksia mikro- ja makrovalvonnasta sekä valmisteluvaiheessa olleesta pankkiunionista.

Kuvio 24.

Suomen Pankin kokonaisriskit ja oma pääoma ilman kullan riskiä ja kullan arvonneuostilejä



Lähde: Suomen Pankki.

OSA II FINANSSIVALVONTA KERTOMUSVUONNA

Luku 5 Finanssivalvonnan tehtävät ja pankkivaltuuston asema

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan riippumaton siitä. Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviksi säädettyjen vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan (laki Finanssivalvonnasta, 1 §).

Pankkivaltuusto vastaa Finanssivalvonnan toiminnan yleisen tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden valvonnasta. Tarkoituksenmukaisuuden valvonnassa pankkivaltuusto arvioi, miten toiminnalle laissa säädetty tavoite on toteutunut. Toiminnan yleisen tehokkuuden valvonnassa pankkivaltuusto seuraa erityisesti henkilöstömäärän ja talousarvion yleistä kehitystä suhteessa tehtäviin sekä lainsäädännön tai markkinoiden kehityksestä johtuviin muutoksiin.

Pankkivaltuuston tehtävänä on nimittää Finanssivalvonnan johtokunta ja johtokunnan esityksestä johtaja.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

Luku 6 Toimintaympäristö vuonna 2012

Luku 6.1 Euroalueen rahoitussektori

Euroopan finanssisektorin toimintaympäristöä hankaloitti ja väritti vuonna 2012 velkakriisi. Koska pankkirahoituksen saanti euroalueella on vaikeutunut ja sen kustannukset ovat kasvaneet, varsinkin suuret yritykset ovat tukeutuneet markkinaehtoiseen rahoitukseen. Tämä on johtanut siihen, että velkakriisin myötä rahoituksen pankkisektorikeskeisyys on vähentynyt ja yritysten markkinarahoituksen merkitys on ollut kasvussa. Rahoitusolojen kiristyminen onkin vai-

keuttanut erityisesti kriisimaiden pankkilainoista riippuvaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

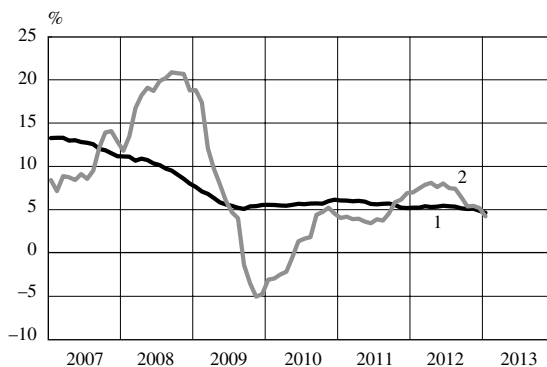
Velkakriisin hoito edellytti keskuspankeilta, eri maiden hallituksilta, EU:lta ja myös Euroopan valvontaviranomaisilta poikkeuksellisia toimia ja tilanteen seuranta. Finanssimarkkinoiden erilaiset riski-indikaattorit antoivat kertomusvuoden loppupuolella viitteitä hitaasti paranevasta kehityksestä.

Luku 6.2 Suomen rahoitussektori

Euroopan velkakriisillä ei ole ollut merkittäviä suoria negatiivisia vaikutuksia Suomen rahoitussektoriin. Tästä kertoo mm. se, että pankki- ja vakuutussektorin tila oli kertomusvuonna vakaa, samoin kuin se, että suomalaisten pankkien varainhankinta markkinoilta onnistui ongelmitta ja oli hintatasoltaan edullista eurooppalaisittain vertailtuna. Vakuutus- ja eläkelaitokset ovat pystyneet osakemarkkinoiden kurssinousujen ansiosta tekemään hyviä tuloksia sijoitustoiminnassaan.

Toisaalta rahoitussektorin toimintaympäristö oli samanaikaisesti kuitenkin hyvin haasteellinen. Pankkien liiketoiminnan ja tuloksenteon näkymät heikkenivät ja lainanannon kasvuvauhti alkoi hidastua vuoden mittaan. Erityisesti tämä koski yritysluottoja (kuvio 25). Kotitalous- ja

Kuvio 25.
Suomen rahalaitosten euroalueelle myöntämien euromääräisten lainojen kannan vuosikasvu



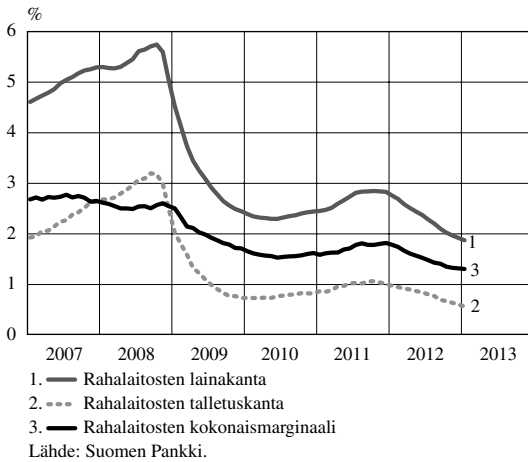
1. — Kotitalouslainat
2. — Yrityslainat

Lähde: Suomen Pankki.

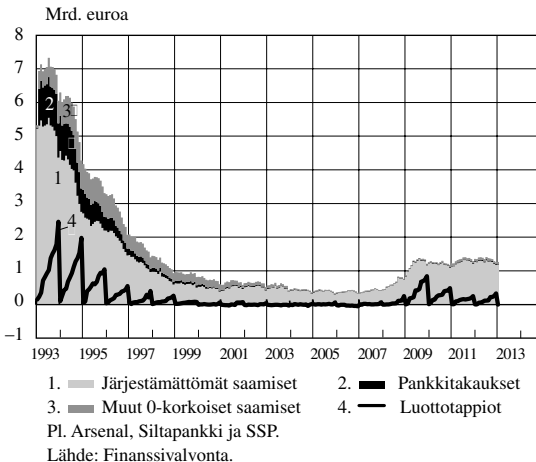
yritysluottojen kysyntä väheni matalista ja reaalisesti negatiivisista lainakoroista huolimatta. Se kertoo osaltaan toimintaympäristön poikkeuksellisuudesta. Yhdessä matala korkotaso ja lainanannon hiipuminen pienensivät rahalaitosten kokonaismarginaalia ja siten korkokatteen karttumista (kuvio 26). Korkotason mataluus vaikuttaa negatiivisesti myös henki- ja työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitusten tuottoihin.

Pankkisektorin liike-tulos kasvoi kertomusvuonna 2,6 mrd. euroon (kuvio 27). Pankkikonsernien järjestämättömien saamisten ja luottotappioiden kehitys pysyi maltillisena (kuvio 28).

Kuvio 26.
Lainojen ja talletusten keskikorot ja kokonaismarginaali Suomessa

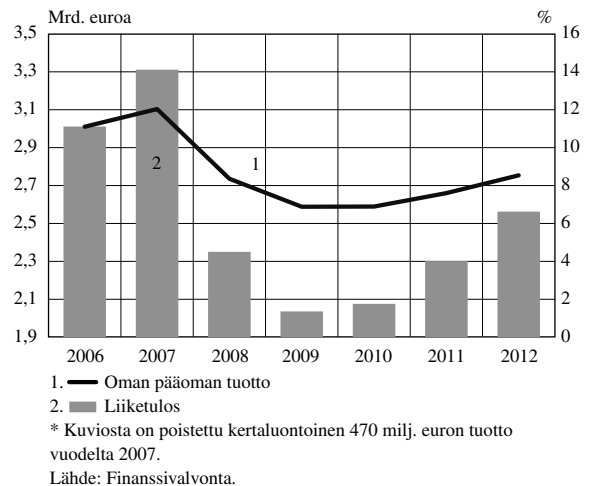


Kuvio 28.
Pankkikonsernien järjestämättömät saamiset ja luottotappiot Suomessa

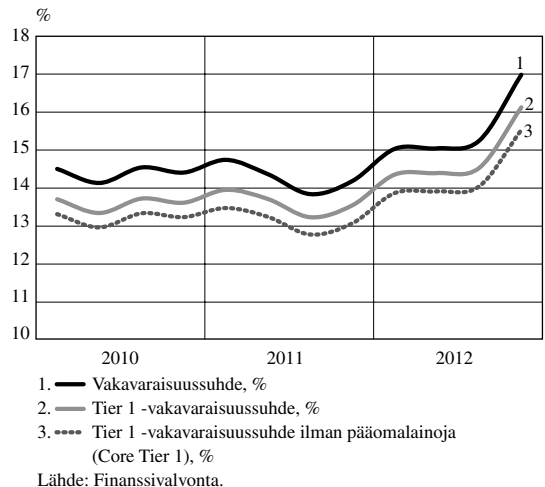


Suomen finanssisektorin vakavaraisuustilanne säilyi kertomusvuonna hyvänä (kuvio 29). Suomen pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluku eli omien varojen suhde riskipainotettuihin saamisiin oli syyskuun 2012 lopussa 15,2 %, mutta suureni vuoden loppuun mennessä 17 prosenttiin. Valtaosa pankkien omista varoista on rajoituksettomia ensisijaisia omia varoja (Core Tier 1). Niistä laskettu keskimääräinen ydinvakavaraisuussuhdeluku oli syysyllä 14,0 % ja suureni vuoden lopulla 15,5 prosenttiin. Tämä luku on selvästi yli Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) suurille eurooppalaisille pankeille vuonna

Kuvio 27.
Pankkisektorin liike-tulos* ja oman pääoman tuotto Suomessa



Kuvio 29.
Pankkisektorin vakavaraisuus Suomessa



2012 asettaman 9 prosentin rajan. Keväällä 2012 pankeille tehty stressitesti tuki näkemystä, että Suomen pankkisektorin pääomapuskurit kestävät voimakkaankin kannattavuuskehityksen heikkenemisen. Pankkisektorin vakavaraisuutta voidaan kaiken kaikkiaan pitää vahvana ja omien varojen laatua hyvänä.

Työeläkelaitosten vakavaraisuus koheni vuoden lopussa sijoitustuottojen kasvun ansiosta. Myös henki- ja vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus parani kertomusvuonna verrattuna edellisen vuoden lopun tilanteeseen.

Rahoitussektorin toimintaympäristö oli kertomusvuoden lopulla kuitenkin edelleen varsin riskiherkkä. Kotitalouksien velkaantumisen kasvu ja keskittyminen, samoin kuin maksuhäiriöiden lisääntyminen, ovat esimerkkejä näistä riskeistä. Toisaalta makrotason riskilähteistä keskeisimpinä pysyivät edelleen – vuoden 2012 jälkipuoliskon paremmasta kehityksestä huolimatta – Euroopan velkakriisi ja siihen liittyvät mahdolliset poliittiset epävarmuudet sekä niiden välilliset negatiiviset vaikutukset Suomen rahoitussektoriin.

Luku 7 Finanssivalvonnan toiminta vuonna 2012

Luku 7.1 Finanssivalvonnan hallinto

Finanssivalvonnan toimintaa ohjaa johtokunta. Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista. Lisäksi johtokunta mm. käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi.

Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtajana toimi Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja *Pentti Hakkarainen*, varajäsenenään osastopäällikkö *Kimmo Virolainen*. Varapuheenjohtajana toimi valtios sihteeri, kansliapäällikkö *Martti Hetemäki* valtiovarainministeriöstä, varajäsenenään lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö *Tuija Taos*. Johtokunnan muina jäseninä toimivat ylijohtaja *Outi Antila* sosiaali- ja terveysministeriöstä, varajäsenenään johtaja *Erkki Rajaniemi* (30.9.2012 saakka) ja hänen jälkeensä ylimatemaatikko *Mikko Kuusela* sekä varatuomari *Pirkko Juntti* ja fil. maist., SHV *Jaakko Tuomikoski*.

Finanssivalvonnan johtajana toimi varatuomari, ekonomi *Anneli Tuominen*.

Johtokunnan sihteerinä toimi kertomusvuonna Finanssivalvonnan johtava lakimies *Pirjo Kyyrönen*.

Luku 7.2 Vuoden 2012 tavoitteet ja niiden toteutuminen

Finanssivalvonnan strategian mukaiset painoalueet vuonna 2012 olivat 1) tehokas toiminta ja riskiperusteisesti kohdennettu valvonta, 2) valvottavien vahva riskienkantokyky ja laadukas hallinto, 3) korkealuokkainen asiakkaan- ja sijoittajansuoja ja 4) tuloksellinen valvojen välinen yhteistyö.

Finanssivalvonnan johtokunnan mukaan strategian perusteella asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa edistytään. Vuodeksi 2012 toiminnansuunnittelussa asetettuja tavoitteita ei kuitenkaan kaikilta osin saavutettu. Finanssivalvonnan strategia uudistettiin syksyllä 2012.

Painoalue 1. Tehokas toiminta ja riskiperusteisesti kohdennettu valvonta

Finanssivalvonta pyrki terävöittämään valvonnan suuntaamista riskiperusteisesti. Valvontaa kohdistettiin erityisesti finanssikriisissä esiin tulleisiin riskialueisiin. Valvottavien taloudellista tilaa ja riskejä koskevan analyysivälineistön kehittämisellä pyrittiin parantamaan edelleen valvonnan ja valvontatoimenpiteiden riskiperusteista kohdistamista. Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan yhteistyötä lisättiin, jotta pankkisektorin ja sen toimintaympäristön riskejä voidaan tunnistaa entistä tehokkaammin.

Finanssivalvonnassa tarkistettiin sisäisiä kriisinhallinnan toimintavalmiuksia ja kriisinhallintasuunnitelmien ajantasaisuus. Yhteistyö kotimaan viranomaisten ja pohjoismaisten valvontaviranomaisten kanssa lisääntyi velkakriisin vaikutusten arvioinnissa sekä tarvittavien varautumistoimenpiteiden määrittelyssä. Finanssivalvonnan kriisinhallinnan toimintavalmiuksia kehitettiin mm. koulutuksella ja kriisiharjoituksella, mutta työtä on jatkettava oman toimintavarmuuden ja hyvän viranomaisyhteistyön turvaamiseksi etenkin pohjoismaisella tasolla ja yhteisen valvontamekanismin puitteissa.

Finanssivalvonnan antamat julkiset huomautukset ja varoitukset kohdistuivat mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ja menettelytapojen merkittäviin puutteisiin.

Finanssivalvonnan yhtenäisen määräys- ja ohjekokoelman valmistelu eteni, mutta erityisesti

EU-sääntelyn viivästymisen ja Euroopan valvontaviranomaisten sääntelyn eriaikaisen valmistumisen vuoksi uudistusta ei saatu kokonaan valmiiksi vuoden 2012 aikana.

Finanssivalvonnan ydinprosessien määrittely saatiin loppuun. Sisäistä toimintaa on pyritty ja pyritään myös vastaisuudessa tehostamaan raportointi- ja analyysijärjestelmien uudistamisen sekä uuden intranetin avulla.

Finanssivalvonnan kustannukset ja henkilökunnan määrä pysyivät hyväksytyn suunnitelman mukaisina.

Painoalue 2. Valvottavien vahva riskienkäsittely ja laadukas hallinto

Tarkastustoiminta kattoi velkakriisin myötä korostuneet riskialueet, kuten markkina-, likviditeetti- ja operatiivisten riskien hallinnan sekä hallinnon luotettavuuden. Tarkastukset ulotettiin eri valvottavasektoreihin ja myös pienempiin valvottaviin. Vakavaraisuuden ja riskienhallinnan tarkastuksille asetetut määrälliset tavoitteet lähes saavutettiin.

Rahoitussektorin valvottavien vakavaraisuuden arvioinnin periaatteita ja menetelmiä kehitettiin osana valvojan arvion edistämistä mm. stressitestien hyödyntämisen osalta. Lisäksi laadittiin lisäohjeistusta valvottaville pääomien riittävyyden omasta arvioinnista. Tavoite oli, että nämä toimet lisäävät Finanssivalvonnan mahdollisuuksia arvioida aiempaa perusteellisemmin valvottavien vakavaraisuuden hallintaprosessin laatua ja omien varojen riittävyyttä.

Finanssivalvonta käytti merkittävästi voimavaroja vireillä olevien suurten vakavaraisuussääntelyhankkeiden (CRD4 ja Solvenssi II) valmisteluun. Yhteistyö vastuullisten ministeriöiden (valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö) kanssa oli aktiivista. Vakuutussektorilla työ Finanssivalvonnan tarvitsemien valtuuksien määrittelymiseksi riskienhallinnan valvonnassa on kesken.

Finanssivalvonnan valmistautuminen EU:n pankki- ja vakuutussektorin vakavaraisuussääntelyuudistuksiin eteni suunnitelmien mukaisesti, mutta EU-sääntelyn viivästyminen viivästytti myös kotimaisen sääntelyn voimaantuloa. Finanssivalvonta on huolehtinut siitä, että sen omat EU-tason sääntelyuudistuksiin liittyvät määräykset ja ohjeet valmistuvat ajoissa ja että omat valvontakäytännöt on mukautettu ennen uuden sääntelyn voimaantuloa.

Painoalue 3. Korkealuokkainen asiakkaan- ja sijoittajansuoja

Finanssivalvonta kohdisti valvontaansa palveluntarjoajien sisäisiin prosesseihin sekä informaatioon, jota markkinatoimijat tuottavat taloudellisesta tilanteestaan, tuotteistaan ja palveluistaan sekä niihin liittyvistä riskeistä. Tarkastustoiminnassa valittiin kohteeksi aikaisempaa tiukemmin rajattuja asiakokonaisuuksia. Tarkastusten määrällistä tavoitetta ei saavutettu, koska sääntelyhankkeet sitoivat resursseja EU-tason ja kotimaisen sääntelyn valmisteluun.

Asiakkaan- ja sijoittajansuojan valvonnassa ei tullut esiin laajoja epäkohtia markkinakäytännöissä tai asiakas- ja sijoittajainformaatioissa. Yksittäisiä toimijoita koskevia valvontahavaintoja ja toimenpiteitä oli kuitenkin runsaasti. Tarkastushavaintojen perusteella annettujen hallinnollisten seuraamusten ennalta ehkäisevä vaikutus oli nähtävissä loppuvuoden tarkastus- ja valvontakäynneillä. Tarkastushavainnoista ilmenee, että lisääntyvän ja monimutkaistuvan sääntelyn takia pienten sijoituspalvelu- ja rahastoyhtiöiden on haasteellista järjestää toimintansa toimilupavaatimusten edellyttämällä tavalla. Lisätyhtiöiden sijoittajainformaatio on kehittynyt Finanssivalvonnan huomioiden pohjalta.

Painoalue 4. Tuloksellinen valvojen välinen yhteistyö

Finanssivalvonta keskitti resursseja EU:n valvontaviranomaisissa – eli ns. ESA-kokonaisuudessa, joka muodostuu Euroopan pankkiviranomaisesta (EBA), Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisesta (EIOPA) ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisesta (ESMA) – ja Euroopan järjestelmäriskikomiteassa (European Systemic Risk Board, ESRB) niille alueille, joilla on suurin merkitys Suomen finanssisektorin vakavaraisuuden, kilpailukyvyn ja rakenteellisten ominaispiirteiden sekä asiakkaan- ja sijoittajansuojan näkökulmasta. Finanssivalvonta priorisoi ne yksittäiset kysymykset, joiden käsittelyyn se osallistui jo aikaisessa valmisteluvaiheessa. ESA-työn laajentuessa jatkuvasti priorisoinnissa joudutaan noudattamaan entistä tiukempia kriteereitä, mikä voi heikentää Finanssivalvonnan kykyä reagoida muutoksiin samoin kuin kykyä informoida suomalaista finanssisektoria tulevasta muutoksista. Vuonna 2012 keskeisimpiin ESA-hankkeisiin pystyttiin osallistumaan. Tarve informoida finanssisektoria nykyistä laajemmin tuli myös esiin.

Finanssivalvonta hyödynsi työssään aiempaa enemmän EU-valvojen tuottamaa kansainvälistä vertailutietoa. EU-tason tiedonkeruuhankkeiden teknisen toteuttamisen ongelmana on ollut liian vähäinen EU:n valvontaviranomaisten välinen koordinaatio ja IT-kustannusten kasvu. Monet hankkeet ovat viime aikoina myös viivästyneet.

Pohjoismaisessa valvontayhteistyössä saavutettiin kollegioiden työohjelmiin, finanssikriisin vaikutusten arviointiin ja jatkuvaan tietojen vaihtoon liittyvät vuositavoitteet. Valvonnan, kuten mm. tarkastusten, koordinoinnissa on edelleen parannettavaa, samoin kuin valvojen omassa varautumisessa kriiseihin.

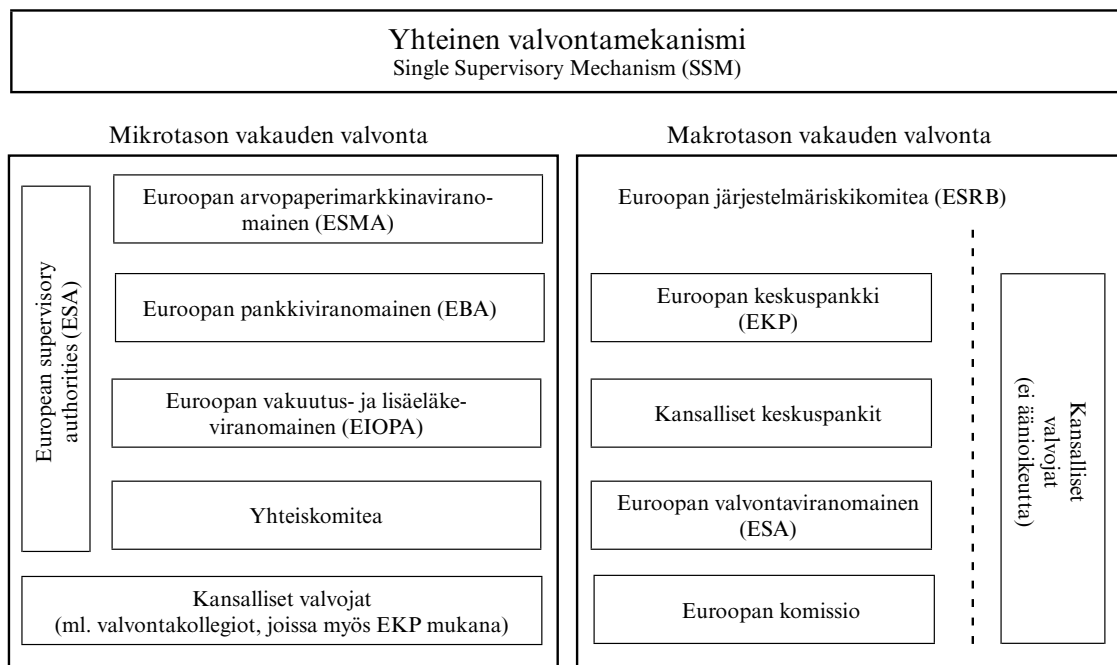
Euroopan yhteinen pankkivalvontamekanismi tuo muutoksia valvontamalleihin ja valvontayhteistyöhön. Yhteisen valvontamekanismin valmistelu käynnistyi asteittain kertomusvuoden syksyllä. EKP laatii kansallisten valvojen kanssa yksityiskohtaisen valvontaprosessin ja menette-

lytavat valvonnan toteuttamiseksi. Finanssivalvonta on mukana valmistelutyössä yhteistyössä Suomen Pankin kanssa.

Luku 7.3 EU:n finanssivalvonnan muotoutuminen

Euroopan finanssivalvonnan muotoutumisella (ks. kehikko 1)¹¹ viitataan sekä makro- että mikrovakaushallinnasta muodostuvaan järjestelmään. Makrovakaushallinta täydentää perinteistä, yksittäisten luottolaitosten vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskevaa valvontaa – ns. mikrovalvontaa – keskittymällä koko rahoitusjärjestelmää koskevien ns. järjestelmäriskien tunnistamiseen ja ehkäisemiseen. Makrovakaushallinnalla pyritään edistämään pitkän aikavälin talouskasvua sekä pienentämällä finanssikriisien todennäköisyyttä että luotonannon vaihteluiden (ns. luottosyklin) voimakkuutta.

Kehikko 1.



Makrovakaushallinta

EU:n tasolla makrovakaushallinnasta vastaa Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB). Vuosi 2012 oli jär-

jestelmäriskikomitean toinen toimintavuosi. Järjestelmäriskikomitea voi antaa koko Euroopan unionia, yksittäistä jäsenvaltiota tai jäsenvaltioiden ryhmää, Euroopan rahoitusvalvontaviranomaisia taikka kansallisia valvojia koskevia riski-

¹¹ Lisätietoja Euroopan finanssivalvonnasta löytyy sekä Suomen Pankin vuosikertomuksesta 2012 että Finanssivalvonnan toimintakertomuksesta 2012.

varoituksia ja toimenpidesuosituksia. Suosituk-
sia tulee noudattaa tai niistä kieltäytymistä tulee
perustella (comply or explain -periaate). Vuonna
2012 järjestelmäriskikomitea päätti rahamark-
kinarahastoja ja luottolaitosten rahoitusta kos-
kevista suosituksista, ja suositukset julkaistiin
kertomusvuoden päätyttyä (helmikuussa 2013.)

Suomen Pankin pääjohtaja kuuluu muiden
EU-maiden kansallisten keskuspankkien pää-
johtajien tavoin järjestelmäriskikomitean hallin-
toneuvoston äänivaltaisiin jäseniin. Kansalliset
valvontaviranomaiset ovat myös edustettuina
hallintoneuvostossa. Suomen Pankilla ja Fi-
nanssivalvonnalla on niin ikään edustaja neu-
voa-antavassa teknisessä komiteassa (Advisory
Technical Committee, ATC). Osallistuminen
komiteatyöhön on antanut Suomen Pankin ja
Finanssivalvonnan edustajille mahdollisuuden
vaikuttaa mm. rahoitusvakaustyökalujen kehit-
tämiseen sekä rahoitusjärjestelmän heikkouksiin
liittyvään analyysiin ja sen kehittämiseen.

Makrovakaushavonnann järjestäminen kan-
sallisella tasolla kirjattiin vuoden 2011 hallitus-
ohjelmaan. Tämä perusteella valtiovarainminis-
teriö asetti vuoden 2012 alussa viranomaistyö-
ryhmän, joka jätti kertomusvuoden marraskuus-
sa ehdotuksensa. Yksi työryhmän keskeisistä
tehtävistä oli saattaa Suomessa voimaan EU:n
vakavaraisuusdirektiivin edellyttämät muuttuvat
lisäpääomavaatimukset ("vastasykliset pääoma-
puskurit"). Työryhmä ehdotti, että Finanssival-
vonta voisi asettaa luottolaitoksille harkintansa
mukaan 0–2,5 prosentin suuruisen ylimääräisen
muuttuvan lisäpääomavaatimuksen suhteessa
luottolaitoksen riskipainotettujen saamisen
määrään. Työryhmä ehdotti myös, että Finans-
sivalvonta voisi rajoittaa uusien asuntoluottojen
enimmäiskokoa suhteessa lainalla hankittavan ja
lainan vakuutena käytettävän asunnon arvoon.
Finanssivalvonnalla on tällä hetkellä oikeus an-
taa luottolaitoksille asuntoluottojen luototus-
suhteita koskevia ei-sitovia suosituksia. Lisäksi
työryhmä katsoi, että Suomessa tulee myöhem-
min arvioida tarvetta asettaa systemisesti mer-
kittäville rahoituslaitoksille ylimääräinen ns. jär-
jestelmäriskipuskurivaatimus. Työryhmä ehdotti
niin ikään, että Finanssivalvonnan johtokunta
päättäisi muuttuvan lisäpääomavaatimuksen
asettamisesta ja tasosta neljännesvuosittain mm.
suhdannetilanteen mukaan sekä enimmäisluoto-
tussuhteen asettamisesta ja tasosta.

Joulukuussa 2012 EU:ssa sovittiin yhteis-
sen valvontamekanismin (Single Supervisory
Mechanism, SSM) muodostamisesta. Siinä pää-
vastuu euroalueen pankkivalvonnasta siirtyy

maaliskuussa 2014 tai viimeistään 12 kuukautta
lainsäädännön julkistamisen jälkeen Euroopan
keskuspankille. Siitä lähtien myös EKP osallistuu
makrovakaushavonnain käyttöä koskeviin pää-
töksiin. EKP:tä on kuultava kansallisen tason
makrovakaushavonnain päätöksiä tehtäessä.

Mikrovalvonta

Euroopan finanssivalvojen järjestelmä muodos-
tuu kolmesta EU-viranomaisesta ja kansallisista
valvontaviranomaisista. EU-viranomaisia ovat
Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen
(ESMA), Euroopan pankkiviranomainen (EBA)
ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen
(EIOPA). EU-viranomaiset arvioivat vuoden
2012 aikana säännöllisesti EU:n finanssisekto-
rin tilannetta ja raportoivat siitä Euroopan komissiolle, EU:n neuvostolle ja parlamentille sekä
Euroopan järjestelmäriskikomitealle (ESRB).
EU-viranomaisilla on oikeus osallistua maiden
rajat ylittävien valvojakollegioiden kokouksiin,
ja ne pyrkivät edistämään valvojakollegioiden
tehokasta toimintaa.

Kriisitilanteissa EU-viranomaisten tehtävä-
nä on koordinoita kansallisten valvontaviran-
omaisten kriisinhallintatoimia. Niillä on myös
valtuudet erikseen määritellyissä tilanteissa sovi-
tella kansallisten valvojen välisiä erimielisyyksiä.
EU-viranomaiset tekevät yhteistyötä Euroopan
järjestelmäriskikomitean kanssa. Pankkien, va-
kuutus- ja eläkeyhtiöiden sekä arvopaperimark-
kinoiden käytännön valvontatehtävistä vastaavat
jäsenvaltioiden kansalliset valvontaviranomaiset.

Finanssivalvonta tukee vahvasti EU-viranomais-
ten tavoitteita EU:n yhtenäisten ja laadukkaiden
valvontakäytäntöiden kehittämisessä, valvontayhteis-
työn tehostamisessa, sääntelyn yhtäläisessä
soveltamisessa sekä asiakkaansuojan paranta-
misessa. Valvontayhteistyössä etusijalla olivat
riskienhallinnan toimivuuden tehokas valvonta,
monikansallisten konsernien saumaton yhteisval-
vonta ja tehokkaiden kriisinhallintamekanismien
luominen. Vuoden 2012 aikana Euroopan pank-
kiviranomaisen tehtävät painottuivat lukuisten si-
tovien teknisten standardien valmisteluun. Stan-
dardit liittyvät vuonna 2014 voimaan tulevaan
vakavaraisuussääntelyn uudistukseen (Basel III).
Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen
työtä puolestaan hallitsi vakuutussektorin vaka-
varaisuussäädösten EU-tason uudistus, Solvenssi
II. Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaista
työllisti erityisen paljon arvopaperimarkkinoita
koskevan EU-sääntelyn uudistus.

Finanssivalvonta käy säännöllisesti läpi EU-viranomaisten sääntelyhankkeet ja muut työsuunnitelmissa olevat tehtävät. Finanssivalvonta priorisoi hankkeet ja pyrkii vaikuttamaan Suomen finanssimarkkinoiden vakauden ja kilpailukyvyn kannalta tärkeissä asioissa niiden valmisteluvaiheessa. Finanssikriisin vuoksi Finanssivalvonta piti erityisen tärkeänä parantaa pankkien likviditeettiä koskevaa ohjeistusta ja valvontaa. Finanssivalvonta tuki aloitteita pankkien taseiden laadun perusteellisesta arvioinnista ja innovatiivisten, monimutkaisten rahoitusinstrumenttien asiakkaansuojan parantamista. Finanssivalvonta toimi sen puolesta, että finanssijärjestelmän vakauden kannalta merkittävien pankkien kriisinhallintaa koskevia vaatimuksia tiukennetaan. Pankkien tasapuolisten kilpailuedellytysten kannalta on myös oleellista, että merkittävimmille suomalaisille pankeille voidaan kansallisin valtuuksin asettaa lisäpääomavaatimus (systeemiriskipuskuri), joka vähentää pankin suuresta koosta ja toimintojen riskialttiudesta kansalliselle finanssisektorille aiheutuvaa rakenteellista uhkaa.

Yhteisen valvontamekanismin (Single Supervisory Mechanism) muodostaminen tiivistää euroalueen pankkien ja mekanismin mahdollisesti liittyvien maiden pankkien valvontaa, koska valvonnassa aletaan entistä vahvemmin toimia yhteisesti sovituin menetelmin. EKP tulisi ehdotusten mukaan valvomaan suoraan merkittävimpiä pankkeja, ja sillä olisi mahdollisuus puuttua myös muiden pankkien valvontaan. Tämä valtuus on kriisitilanteiden ehkäisyn kannalta oleellinen uudistus. Yhteisen valvontamekanismin piiriin kuuluvien maiden rajat ylittävien konsernien valvonta tehostuu, kun EKP vastaa kattavasti konsernien eri yksiköiden valvonnasta. Koko valvontamekanismin tehokkuuden kannalta on toivottavaa, että mekanismi kattaa mahdollisimman laajasti myös muut kuin euroalueeseen kuuluvat jäsenvaltiot.

Yhteistä valvontamekanismia koskevien ehdotusten perusteella kolme suurinta pankkia Suomen markkinoilla siirtyy EKP:n välittömään valvontaan. Finanssivalvonnan vastuulle jäävät ensisijaisesti paikallispankit, pienet liikepankit ja kaikki menettelytapavalvonta. Finanssivalvonta osallistuu EKP:n valvomiensuurimpien pankkien valvontasuunnitelmien laatimiseen ja valvontaa koskevaan päätöksentekoon. Yhteiseen valvontamekanismiin siirtyminen lisää alkuvaiheessa Finanssivalvonnan työmäärä, koska valvonnan organisointi ja toimintamallien laatiminen edellyttävät tiivistä yhteistoimintaa EKP:n kanssa.

Lisäksi tarvittavien raportointi- ja analyysimenetelmien kehittäminen on mittava työ. Yhteisen valvontamekanismin synty vaikuttaa myös Finanssivalvonnan valvontamaksukertymään, koska osa pankeista enää ole Finanssivalvonnan välittömässä valvonnassa. Valvontamaksuperusteita joudutaan todennäköisesti tarkistamaan.

Euroopan finanssivalvonnan keskeiset osat alkavat hahmottua ja löytää muotonsa, mutta valmiiksi järjestelmää ei vielä voi mieltää. Eri instituutioiden tehtävien määrittely ja niihin liittyvän sääntelyn ja työnjaon selkiyttäminen sekä käytännön valmistelut jatkuvat vielä tulevina vuosina.

Luku 8 Pankkivaltuuston käsittelemiä asioita ja esittämät arviot

Luku 8.1 Pankkivaltuuston kertomus vuodesta 2011 ja Fivan toimet sen johdosta

Vuoden 2011 toimintaa koskevassa kertomuksessaan pankkivaltuusto kiinnitti huomiota seuraaviin seikkoihin.

Pankkivaltuusto katsoi, että Finanssivalvonta oli onnistunut haasteellisessa toimintaympäristössä valvomaan hyvin valvottaviaan ja turvaamaan vakuutettujen etuja sekä edistämään yleistä luottamusta finanssimarkkinoiden toimintaan. Riskiperusteista ja ennakoivaa valvontaa oli onnistuttu viemään eteenpäin ja asiakkaan- ja sijoittajansuojan edistämiseksi oli strategian mukaisesti tarkastettu finanssituotteiden ja palvelujen myyntikäytäntöjä, markkinointia sekä tuotekehitysprosesseja. Kansainvälisen valvonta- ja sääntely-yhteistyön tehostamiseksi oli kyetty vaikuttamaan Suomen kannalta keskeisiin kysymyksiin yhteistyössä EU-valvojien kanssa. Finanssivalvonnan yhtenäistä toimintakulttuuria oli vahvistettu eri valvontatehtäviä yhteen sovitamalla.

Pankkivaltuusto kehotti vuotta 2011 koskevassa kertomuksessaan Finanssivalvontaa vastaisuudessa kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

1) Huolehtimaan finanssimarkkinoiden vakauden edistämiseksi ja turvaamiseksi ennakoidun valvonnan tehokkuudesta ja kehittämään valvottavien vakavaraisuuden riittävyyden arviointia ja Finanssivalvonnan kriisinhallintavalmiuksia.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvontaan on perustettu sektori-

kohtaiset analyysiryhmät, joihin on nimetty asiantuntijoita kattavasti organisaation eri osastoilta. Luottolaitoksia analysoivassa ryhmässä on mukana myös Suomen Pankin edustajia. Analyysiryhmien tehtävänä on neljännesvuosittain koota yhteen eri osastoilla oleva tieto ja kokemus, arvioida valvottavien riskejä ja näkymiä, sekä esittää, miten valvontaa tulisi suunnata.

- Eri valvottavaryhmille on määritelty riskien, liiketoiminnan kannattavuuden, vakavaraisuuden sekä likviditeetin seuraamiseksi indikaattorit ja näille indikaattoreille on asetettu valvonnan kynnyksarvot. Riski-indikaattorien ja kynnyksarvojen avulla pyritään tunnistamaan ne yhteisöt, joiden valvontaa on tehostettava tai joihin tulee kohdistaa erityisiä valvontatoimenpiteitä, esimerkiksi tarkastuksia.
 - Valvottavien pääomien riittävyttä ja vakavaraisuudenhallinnan arviointia (valvojan arviot) jatkettiin säännöllisesti ja suunnitelmallisesti. Arvioita kehitettiin edelleen merkittävästi vuoden 2012 aikana mm. hyödyntämällä stressitestien tuloksia entistä paremmin ja antamalla valvottaville lisäohjeistusta niiden pääomatarpeen laskentamenetelmien parantamiseksi.
 - Kriisinhallintavalmiuksien parantamiseksi Finanssivalvonta kehitti edelleen omia valmiussuunnitelmiaan, lisäsi henkilöstön näitä suunnitelmia koskevaa koulutusta, ylläpiti yhteistyötä muiden kotimaisten viranomaisten ja pohjoismaisten valvontaviranomaisten kanssa sekä osallistui EUTason kriisinhallintatyöhön.
- 2) Varmistamaan mahdollisia kriisitilanteita varten Finanssivalvonnan päätöksentekovalmius sekä omien toimintasuunnitelmien riittävyys.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Syksyllä 2012 järjestettiin kriisitilanteen hallinnasta organisaation sisäinen simulatioharjoitus, joka testasi myös päätöksenteon toimivuutta. Harjoituksen kokemukset otetaan huomioon Finanssivalvonnan sisäisen kriisiohjeistuksen jatkokehittelyssä.
- Sisäiset toimintaohjeet ja suunnitelmat edellyttävät jatkuvaa ylläpitämistä ja kehittämistä. Kehitystyötä tulee edelleen jatkaa. Keskeiset jatkotyön kohteet ovat valvottavasektorikohtaisen sisäisen ohjeistuksen laatiminen, kriisinhallintaan mahdollisesti käytännössä osallistuvien henkilöiden li-

säkoulutus sekä valvottaville suunnattava tarkempi ohjeistus kriisitilanteessa toimitettavasta informaatiosta. Kansainvälisessä yhteistyössä tulee ottaa huomioon EUTason lainsäädännön ja pankkiunionin vaikutukset sekä mahdolliset intressiristiriidat eri maiden välillä.

- 3) Valvomaan yleisen luottamuksen säilyttämiseksi työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitussuunnitelmien toteuttamista pitäen silmällä erityisesti hallinnon kytköksiä sijoitustoimintaan.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonta keskitti valvontaansa työeläkelaitosten sijoitustoiminnan riskienhallinnan tarkastuksiin, joiden yhteydessä arvioitiin laitosten sijoitustoimintaa suhteessa hallitusten hyväksymiin sijoitussuunnitelmiin.
 - Tarkastuksissa arvioitiin hallitusten hyväksymiä sijoitussuunnitelmia ja puututtiin niiden sisältöön, jos suunnitelmien ohjausvaikutus sijoitustoimintaan havaittiin puutteelliseksi. Työeläkelaitoksien edellytettiin kehittävän sijoitussuunnitelmien sisältöä mm. seuraavilta osin: riskien limitoinnin tosiasiallinen ohjausvaikutus, riskinoton rajoittaminen suhteessa laitoksen vakavaraisuuteen sekä ennalta määritetyt toimintatavat sijoitusriskien rajoittamisessa laitoksen vakavaraisuuden heiketessä. Näitä asioita koskevia suosituksia sisältyi Finanssivalvonnan työeläkeyhtiöiden hallintoa koskevaan kannanottoon.
 - Työeläkeyhtiöille suositeltiin, että ne laativat sisäisen ohjeistuksen ja menettelytavat lähipiirikauppojen toteutuksesta. Suositus on myös osa Finanssivalvonnan työeläkeyhtiöiden luotettavan hallinnon kannanottoa.
- 4) Kohdistamaan edelleen huomiota verkkopalveluihin liittyvän rikollisuuden estämiseen.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Pankkien asiakkaisiin kohdistuneet haittaohjelmahyökkäykset ovat vuoden aikana lisääntyneet, mutta asiakkaiden menetykset eivät ole olleet merkittäviä.
- Verkkopankkiasioinnin turvallisuutta ovat osaltaan lisänneet pankkien käyttöön ottamat maksutapahtumien tekstiviestivahvistukset. Finanssivalvonta valvoo verkkopankkiasioinnin turvallisuutta mm. pankkien lähettämien häiriöilmoitusten pohjalta. Lisäksi Finanssivalvonta aloittaa keväällä 2013 verkkopankkien turvallisuuteen liittyvät teematarkastukset. Tarkastusten tulosten pohjalta Finanssivalvonta

edellyttää pankeilta tarvittaessa verkko-pankkiasioinnin turvallisuuden kohentamista.

5) Seuraamaan käteisen rahan saatavuuden kehittymistä maan eri osissa ja eri ryhmille.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Finanssivalvonta selvittää käteispalvelujen saatavuutta mm. vuosittain tekemänsä peruspankkipalveluselvityksen yhteydessä ja seuraa saatavuuden kehitystä yhdessä Suomen Pankin kanssa.
- Selvitysten mukaan käteisen tarve ja kysyntä vähenevät Suomessa tasaisesti ja toisaalta korttimaksaminen lisääntyy. Käteisen käyttö on kuitenkin välttämätöntä etenkin ikääntyneelle väestönosalle ja henkilöille, joilla ei ole käytössään verkkopankkia tai maksukorttia.
- Pankkikonttoreiden lukumäärä jatkaa vähenemistään, ja käteispalveluja pankkien konttoreissa on supistettu melko lyhyen ajan kuluessa. Palveluja koskevan selvityksen mukaan henkilöasiakaskonttoreiden määrä väheni alueellisesti eniten Etelä-Pohjanmaalla ja Uudellamaalla. Käteispalveluja supistettiin siten, että noin 22 % konttoreista tarjoaa käteispalveluja rajoitetusti, ja noin 13 % konttoreista ei tarjoa käteispalveluja lainkaan. Jälkimmäinen tilanne koskee lähinnä Uudellamaalla sijaitsevia konttoreita. Toisaalta mm. käteisen nosto korteilla kaupan kassalta on tullut täydentäväksi vaihtoehdoksi. Finanssivalvonta pitää tärkeänä, että pankit huolehtivat käteispalvelujen tarjonnan riittävyydestä.

6) Varmistamaan sisäisen toiminnan tehostamiseksi entistä tiiviimpi yhteistyön hyödyntäminen Suomen Pankin kanssa ja asiantuntevan henkilöstön riittävyys Finanssivalvonnessa.

Finanssivalvonnan havainnot ja toimet:

- Sekä Finanssivalvonnalla että Suomen Pankilla on keskeinen rooli finanssimarkkinoiden vakauden valvonnessa. Molemmat osapuolet hyötyvät yhteistyöstä. Finanssivalvonta voi hyödyntää valvonnan suuntaamisessa Suomen Pankin kattavaa makrotalouden ja finanssimarkkinoiden tiedonkeruuta ja analyysiä ja Suomen Pankki puolestaan omassa työssään valvontatietoon perustuvaa Finanssivalvonnan analyysiä. Päällekkäisyydet analyysissä ja tiedonkeruussa voidaan välttää ja henkilöstön erilaiset osaamisprofiilit täydentävät toisiaan.

- Kertomusvuonna yhteistyötä tiivistettiin entisestään. Esimerkiksi Suomen Pankin asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti Finanssivalvonnan pankkisektorin analyysiryhmään. Toimintaympäristön ja finanssisektorin riskien analysoinnin sekä stressitestien lisäksi yhteistyö on tiivistä arvopaperimarkkinoiden infrastruktuurin ja maksujärjestelmien valvonnessa. Tällä alueella mm. järjestetään yhteisiä valvontakäyntejä. Lisäksi läheistä yhteistyötä jatkettiin tiedonkeruujärjestelmien kehittämisessä.
- Entiseen tapaan sääntelyn kansainvälistä kehitystä analysoitiin yhdessä. Samaten osallistuttiin yhteistyössä eurooppalaisen valvontajärjestelmän toimintaan, etenkin Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ja Euroopan järjestelmäriskikomitean (ESRB) työhön.
- Finanssivalvonta hyödyntää monia Suomen Pankin tarjoamia hallinnollisia palveluja (taloushallinto, turvallisuus, tietotekniikka), joista se maksaa siirtohinnoittelun mukaisesti.
- Asiantuntemuksen riittävyydestä huolehditaan etenkin laajan kouluttautumisen avulla sekä huolehtimalla osaamisen siirtämisestä (esimerkiksi työparimallia hyödyntämällä).
- Toimintaa tehostettiin muutamien organisaatiomuutoksin sekä toteutettiin muutto Suomen Pankin tiloihin, jolloin saatiin osastot ja yksiköt lähemmäksi toisiaan. Muutto tuo kustannussäästöjä pitkällä aikavälillä sekä mahdollistaa aiempaa tiiviimmän yhteistyön Finanssivalvonnan eri yksiköiden ja Suomen Pankin kesken.
- Keskimääräinen toimintavahvuus oli 208 henkeä (hyväksytty toimintavahvuus 211). Finanssivalvonnan toimintavahvuutta vahvistetaan väliaikaisesti vuoden 2013 aikana viiden työntekijän verran.

Luku 8.2 Pankkivaltuuston arvio Finanssivalvonnan toiminnasta vuonna 2012

Pankkivaltuusto keskusteli vuoden 2012 mittaan Finanssivalvonnan toimialaa koskevien ajankoh-taiskatsausten pohjalta velkakriisin vaikutuksista, valvottavien tilanteista, finanssimarkkinoiden mikro- ja makrovakaushallinnon kehittämisestä, EU:n pankkien vakavaraisuussääntelyn ja riskienhallinnan uudistuksesta sekä pankkiunioniehdotuksen mukaisista yhteisestä valvontame-

kanismista, yhteisestä kriisinratkaisumekanismista ja yhtenäistetyistä talletussuojasta. Lisäksi esillä ovat olleet Suomen asuntorahoitus ja käteisen sekä peruspankkipalveluiden saatavuus ja hinnoittelu sekä suomalainen palkitsemisjärjestelmä ja palkitsemissäntelyn kehittyminen.

Finanssivalvonnan johto on antanut pankkivaltuustolle johtokunnan kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnasta vuodelta 2012 sekä julkaissut Finanssivalvonnan toimintakertomuksen.

Pankkivaltuusto katsoo, että Finanssivalvonta on onnistunut haasteellisessa toimintaympäristössä valvomaan hyvin valvottaviaan ja turvaamaan vakuutettujen etuja sekä edistämään yleistä luottamusta finanssimarkkinoiden toimintaan. Huolimatta EU-alueen velkakriisin syventymisestä kertomusvuoden kuluessa Suomen finanssimarkkinoiden vakaus ja vakuutettujen edut eivät vaarantuneet. Yleisen luottamuksen asiakas- ja sijoittajainformaation laatuun ja finanssimarkkinoiden toimintaan voidaan katsoa säilyneen Suomessa. Velkakriisin välilliset vaikutukset näkyivät kuitenkin suomalaisissa finanssisektorin toimijoissa ja niiden kohtaamisissa ja kantamisissa riskeissä.

Pankkivaltuusto pitää perusteltuna todeta seuraavan:

- Edistääkseen tuloksekasta toimintaa ja riskiperusteisesti kohdennettua valvontaa Finanssivalvonta on tehostanut sisäistä toimintaansa ja suunnannut valvontaa finanssikriisissä erityisesti esiin tulleisiin riskialueisiin.
- Finanssivalvonnan tarkastustoiminta on valvottavien vahvan riskinkantokyvyn ja laadukkaan hallinnon edistämiseksi kattanut velkakriisin myötä korostuneet markkina-, likviditeetti- ja operatiivisten riskien hallinnan sekä hallinnon luotettavuuden. Finanssivalvonnan voimavaroja on kohdistettu vireillä olevien suurten kansainvälisten vakavaraisuussäntelyhankkeiden valmisteluun.
- Edistääkseen korkealuokkaista asiakkaan- ja sijoittajansuojaa Finanssivalvonta on strategiansa mukaisesti kohdistanut valvontaansa sekä palveluntarjoajien sisäisiin prosesseihin että markkinatoimijoiden tuottamaan informaatioon taloudellisesta tilanteestaan, tuotteistaan ja palveluistaan ja niihin liittyvistä riskeistä.
- Hoitaakseen tuloksellisesti valvojen välisen yhteistyön Finanssivalvonta on keskittänyt voimavarojaan EU:n valvontaviranomaisissa ja järjestelmäriskikomiteassa niihin alueisiin, joilla on suurin merkitys Suomen finanssisektorin vakavaraisuuden, kilpailukyvyn ja rakenteellisten ominaispiirteiden sekä asiakkaan- ja sijoittajan suojan näkökulmasta.

Pankkivaltuusto kehottaa Finanssivalvontaa vastaisuudessa kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Varmistamaan, että Finanssivalvonnalla on strategiansa mukaisesti kyky ja valmius ehkäistä ennalta Suomen finanssimarkkinoiden vakautta ja luottamusta uhkaavia ongelmia nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.
- Valmistautumaan tarvittaessa yhteistyössä Suomen Pankin kanssa siihen, että makrovakausero valvonta tulee ehdotetulla tavalla Finanssivalvonnan vastuulle.
- Valmistautumaan ja varautumaan valvontamaksukertymän muutoksiin siltä osin kuin rahoitussektorin ylikansallisen valvonnan muutokset, kuten mm. valvontatehtävien siirtyminen EKP:hen, edellyttävät.
- Jatkamaan ja kohdistamaan toimia sen varmistamiseksi, että yleinen luottamus suomalaiseen rahoitussektoriin säilyy.
- Jatkamaan edelleen toimia Finanssivalvonnan sisäisen toiminnan tehostamiseksi.

OSA III KERTOMUSVUODEN JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA

Sekä Suomen Pankin että Finanssivalvonnan toimintakentässä on tapahtunut paljon kertomusvuoden päättymisen jälkeen. Näitä tapahtumia ovat mm. seuraavat:

- EKP julkisti 21.2.2013 tilinpäätöksensä vuodelta 2012. Vuonna 2012 EKP:n jakamaton voitto oli 2 164 milj. euroa. EKP:n neuvosto päätti siirtää riskivaraukseen 1 166 milj. euroa vuoden 2012 lopussa. Tämä kasvatti riskivarauksen 7 529 milj. euroon. EKP:n nettovoitoksi vuodelta 2012 jäi 998 milj. euroa (728 milj. euroa vuonna 2011). EKP:n neuvoston päätöksen mukaisesti euroalueen kansallisille keskuspankeille jaettiin ennakkovoitonjakona 575 milj. euroa 31.1.2013. EKP:n neuvosto päätti sittemmin, että jäljellä oleva nettovoitto jaetaan euroalueen kansallisten keskuspankkien kesken.
- EKP julkisti 21.2.2013 arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (SMP) kautta tehtyjen velkakirjaostojen maajakautaman. Kirjanpitoarvoltaan 208,7 mrd. euron arvoisista ostoista 47,4 % kohdistui Italian, 20,9 % Espanjan ja 14,8 % Kreikan liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin. Loput ostoista kohdistuivat Portugalin ja Irlannin velkakirjoihin.
- Erityispitkien, kolmen vuoden rahoitusoperaatioiden (longer-term refinancing operation, LTRO) erityispiirre oli mahdollisuus ennenaikaiseen takaisinmaksuun. Tähän tarjoutui ensimmäinen tilaisuus tammikuussa 2013. Maaliskuun 2013 puolenvälin jälkeen LTRO-luottoja oli maksettu yhteensä takaisin 23 % (235,8 mrd. euroa).
- Pankkien uudet vakavaraisuussäännökset eli ns. Basel III -säännöstö hyväksyttiin G20-maiden kokouksessa Etelä-Koreassa marraskuussa 2010. Säännösten avulla pyritään mm. kiristämään pankkien omien varojen laatuvaatimuksia, kasvattamaan omien varojen vähimmäisvaatimusta suhteessa riskipainotettuihin saamisiin, parantamaan vakavaraisuussääntelyn riskien kattavuutta ja saavuttamaan pankkisektorilla tietty vähimmäisomavaraisuusaste. EU:ssa edistytettiin näiden säännösten käytönotossa ja soveltamisessa, kun alustava

sopu uudesta luottolaitosdirektiivistä ja vakavaraisuusasetuksesta (CRD4/CRR) saavutettiin helmikuussa 2013. Arvio on, että direktiivi ja asetus julkistetaan EU:n virallisessa lehdessä aikaisintaan heinäkuussa, jolloin niiden voimaantulo ajoittuisi vuoden 2014 alkuun eli yhden vuoden myöhässä alun perin tavoitellusta Basel III -aikataulusta. Sääntely tulee sisältämään myös pankkien johdon palkitsemiseen liittyviä rajoituksia.

- Helmikuun lopun parlamenttivaaleissa Italiassa ei ollut selvää voittajaa. Tämä lisäsi ainakin hetkellisesti epävarmuutta siitä, mitä toimia Italia haluaa ja voi tulevaisuudessa tehdä taloutensa vahvistamiseksi. Samalla vaalitulos nosti jälleen esiin euroalueen talouskehitykseen liittyvät poliittiset riskit, jotka realisoituessaan saattavat heikentää euroalueen maiden kykyä saada aikaan velkakriisin lievittämiseksi ja euroalueen joukkolainamarkkinoiden rauhoittamiseksi tarvittavia ratkaisuja.
- Euroalueen maiden valtiovarainministerit ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) sopivat maaliskuun puolivälissä talousvaikeuksissa olevan Kyproksen tukemisesta 10 mrd. eurolla. Pankkien pääomittamiseen tähdännyt ratkaisu sisälsi myös kyproslaisiin pankkeihin tehtyihin talletuksiin kohdistettavan kertaluonteisen veron. Kyproksen parlamentti ei kuitenkaan hyväksynyt näitä toimia ja talletusveroa sellaisenaan. Maaliskuun lopulla päädyttiin ratkaisuun, jossa kyproslaisiin pankkeihin tehtyjä yli 100 000 euron talletuksia leikataan ja maan pankkisektori järjestetään uudelleen. Kypros päätyi tässä yhteydessä myös rajoittamaan pääomanliikkeitä.
- Finanssiala ja yrityssektori ovat Suomessa esittäneet huolensa rahoitussektorin sääntelymuutosten kokonaisvaikutuksista yritysrahoituksen saatavuuteen ja kustannuksiin. Keskustelussa on nostettu esiin mm. se, että käynnissä oleva toiminta- ja sääntely-ympäristön muutos ja siihen liittyvät kustannusvaikutukset kohdistuvat erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten rahoitukseen.

SUOMEN PANKIN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2012

Tase, milj. euroa

	31.12.2012	31.12.2011
VASTAAVAA		
1 <i>Kulta ja kultasaamiset</i>	1 988	1 918
2 <i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	6 171	5 886
Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	2 097	1 967
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset.....	4 074	3 919
3 <i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta</i>	404	628
4 <i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	1 970	1 946
5 <i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille</i>	3 681	2 311
Perusrahoitusoperaatiot.....	–	10
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	3 681	2 301
6 <i>Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	0	40
7 <i>Euromääräiset arvopaperit euroalueelta</i>	11 471	13 889
Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit..	4 555	4 637
Muut arvopaperit.....	6 915	9 253
8 <i>Eurojärjestelmän sisäiset saamiset</i>	74 382	70 271
Osuus EKP:n pääomasta	141	120
Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset.....	722	722
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset	3 248	3 485
Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)	70 270	65 944
9 <i>Muut saamiset</i>	1 115	1 171
Euroalueen metallirahat.....	27	25
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus.....	155	165
Muu vaihto-omaisuus.....	607	569
Muut.....	326	413
Yhteensä	101 182	98 061

Pyöristyskiesien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

LIITE

	31.12.2012	31.12.2011
VASTATTAVAA		
1 <i>Liikkeessä olevat setelit</i>	15 044	14 649
2 <i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat</i>		
<i>euroalueen luottolaitoksille</i>	73 799	71 697
Vähimmäisvarantotalletukset	31 698	1 657
Yötalletukset	37 101	52 540
Määräaikaistalletukset		
(likviditeettiä vähentävä hienosäätöoperaatio)	5 000	17 500
3 <i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	801	836
4 <i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	1 004	782
5 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	0	0
6 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	139	153
7 <i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 387	1 412
8 <i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–
9 <i>Muut velat</i>	24	178
10 <i>Arvonmuutostilit</i>	2 609	2 806
11 <i>Varaukset</i>	3 708	3 032
12 <i>Oma pääoma</i>	2 332	2 262
Kantarahasto	841	841
Vararahasto	1 491	1 421
13 <i>Tilikauden voitto</i>	337	254
Yhteensä	101 182	98 061

Tuloslaskelma, milj. euroa

	1.1.–31.12.2012	1.1.–31.12.2011
1 <i>Korkotuotot</i>	1 110	763
2 <i>Korkokulut</i>	–113	–170
3 <i>KORKOKATE</i>	998	592
4 <i>Valuuttakurssierot</i>	14	5
5 <i>Arvopapereiden hintaerot</i>	221	63
<i>Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot</i>	–3	–59
6 <i>Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos</i>	–232	–9
<i>RAHOITUSKATE</i>	998	592
7 <i>Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista</i>	–1	–0
8 <i>Rahoitustulon netto-osuus</i>	–343	–75
9 <i>Osuus EKP:n voitosta</i>	1	3
10 <i>Varaus rahapolitiikan operaatioiden vastapuoliriskeihin</i>	11	22
11 <i>Muut keskuspankkitoiminnan tuotot</i>	133	15
<i>KESKUSPANKKIERIEN KATE</i>	800	557
12 <i>Muut tuotot</i>	47	35
<i>Toimintakulut</i>	–92	–125
13 <i>Henkilöstökulut</i>	–52	–51
14 <i>Eläkerahastomaksu</i>	–	–32
15 <i>Hallinnolliset kulut</i>	–29	–29
16 <i>Poistot käyttöomaisuudesta</i>	–8	–8
17 <i>Setelien hankintakulut</i>	–3	–4
18 <i>Muut kulut</i>	–1	–1
<i>TOIMINNALLINEN TULOS</i>	754	467
<i>Eläkerahaston tulos</i>	47	19
19 <i>Eläkerahaston tuotot</i>	78	63
20 <i>Eläkerahaston kulut</i>	–31	–44
21 <i>Varausten muutos</i>	–464	–232
22 <i>TILIKAUDEN TULOS</i>	337	254

LIITE**Tilinpäätöksen liitteet, milj. euroa**

	1.1.–31.12.2012	1.1.–31.12.2011
<i>Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo</i>		
Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Asunto-osakkeet.....	2,5	2,5
Muut osakkeet ja osuudet	–	–
Yhteensä.....	24,9	24,9
<i>Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta.....</i>	0,3	0,2
<i>Eläkesitoumuksista johtuva vastuu</i>		
Suomen Pankin eläkevastuu ²	577,7	543,7
– tästä varauksilla katettu.....	582,2	543,9
<i>Suomen Pankin huoltokonttori</i>		
Talletukset.....	25,1	23,8
Luotot	3,7	3,7

¹ Suluissa Suomen Pankin suhteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

² Vuoden 2012 eläkevastuussa on mukana vuosien 2012 ja 2013 eläkkeiden ja vapaakirjojen indeksikorotus.

Suomen Pankin kiinteistöt

<i>Kiinteistö</i>	<i>Osoite</i>	<i>Valmistumisvuosi</i>	<i>Tilavuus noin m³</i>
<i>Helsinki</i>	<i>Rauhankatu 16</i>	<i>1883/1961/2006</i>	<i>52 100</i>
	<i>Rauhankatu 19</i>	<i>1954/1981</i>	<i>40 500</i>
	<i>Snellmaninkatu 6¹</i>	<i>1857/1892/2001</i>	<i>24 600</i>
	<i>Snellmaninkatu 2¹</i>	<i>1901/2003</i>	<i>3 400</i>
	<i>Ramsinniementie 34</i>	<i>1920/1983/1998</i>	<i>4 800</i>
<i>Oulu</i>	<i>Kajaaninkatu 8</i>	<i>1973</i>	<i>17 200</i>
<i>Vantaa</i>	<i>Turvalaaksontie 1</i>	<i>1979</i>	<i>324 500</i>
<i>Inari</i>	<i>Saariseläntie 9</i>	<i>1968/1976/1998</i>	<i>6 100</i>

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Pankkivaltuuston päätti 22.3.2013, että Suomen Pankin voitto, 337 490 364,18 euroa, käytetään seuraavasti: Voitosta 110 490 364,18 euroa käytetään Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 227 000 000 euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleiset laatimisperiaatteet

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää myös Suomen Pankin eläkerahaston ja Finanssivalvonnan tuotot ja kulut. Suomen Pankin eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

2. Valuutta- ja kultamääräisten erien arvostaminen

Valuutta- ja kultamääräiset erät on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssveja. Erät on arvostettu valuuttakohteisesti. Valuuttakurssista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Tilikauden aikana realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Tilinpäätöksessä käytetyt kurssit käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

Valuutta	2012	2011
Yhdysvaltain dollari	1,3194	1,2939
Japanin jeni	113,6100	100,2000
Australian dollari	1,2712	1,2723
Norjan kruunu	7,3483	7,7540
Tanskan kruunu	7,4610	7,4342
Ruotsin kruunu	8,5820	8,9120
Sveitsin frangi	1,2072	1,2156
Englannin punta	0,8161	0,8353
Kanadan dollari	1,3137	1,3215
Erityiset nosto-oikeudet (SDR)	0,8578	0,8427
Kulta	1 261,1790	1 216,8640

3. Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan arvopapereiden juoksuajalle. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euromääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottolina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain ulkopuolisten salkunhoitajien ilmoittamaan kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit (paitsi eräpäivään saakka pidettävät arvopaperit) ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohteisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2012 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 31.12.2012.

Eräpäivään saakka pidettäväksi luokitellut jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit, ei-jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja epälikvidit kantaosakkeet arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

4. EKPJ:n sisäisiä saamisia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

Eurojärjestelmän sisäisiä saamisia ja velkoja aiheutuu pääasiassa EU-maasta toiseen suo-

ritettävistä euromääräisistä maksuista, joiden katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahassa. Maksujen alullepanijat ovat pääasiassa yksityisen sektorin toimijoita. Katteensiirto suoritetaan TARGET2-järjestelmässä eli Euroopan laajuudessa automatisoidussa reaaliaikaisessa bruttomaksujärjestelmässä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Maksuista syntyy kahdenvälisiä saamis- ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä TARGET2-tileillä. Nämä kahdenväliset saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin niin, että EKP asettuu tapahtumassa kummankin osapuolen vastapuoleksi. Tämän jälkeen kullekin kansalliselle keskuspankille jää vain nettopositio EKP:hen nähden. TARGET2-järjestelmään liittyvät Suomen Pankin EKP:hen kohdistuvat saamiset ja velat sekä muut eurojärjestelmän sisäiset euromääräiset saamiset ja velat (kuten ennakkovoitonjako kansallisille keskuspankeille ja rahoitustulon netto-osuus) esitetään Suomen Pankin taseessa yhtenä nettomääräisenä saamisena tai velkana erässä ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)”. EKP:n sisäiset euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat, jotka eivät liity TARGET2-järjestelmään, esitetään erässä ”Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta” tai ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”.

Eurojärjestelmän sisäiset saamiset, jotka liittyvät Suomen Pankin osuuteen EKP:n pääomasta, esitetään erässä ”Osuus EKP:n pääomasta”.

Nettosaaminen, joka syntyy euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä, esitetään yhtenä omaisuuseränä erässä ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset” (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

Eurojärjestelmään liittyvien keskuspankkien valuuttavarantojen siirrosta EKP:lle syntyneet eurojärjestelmän sisäiset saamiset ovat euromääräisiä, ja ne esitetään erässä ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset”.

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Tilikauden 1999 alusta lukien käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotetuna taloudellisenä käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvonneuostostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvonneuostostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- ATK-laitteet ja -ohjelmistot, autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja 17 euroalueen kansallista keskuspankkia, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.¹ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamis- ja velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset saamiset tai velat ilmoitetaan aluerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen/-velka”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Seteleistä saatava tulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden EKP:n

1 Euroopan keskuspankin päätös, annettu 13. päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2010/29), EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26.

2 Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosenttiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

3 Euroopan keskuspankin päätös (EKP/2001/16) rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien rahoitustulon jakamisesta tilikaudesta 2002 alkaen.

pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta. EKP:n pääoma-avainta tarkistetaan viiden vuoden välein ja uusien jäsenmaiden liittyessä Euroopan unioniin.

Setelitulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan pääasiassa kansallisille keskuspankeille.⁴

7. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2012 aikana.

8. Rahoitustulo

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä rahapoliittisten tehtävien hoidon yhteydessä kertyvä rahoitustulo lasketaan ja jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken perussäännön määräysten ja Euroopan keskuspankin neuvoston tekemien päätösten mukaisesti.

Ennakkovoitonjako

EKP:n neuvosto on päättänyt, että EKP:n euroseteleistä saama tulo eli sille kohdistettu 8 % liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaisarvosta sekä EKP:n saama nettotulo arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (Securities Markets Programme) sekä rahapoliittisten suorien kauppajen ohjelman (Outright Monetary Transactions) mukaisesti ostetuista arvopapereista maksetaan kokonaisuudessaan kansallisille keskuspankeille sinä tilikautena, jona se kertyy. Ellei EKP:n neuvosto muuta päättä, EKP jakaa tulon tilikautta seuraavan vuoden tammikuussa ennakkovoitonjakona.⁵ EKP:n liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saaman tulon määrästä voidaan EKP:n neuvoston päätöksellä vähentää ne kulut, joita EKP:lle on koitunut eurosetelien liikkeeseen laskemisesta ja käsittelemisestä. EKP:n neuvosto päättää ennen vuoden pääty-

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste 1.1.2011

	EKPJ, pääoma-avain, %	Eurojärjestelmä, pääoma-avain, %
Belgian keskuspankki	2,4256	3,4666
Saksan keskuspankki	18,9373	27,06469
Viron keskuspankki	0,179	0,25582
Irlannin keskuspankki	1,1107	1,58738
Kreikan keskuspankki	1,9649	2,80818
Espanjan keskuspankki	8,304	11,86786
Ranskan keskuspankki	14,2212	20,32457
Italian keskuspankki	12,4966	17,85981
Kyproksen keskuspankki	0,1369	0,19565
Luxemburgin keskuspankki	0,1747	0,24968
Maltaan keskuspankki	0,0632	0,09032
Alankomaiden keskuspankki	3,9882	5,69983
Itävallan keskuspankki	1,9417	2,77503
Portugalin keskuspankki	1,7504	2,50163
Slovenian keskuspankki	0,3288	0,46991
Slovastian keskuspankki	0,6934	0,99099
Suomen Pankki	1,2539	1,79204
Eurojärjestelmä yhteensä	69,9705	100,0000
Bulgarian keskuspankki	0,8686	
Tšekin keskuspankki	1,4472	
Tanskan keskuspankki	1,4835	
Latvian keskuspankki	0,2837	
Liettuan keskuspankki	0,4256	
Unkarin keskuspankki	1,3856	
Puolan keskuspankki	4,8954	
Romanian keskuspankki	2,4645	
Ruotsin keskuspankki	2,2582	
Englannin pankki	14,5172	
Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä	30,0295	
Yhteensä	100,0000	

mistä, jätetäänkö arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman ja rahapoliittisten suorien kauppajen ohjelman mukaisesti ostetuista arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo kokonaan tai osittain jakamatta sen varmistamiseksi, että jaettavan tulon määrä ei ylitä EKP:n nettovoittoa kyseiseltä vuodelta.

EKP:n neuvosto voi myös päättää, että arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman ja rahapoliittisten suorien kauppajen ohjelman mukaisesti ostetuista arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo siirretään kokonaan tai osittain valuuttakursseista, koroista, luotoista ja kulan

⁴ EKP:n päätös (EKP/2005/11).

⁵ EKP:n 25.11.2010 antama päätös Euroopan keskuspankin liikkeeseen lasketuista euroseteleistä sekä arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostetuista arvopapereista saaman tulon väliaikaisesta jakamisesta (EKP/2010/24), EUVL L 6, 11.1.2011, s. 35.

hinnasta johtuvien riskien varalta tehtävään varaukseen.

9. Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alussa voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena on huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus. Eläkerahaston varat sisältyvät Suomen Pankin taseessa muihin saamisiin.

EKPJ:n suuntaviivat yhdenmukaistetusta kirjanpidosta eivät säätele eläkerahaston kirjanpitoa. Eläkerahaston sijoitukset arvostetaan markkinahintaan ja arvomuutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Tilinpäätöksessä käytetään vuoden viimeisen päivän markkinahintoja. Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipoistot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonorotusta purkamalla siten, että poistoilla ei ole tulosvaikutusta.

10. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaamiseksi on tarpeen.

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä pankin eläkevastuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

11. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa.

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

1. Kultra ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 476 troyunssia kultaa (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

Kultra	31.12.2012	31.12.2011
Määrä (milj. troyunssia)	1,6	1,6
Hinta troyunssilta (EUR)	1 261,2	1 216,9
Arvo markkinahintaan (milj. EUR)	1 988,2	1 918,4
Markkina-arvon muutos (milj. EUR)	69,8	254,6

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

2.1 Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä

Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä eriteltyinä

	31.12.2012		31.12.2011	
	Milj. EUR	Milj. SDR	Milj. EUR	Milj. SDR
Varanto-osuus IMF:ssä	471,6	404,6	460,9	388,4
Erityiset nosto-oikeudet	1 311,8	1 125,3	1 327,6	1 118,7
Muut saamiset IMF:ltä	313,8	269,2	178,4	150,4
Yhteensä	2 097,3	1 799,1	1 966,9	1 657,4

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikausina 2011 ja 2012

	2012	2011
Maaliskuun loppu	0,86	0,90
Kesäkuun loppu	0,83	0,90
Syyskuun loppu	0,84	0,86
Joulukuun loppu	0,86	0,84

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 1 263,8 milj. SDR. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 1 311,8 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 2 097,3 milj. euroa.

EKPJ:n kirjanpito- ja rahoitustulokomitea päätti kesällä 2010 SDR-suojauskauppojen kirjanpitokäsittelystä, joka poikkeaa yleisestä valuuttakohtaisesta arvostusperiaatteesta. SDR-valuuttakurssiriskin suojaamiseksi tehdyt SDR-komponenttivaluuttojen myynnit otetaan huomioon vähentävinä erinä laskettaessa SDR:n määrää ja markkina-arvostusta. Myynnit eivät näin ollen myöskään vähennä komponenttivaluuttojen määrää eikä niillä ole vaikutusta näiden valuuttojen markkina-arvostukseen.

2.2 Muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää valuuttamääräiset pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä

	31.12.2012	31.12.2011	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	320,1	324,5	-4,4
Kuponkipaperit	3 726,2	3 587,4	138,8
Diskonttopaperit	15,2	-	15,2
Muut saamiset	12,2	7,0	5,2
Yhteensä	4 073,6	3 918,9	154,7

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2012		31.12.2011	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	657,4	17,6	517,2	14,4
Yhdysvaltain dollari	2 557,2	68,3	2 608,8	72,7
Japanin jeni	526,8	14,1	461,4	12,9
Yhteensä	3 741,5	100,0	3 587,4	100,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2012		31.12.2011	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	762,5	20,4	376,0	10,5
Yli 1 vuosi	2 978,9	79,6	3 211,3	89,5
Yhteensä	3 741,5	100,0	3 587,4	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltynä

	31.12.2012	31.12.2011	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	37,9	196,0	-158,1
Kuponkipaperit	376,6	437,8	-61,2
Diskonttopaperit	–	–	–
Muut saamiset	-11,00	-5,7	-5,3
Yhteensä	403,5	628,1	-224,6

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2012		31.12.2011	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	115,1	30,6	131,7	30,1
Yhdysvaltain dollari	261,5	69,4	293,0	66,9
Japanin jeni	–	–	13,1	3,0
Yhteensä	376,6	100,0	437,8	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2012		31.12.2011	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	191,5	50,8	213,5	48,8
Yli 1 vuosi	185,1	49,2	224,3	51,2
Yhteensä	376,6	100,0	437,8	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euroalueen ulkopuolisia eurotalletuksia, euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettuja kuponki- ja diskonttopapereita sekä euromääräisiä saamisia Kansainväliseltä järjestelypankilta (BIS).

Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

	31.12.2012	31.12.2011	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	983,9	988,6	-4,7
Kuponkipaperit	956,1	956,9	-0,8
Diskonttopaperit	30,0	–	30,0
Muut saamiset	0,1	0,3	-0,2
Yhteensä	1 970,1	1 945,8	24,3

Euroalueen ulkopuolisten euromääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2012		31.12.2011	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	280,0	28,4	219,6	22,9
Yli 1 vuosi	706,0	71,6	737,4	77,1
Yhteensä	986,1	100,0	956,9	100,0

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä luotoista suomalaisille luottolaitoksille, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeettitarpeen perusteella.

Koko eurojärjestelmän saamiset rahapoliittisista operaatioista ovat 1 128 794 milj. euroa, josta Suomen Pankin taseessa on 3 681 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta. Tappioita voi syntyä ainoastaan, jos vastapuoli menee vararikoon eikä kyseisen vastapuolen toimittamien vakuuksien realisointi tuota riittävästi varoja. Riskejä, jotka aiheutuvat mahdollisista kansallisten keskuspankkien harkinnanvaraisesti hyväksymistä erityisvakuuksista, ei EKP:n neuvoston päätöksen nojalla jaeta.

5.1 Perusrahoitusoperaatiot

Perusrahoitusoperaatiot ovat viikoittain toteutettavia likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, joiden maturiteetti on yksi viikko. Normaali-tilanteessa perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vakiohuutokauppoina, mutta lokakuusta 2008 lähtien ne on toteutettu kiinteäkorkoisina huutokauppoina. Perusrahoitusoperaatiot ovat keskeisessä osassa pyrittäessä vaikuttamaan korkoihin ja hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta sekä viestittäessä rahapolitiikan mitoituksista.

5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Näissä operaatioissa vastapuolille tarjotaan pitempiaikaista rahoitusta. Vuonna 2012 pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita toteutettiin yhden pitoajanjakson mittaisina sekä kolmen, kuuden, kahdentoista ja 36 kuukauden mittaisina. Operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti.

5.3 Käänteiset hienosäästöoperaatiot

Käänteisillä hienosäästöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta ja vaikuttamaan korkoihin. Niiden tarkoituksena on erityisesti tasoittaa markkinoiden odottamattomien heilahtelujen vaikutusta korkoihin. Näitä operaatioita toteutetaan tarvittaessa.

5.4 Rakenteelliset käänteisoperaatiot

Eurojärjestelmä toteuttaa rakenteellisia käänteisoperaatioita vakiohuutokauppoina halutesaan tarkistaa likviditeettiasemaansa rahoitussektoriin nähden.

5.5 Maksuvalmiusluotot

Maksuvalmiusluoton avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli -likviditeettiä hyväksytyjä vakuuksia vastaan.

5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot

Erä sisältää vastapuolille suoritettut käteismaksut tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo ylittää määritetyn kynnysarvon eli avoinna olevista rahapoliittisista operaatioista aiheutuvan tarpeen.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Perusrahoitusoperaatiot	–	10,0	–10,0
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	3 681,0	2 301,0	1 380,0
Käänteiset hienosäästöoperaatiot	–	–	–
Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
Maksuvalmiusluotot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
Yhteensä	3 681,0	2 311,0	1 370,0

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa. Tase-erän loppusumma tilikaudella 2012 oli 0,2 milj. euroa. Vuonna 2011 vastaava summa oli 40,3 milj. euroa.

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

Jotta rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit voidaan ilmoittaa erikseen, erä ”Euromääräiset arvopaperit euroalueelta” on jaettu kahteen osaan: ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit” ja ”Muut arvopaperit”.

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Erään sisältyivät 31.12.2012 arvopaperit, jotka Suomen Pankki on hankkinut osana ensimmäistä ja toista katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa, osana arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa sekä suoraan valtioiden joukkolainojen jälkimarkkinoilta (ns. rahapoliittisissa suorissa kaupoissa hankitut arvopaperit).

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

	31.12.2012	31.12.2011	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Ensimmäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	806,8	947,8	-141,0
Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma	301,6	59,3	242,3
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma	3 447,0	3 629,7	-182,7
Rahapolitiittiset suorat kaupat	—	—	—
Yhteensä	4 555,4	4 636,8	-81,4

Ensimmäisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman mukaiset joukkolainojen ostot saatiin päätökseen ennen kesäkuun 2010 loppua. Erä supistui nettomääräisesti vuonna 2012 erääntymisten sekä preemioiden ja diskonttojen jaksotuksen vuoksi. Toisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman mukaiset joukkolainojen ostot saatiin päätökseen lokakuun 2012 loppuun mennessä.

Toukokuussa 2010 käynnistetyssä arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa kansalliset keskuspankit ja EKP ostivat euroalueen julkisen ja yksityisen sektorin velkapapereita. Pyrkimyksenä oli palauttaa tiettyjen euroalueen velkapaperimarkkinalohkojen toimintakyky ja saada rahapolitiikan välittymismekanismi toimimaan taas asianmukaisesti. Osto-ohjelma saatiin päätökseen syyskuun 2012 alussa. Erä supistui nettomääräisesti vuonna 2012 erääntymisten sekä preemioiden ja diskonttojen jaksotuksen vuoksi.

Arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmissa hankitut arvopaperit luokitellaan eräpäivään saakka hallussa pidettäväksi arvopapereiksi, ja ne kirjataan jaksotetun hankintahinnan periaatteella ja vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Arvopapereiden arvostus- ja jaksotuseriaaheet”). Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään saatavilla olevien tietojen ja odotettujen tulevien kasvavirtojen perusteella (tilinpäätöspäivän tilanne).

Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankien hallussa oleva arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostettujen arvopapereiden määrä on yhteensä 192 608 milj. euroa. Tästä

Suomen Pankin taseessa on 3 447,0 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat hallussa pidetyistä arvopapereista aiheutuvat riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n pääoman jakoperusteissa.

Eurojärjestelmän keskuspankit vaihtoivat helmikuussa 2012 arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti ostamansa Kreikan valtion velkapaperit uusiin Kreikan valtion liikkeeseen laskemiin arvopapereihin. Näillä uusilla arvopapereilla on samat nimellisarvot, kuponkikorot sekä koronmaksu- ja lunastuspäivät kuin arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman mukaisesti aiemmin hankituilla arvopapereilla. Uudet arvopaperit eivät ole mukana sijoittajavastuun piiriin kuuluvien arvopapereiden uudelleenjärjestelyssä.

EKP:n neuvosto arvioi arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman ja katettujen joukkolainojen osto-ohjelmien mukaisesti hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti.

EKP:n neuvosto päätti arvonalentumistestin (tilanne 31.12.2012) pohjalta, että näistä arvopapereista saadaan odotettavasti kaikki niihin liittyvät tulevat kassavirrat.

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää euroalueella liikkeeseen lasketut kuponki- ja diskonttopaperit.

Muut euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä

	31.12.2012	31.12.2011	Muutos
	Milj. EUR	Milj. EUR	Milj. EUR
Kuponkipaperit	6 756,6	9 068,9	-2 312,3
Diskonttopaperit	158,8	183,6	-24,8
Yhteensä	6 915,5	9 252,5	-2 337,0

Muiden euroalueen sisäisten euromääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksu-aika

Maturiteetti	31.12.2012	31.12.2011		
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	1 851,7	26,8	2 219,4	24,0
Yli 1 vuosi	5 063,7	73,2	7 033,1	76,0
Yhteensä	6 915,5	100,0	9 252,5	100,0

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

Osuus EKP:n pääomasta

EKPJ:n perussäännön artiklan 28 nojalla ainoastaan EKPJ:n kansalliset keskuspankit voivat merkitä EKP:n pääomaa. Merkinnässä sovellettavat osuudet määritetään EKPJ:n perussäännön artiklan 29.3 mukaisesti, ja ne tarkistetaan joka viides vuosi.

Eurojärjestelmän kunkin keskuspankin osuus EKP:n pääomasta määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaan. Pääoma-avaimeen vaikuttavat

maan asukasluku ja bruttokansantuote. Pääoma-avain tarkistetaan viiden vuoden välein ja kun uusia jäseniä liittyy EU:hun. Suomen prosentuaalinen osuus EKP:n pääomasta on ollut 1.1.2009 alkaen 1,2539 %.

Niiden EKP:n neuvoston hyväksymien säädösten⁶ mukaisesti, jotka koskevat EKP:n merkityn pääoman korottamista 29.12.2010 ja korotuksien maksamista kolmessa erässä, Suomen Pankki on maksanut 27.12.2012 EKP:lle kolmannen erän, 20 898 333,34 euroa, osuudestaan EKP:n korotetusta pääomasta.

Kansallisten keskuspankkien osuudet merkitystä ja maksetusta pääomasta:

	Merkitty pääoma 29.12.2010 alkaen	Maksettu pääoma 26.12.2012 asti	Maksettu pääoma 27.12.2012 alkaen
Belgian keskuspankki	261 010 385	220 583 718	261 010 385
Saksan keskuspankki	2 037 777 027	1 722 155 361	2 037 777 027
Viron keskuspankki	19 261 568	16 278 234	19 261 568
Irlannin keskuspankki	119 518 566	101 006 900	119 518 566
Kreikan keskuspankki	211 436 059	178 687 726	211 436 059
Espanjan keskuspankki	893 564 576	755 164 576	893 564 576
Ranskan keskuspankki	1 530 293 899	1 293 273 899	1 530 293 899
Italian keskuspankki	1 344 715 688	1 136 439 021	1 344 715 688
Kyproksen keskuspankki	14 731 333	12 449 666	14 731 333
Luxemburgin keskuspankki	18 798 860	15 887 193	18 798 860
Maltaan keskuspankki	6 800 732	5 747 399	6 800 732
Alankomaiden keskuspankki	429 156 339	362 686 339	429 156 339
Itävallan keskuspankki	208 939 588	176 577 921	208 939 588
Portugalin keskuspankki	188 354 460	159 181 126	188 354 460
Slovenian keskuspankki	35 381 025	29 901 025	35 381 025
Slovakian keskuspankki	74 614 364	63 057 697	74 614 364
Suomen Pankki	134 927 820	114 029 487	134 927 820
Euroalueen kansalliset keskuspankit yhteensä*	7 529 282 289	6 363 107 289	7 529 282 289
Bulgarian keskuspankki	93 467 027	3 505 014	3 505 014
Tšekin keskuspankki	155 728 162	5 839 806	5 839 806
Tanskan keskuspankki	159 634 278	5 986 285	5 986 285
Latvian keskuspankki	30 527 971	1 144 799	1 144 799
Liettuan keskuspankki	45 797 337	1 717 400	1 717 400
Unkarin keskuspankki	149 099 600	5 591 235	5 591 235
Puolan keskuspankki	526 776 978	19 754 137	19 754 137
Romanian keskuspankki	265 196 278	9 944 860	9 944 860
Ruotsin keskuspankki	242 997 053	9 112 389	9 112 389
Englannin pankki	1 562 145 431	58 580 454	58 580 454
Euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansalliset keskuspankit yhteensä*	3 231 370 113	121 176 379	121 176 379
Yhteensä*	10 760 652 403	6 484 283 669	7 650 458 669

*Pyöristysten vuoksi kaikki väli- ja loppusummat eivät välttämättä täsmää.

6 EKP:n 13.12.2010 antama päätös Euroopan keskuspankin pääoman korottamisesta (EKP/2010/26), EUVL L 11, 15.1.2011, s. 53; EKP:n 13.12.2010 antama päätös niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, maksettavista osuuksista Euroopan keskuspankin pääoman korotuksista (EKP/2010/27), EUVL L 11, 15.1.2011, s. 54; EKP:n 31.12.2010 antama päätös Eesti Pankin suorittamasta Euroopan keskuspankin pääoman maksamisesta ja valuuttavarannon siirrosta sekä sen osuuksista Euroopan keskuspankin vararahastoihin ja varauksiin (EKP/2010/34), EUVL L 11, 15.1.2011, s. 58, ja 31.12.2010 tehty sopimus Eesti Pankin ja Euroopan keskuspankin välisestä saatavasta, jolla Euroopan keskuspankki Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 30.3 nojalla hyvittää Eesti Pankia, EUVL C 12, 15.1.2011, s. 6.

Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset

Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtämän valuuttavaranto-osuuden, 722,3 milj. euroa. Siirto tehtiin eurojärjestelmään siirtymisen yhteydessä. Saaminen on euromääräinen, ja sen arvo perustuu saamisen arvoon siirtohetkellä. Saamiselle maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa lukuun ottamatta kulta, jolle ei makseta korkoa.

Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset

Nettosaaminen, joka liittyy euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, käsittää pääoman merkitsemiseen liittyvän mekanismin mukaisen CSM-erän (Capital Share Mechanism) vähennettynä ns. ECB issue -luvulla. CSM-luvulla liikkeessä olevan setelistön määrä oikaistaan keskuspankin taseessa pääoma-avaimen mukaiseksi. ECB issue -luku taas kertoo EKP:n osuuden (8 %) liikkeessä olevista seteleistä. Kummankin luvun vastakirjaus on taseen vastattavaa-puolen erässä ”Liikkeessä olevat setelit”.⁷

Tase-erän koko oli tilikaudella 3 248 milj. euroa (3 485 milj. euroa vuonna 2011). Erän supistuminen johtui siitä, että Suomen Pankin liikkeeseen laskemien setelien määrä kasvoi 5,7 %, sekä siitä, että liikkeessä olleiden eurosetelien kokonaismäärä kasvoi 3 % vuodesta 2011. Näille saamisille kertyy viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa.

⁷ Euroseteleiden liikkeeseenlaskua koskevien eurojärjestelmän tilinpäätöskäytäntöjen mukaan liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta kohdistetaan kuukausittain EKP:lle 8 %. Jäljelle jäävä 92 prosentin osuus kohdistetaan kansallisille keskuspankeille niin ikään kuukausittain siten, että kukin keskuspankki esittää taseessaan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä osuuden, joka vastaa pankin maksamaa osuutta EKP:n pääomasta. Kansalliselle keskuspankille tämän käytännön mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden arvon ja liikkeeseen laskettujen euroseteleiden arvon välinen erotus kirjataan erään ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat”.

Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto) tai vastattavaa-puolen erä muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

Kaikki eriin ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)” kirjattavat eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat tulisi esittää tilinpäätöksessä nettomääräisinä. Tilinpäätöksessä tulisi siis esittää nettomääräisenä 1) kansallisten keskuspankkien TARGET2-tilien ja kirjeenvaihtajapankkitilien saldoista johtuvat nettomääräiset saamiset/velat, 2) rahoitustulon netto-osuus (eli yhteenlasketavan ja jaettavan rahoitustulon erotuksesta johtuva saaminen/velka) sekä 3) muut mahdolliset saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä, mukaan lukien EKP:n saaman tulon jakaminen kansallisille keskuspankeille ennakkovoitonjakona.

Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
TARGET2-järjestelmään liittyvät velat EKP:lle / saamiset EKP:ltä (ml. eurojärjestelmässä pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot)	70 603,4	66 008,1	-4 595,2
Rahoitustulon netto-osuus	-343,3	-75,3	-268,0
EKP:n ennakko-voitonjakoon liittyvät saamiset EKP:ltä	10,3	11,7	-1,4
Muut saamiset (/velat) eurojärjestelmän sisällä (netto)	—	—	—
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä yhteen-sä (netto)	70 270,4	65 944,5	4 325,9

Erän suuruus oli 70 270 milj. euroa 31.12.2012, ja se koostui kolmesta tekijästä: 1) EKP:n ja EKP:n kansallisten keskuspankkien TARGET2-järjestelmän kautta toimittamiin ja vastaanottamiin maksuihin liittyvät Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden sekä eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot, 2) rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmässä ai-

heutuvat saamiset/velat EKP:hen nähden sekä 3) ne Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden, jotka johtuvat euroseteleiden liikkeeseenlaskusta EKP:n osuudelle kertyneestä setelitulosta ja EKP:n arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa hankkimista arvopapereista sekä mahdollisista muista saamisista tai palautettavista määristä.

TARGET2-järjestelmän kautta toimitettuihin nettomääräisiin maksuihin liittyvä nettosaaminen vuoden lopussa oli 70 603 milj. euroa. Erälle kertyvä korko perustuu viimeisimpään saatavilla olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoon, ja se lasketaan päivittäin.

Vuotuisesta rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kesken aiheutui vuoden lopussa 343 milj. euron velka EKP:lle (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta ”Rahoitustulon netto-osuus”).

Vuodelta 2012 EKP:n neuvosto päätti jakaa 574,6 milj. euroa EKP:n osuudelle liikkeessä olevista seteleistä kertyneestä tulosta ja EKP:n arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa hankkimista arvopapereista saadusta tulosta (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”EKP:n voitonjako”). Suomen Pankin osuus jaettavasta summasta oli 10,3 milj. euroa.

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat eurokolikot, käyttöomaisuuden (rakennukset, koneet ja kalusto) ja sijoitusomaisuuden (osakkeet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät myös eläkerahaston omaisuus- ja sijoituserät, taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät sekä siirtosaamiset ja muut saamiset.

Aineellinen käyttöomaisuus

Kirjanpitoarvo	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Maa-alueet	8,5	8,8	-0,3
Rakennukset	129,2	139,5	-10,3
Koneet ja kalusto	7,8	8,4	-0,6
Taide ja numismaattinen kokoelma	0,4	0,4	0,0
Yhteensä	145,9	157,1	-11,2

Aineellinen käyttöomaisuus

Kirjanpitoarvo	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Tietojärjestelmät	8,7	7,8	0,9
Yhteensä	8,7	7,8	0,9

Muu omaisuus ja saamiset

	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Euroalueen metalliraha	27,1	24,8	2,3
Osakkeet ja osuudet	24,9	24,9	–
Eläkerahaston sijoitukset	582,2	543,9	38,3
Siirtosaamiset	315,9	404,1	-88,2
Muut saamiset	10,5	8,5	2,0
Yhteensä	960,7	1 006,2	-45,6

Seuraavassa erittelyssä maa-alueet ja rakennukset sisältävät myös Suomen Pankin eläkerahaston omistuksessa olevat maa-alueet, 2,8 milj. euroa, ja rakennukset, 18,5 milj. euroa, jotka sisältyvät muuhun omaisuuteen ja saamisiin. Aineettomaan omaisuuteen sisältyvät myös osakkeet ja osuudet.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Milj. EUR	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Taide ja numismaattinen kokoelma	Aineeton omaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2012	14,1	303,4	32,4	0,4	54,5	405,1
Lisäykset	–	3,9	1,7	0,0	3,3	8,9
Vähennykset	3,0	25,4	0,2	–	–	28,6
Hankintameno 31.12.2012	11,3	281,9	33,9	0,4	57,8	385,4
Tilikauden poisto	–	11,9	2,3	–	2,4	16,7
Kertyneet poistot 31.12.2012	–	134,3	26,2	–	24,2	184,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2012	11,3	147,7	7,8	0,4	33,6	200,8
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	14,4	169,8	8,4	0,4	32,7	225,7

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä.

Vuonna 2012 liikkeessä olleiden eurosetelien yhteenlaskettu arvo kasvoi 3 %. Jakoperusteen mukaan Suomen Pankin osuus liikkeessä olevista euroseteleistä oli vuoden 2012 lopussa arvoltaan 15 044 milj. euroa (vuoden 2011 lopussa 14 649 milj. euroa). Suomen Pankin liikkeeseen laskemien eurosetelien kokonaisarvo kasvoi 6 % eli 11 796 milj. euroon vuonna 2012 (edellisvuonna 11 164 milj. euroa). Määrä oli pienempi kuin jakoperusteen mukaan kohdistetun osuuden kokonaisarvo, ja erotus eli 3 248 milj. euroa (3 484 milj. euroa vuonna 2011) on kirjattu vastaavaa-puolen alaerään ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset”.

Liikkeessä olevat setelit	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
5 euroa	104,4	107,1
10 euroa	15,3	32,9
20 euroa	2 468,2	2 257,6
50 euroa	6 246,4	5 500,0
100 euroa	-321,5	-171,5
200 euroa	387,5	380,2
500 euroa	2 895,7	3 058,1
Eurosetelit yhteensä	11 796,0	11 164,3
ECB issue -luku	-1 308,3	-1 274,0
CSM-luku	4 556,4	4 758,7
Pääoma-avaimen mukainen liikkeessä oleva setelistö	15 044,1	14 649,0

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tämä tase-erä muodostuu korkoa sisältävistä velvoitteista luottolaitoksille, ja siihen sisältyvät luottolaitosten vähimmäisvarantotilien saldot sekä luottolaitosten yötalletukset ja määräaikaistalletukset. Tase-erä syntyy sen rahamarkkinapolitiikan seurauksena, jota Suomen Pankki toteuttaa osana eurojärjestelmää. Vähimmäisvarantojärjestelmän avulla pyritään tasaamaan rahamarkkinakorkoja sekä lisäämään rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta. Luottolaitosten vähimmäisvarantotilien päivittäisten

saldojen keskiarvon on seurantajakson aikana oltava vähintään varantovelvoitteen suuruinen.

2.1 Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)

Sekkitileillä ovat vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantotalletuksista koostuvat saamiset. Vähimmäisvarantotalletuksille on 1.1.1999 lähtien maksettu kulloiseenkin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa.

2.2 Yli yön -talletukset

Talletusmahdollisuus on eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän likviditeettiä vähentävä osa, johon pankit voivat tehdä yön yli -talletuksia ennalta määrätyllä korolla.

2.3 Määräaikaistalletukset

Likviditeettiä vähentäviä hienosäättöoperaatioita voidaan toteuttaa mm. keräämällä määräaikaistalletuksia.

2.4 Käänteiset hienosäättöoperaatiot

Käänteisillä hienosäättöoperaatioilla pyritään tasaamaan suuria likviditeetin yli- tai alimääriä.

2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset

Erä sisältää vastapuolten talletukset tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo jää alle määritetyn kynnyksarvon.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	31 697,6	1 657,2	30 040,4
Yötalletukset	37 101,0	52 539,9	-15 438,9
Määräaikaistalletukset	5 000,0	17 500,00	-12 500,0
Käänteiset hienosäättöoperaatiot	—	—	—
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	—	—	—
Yhteensä	73 798,6	71 697,1	2 101,5

3. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille.

4. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa sekä reposopimukset euroalueen ulkopuolisten vastapuolien kanssa.

5. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Erään sisältyy valuuttamääräisiä varoja, jotka Valtiokonttori on tallettanut omia maksujaan varten.

6. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Valuuttavarannon hallinnoimiseksi tehty valuuttamääräiset reposopimukset on kirjattu tähän tase-erään.

7. Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaa-puolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2012 lopussa pienemmät kuin niiden vastaerä taseen velkapuolella. Velkapuolen vastaerän suuruus on 1189,5 milj. SDR. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna vuoden viimeisen päivän kurssiin (1 386,7 milj. euroa).

8. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Tase-erä sisältää nettomääräisenä muiden keskuspankkitilien ja TARGET2-maksujärjestelmän EKP-tilin saldon, mikäli Suomen Pankilla on tarkasteluhetkellä ollut velka suhteessa eurojärjestelmään. Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaa-puolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa. Tilikauden 2012 lopussa Suomen Pankilla oli 344,9 milj. euroa rahoitustulon uudelleenjakoon liittyviä eurojärjestelmän sisäisiä velkoja.

9. Muut velat

Muut velat	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Liikkeessä olevat markkasetelit	–	125,4	–125,4
Siirtovelat	16,3	19,1	–2,8
Ostovelat	1,0	0,9	0,1
Muut velat	6,2	32,7	–26,5
Yhteensä	23,5	178,1	–154,6

10. Arvonmuutostilit

Tase-erässä ovat valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot. Lisäksi tase-erä sisältää maa-alueiden ja rakennusten arvonorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitoikäntönnön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot.

Arvonmuutostilit	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Kulta	1 599,3	1 529,4	69,9
Valuutat:			
USD	273,3	332,2	–58,9
GBP	105,3	86,7	18,6
JPY	153,9	224,6	–70,7
SDR	0,0	14,7	–14,7
Muut valuutat	0,3	0,3	0,0
Arvopaperit	271,1	401,8	–130,6
Muut arvonorotukset	205,4	216,6	–11,2
Yhteensä	2 608,6	2 806,4	–197,8

11. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Vuoden 2012 lopussa varausten yhteismäärä on 3 707,6 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta ja varauksesta rahapolitiikan operaatioiden vastapuoliriskeihin sekä valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta.

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonais-

määrä on 577,7 milj. euroa, ja tästä on katettu 100,8 % eli 582,2 milj. euroa. Eläkevarauksen muutos koostuu eläkerahaston tilikauden tuloksesta, 46,6 milj. euroa, sekä tilikauden aikana tehdystä arvonnkorotusrahaston purusta –8,3 milj. euroa.

Perussäännön artiklan 32.4 mukaan varaus rahamarkkinaoperaatioista johtuvia vastapuoliriskejä varten jaetaan euroalueen kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa kunkin kes-

kuspankin osuuteen EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta tappionaiheutumisvuonna. EKP:n neuvosto tarkisti varauksen kokoa varovaisuutta koskevan yleisen kirjanpitoperiaatteen nojalla ja päätti purkaa varausta 639 milj. eurolla 31.12.2012. Suomen Pankin osuus varauksen purusta on 11,4 milj. euroa, minkä jälkeen varausta on jäljellä 5,5 milj. euroa. Edellisvuoden (2011) lopussa varauksen suuruus oli 949 milj. euroa, ja tästä Suomen Pankin osuus oli 16,9 milj. euroa.

Varaukset (milj. EUR)	Varausten määrä 1.1.2011	Varausten muutos 2011	Varaukset yhteensä 31.12.2011	Varausten muutos 2012	Varaukset yhteensä 31.12.2012
Kurssi- ja hintaerovaraus	406	9	415	232	647
Yleisvaraus	1 095	100	1 195	300	1 495
Reaaliarvovaraus	748	113	861	117	978
Eläkevaraus	526	19	544	38	582
Varaus rahapolitiikan operaatioiden vastapuoliriskeihin	39	–22	17	–11	6
Yhteensä	2 814	218	3 032	676	3 708

Varauksen tarkistus vaikuttaa kansallisten keskuspankkien tuloslaskelmiin. Tarkistuksen seurauksena Suomen Pankin tulos kasvoi 11,4 milj. euroa vuonna 2012 (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta ”Varaus rahapolitiikan operaatioiden vastapuoliriskeihin”).

12. Oma pääoma

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

Oma pääoma (milj. EUR)	31.12.2012	31.12.2011
Kantarahasto	840,9	840,9
Vararahasto	1 491,0	1 421,5
Oma pääoma yhteensä	2 331,9	2 262,4

13. Tilikauden voitto

Tilikauden 2012 voitto oli 337,5 milj. euroa.

Tilikauden tulos (milj. EUR)	2012	2011
Voitonjako valtiolle	227,0	185,0
Suomen Pankin osuus voitosta (siirretään vararahastoon)	110,5	69,5
Yhteensä	337,5	254,5

Tuloslaskelman liitetiedot

1. Korkotuotot

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta ja euroalueelta olivat yhteensä 1 110,3 milj. euroa, ja niistä 63,6 milj. euroa oli valuuttamääräisiä korkotuottoja ja 1 046,8 milj. euroa euromääräisiä korkotuottoja.

EKPJ-erien korkotuotot, 561,4 milj. euroa, kertyivät seuraavasti: 5,5 milj. euroa valuuttavarantojen siirtoja vastaavista saamisista EKP:ltä. EKP:n seteliosuudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvasta saamisesta ja velasta syntyvä korkotuotto, 30,1 milj. euroa, on esitetty nettomääräisenä. TARGET2-saldoihin liittyviä korkotuottoja syntyi 525,9 milj. euroa.

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2012			2011		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot kultasijoituksista	–	0,8	0,8	–	1,2	1,2
Korkotuotot kuponkipapereista	24,0	45,5	69,5	24,5	65,7	90,2
Korkotuotot diskonttopapereista	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1
Korkotuotot talletuksista	0,9	1,0	2,0	8,1	1,0	9,0
Muut korkotuotot	–	1,7	1,7	–	8,1	8,1
Yhteensä	25,1	49,1	74,2	32,7	76,1	108,8

Korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2012			2011		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot kuponkipapereista	204,5	14,4	218,9	223,6	20,6	244,1
Korkotuotot diskonttopapereista	3,0	–	3,0	5,8	–	5,8
Korkotulot talletuksista	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,6
EKPJ-erien korkotuotot	561,4	–	561,4	263,1	–	263,1
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	252,7	–	252,7	139,6	–	139,6
Muut korkotulot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6
Yhteensä	1 021,7	14,4	1 036,1	632,6	21,2	653,8

Korkotuotot yhteensä (milj. EUR)	2012			2011		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	25,1	49,1	74,2	32,7	76,1	108,8
Korkotuotot euroalueelta	1 021,7	14,4	1 036,1	632,6	21,2	653,8
Yhteensä	1 046,8	63,6	1 110,3	665,3	97,3	762,6

2. Korkokulut

Korot euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2012			2011		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korot euroalueen ulkopuolisista talletuksista	–0,4	–0,4	–0,8	–6,2	–0,4	–6,6
Muut korot euroalueen ulkopuolelle	–	–1,7	–1,7	–	–5,4	–5,4
Yhteensä	–0,4	–2,1	–2,5	–6,2	–5,8	–12,0

Korkokulut euroalueelle (milj. EUR)	2012			2011		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkokulut EKPJ-eristä	–	–	–	–	–	–
Korkokulut rahapolitiikan eristä	–107,6	–	–107,6	–155,5	–	–155,5
Muut korot euroalueelle	–1,5	–1,0	–2,5	–1,5	–1,1	–2,6
Yhteensä	–109,1	–1,0	–110,1	–157,0	–1,1	–158,1

Korkokulut yhteensä (milj. EUR)	2012			2011		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korot euroalueen ulkopuolelle	–0,4	–2,1	–2,5	–6,2	–5,8	–12,0
Korkokulut euroalueelle	–109,1	–1,0	–110,1	–157,0	–1,1	–158,1
Korkokulut yhteensä	–109,5	–3,1	–112,6	–163,2	–6,9	–170,1

Sekä euroalueelle että sen ulkopuolelle maksetut korot olivat yhteensä 112,6 milj. euroa. Niistä 22,9 milj. euroa on vähimmäisvarantotalletuksille maksettuja korkoja, 56,8 milj. euroa yön yli-talletuksille maksettua korkoa ja 27,9 milj. euroa määrääikaistalletuksille maksettua korkoa.

3. Korkokate

Korkokate	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
Korkotuotot		
Korkotuotot rahoitus- varallisuudesta	296,2	359,9
Korkotuotot raha- politiikan eristä	252,7	139,6
Korkotuotot EKPJ-saamisista	561,4	263,1
Yhteensä	1 110,3	762,6
Korkokulut		
Korkokulut rahoitus- varallisuudesta	–4,9	–14,6
Korkokulut raha- politiikan eristä	–107,6	–155,5
Korkokulut EKPJ-veloista	–	–
Yhteensä	–112,5	–170,1
KORKOKATE	997,8	592,5

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot sekä arvostustappiot. Vuonna 2012 valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet voitot olivat 14,0 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot sekä arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuonna 2012 arvopapereista realisoitui hinnanmuutosten johdosta 218,0 milj. euroa voittoa.

6. Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 232,1 milj. euroa, kartutettiin varauksia tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

7. Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista

Erä sisältää sijoitustoiminnasta aiheutuneet palkkiot ja maksut.

8. Rahoitustulon netto-osuus

Rahoitustulo	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
Suomen Pankin pooliin lähettämä rahoitustulo	764,3	357,2
Suomen Pankin pääoma-avaimen mukainen rahoitustulo	419,4	281,1
Pääoma-avaimen mukainen rahoitustulon netto-osuus	-344,9	-76,1
Korjaukset aiempina vuosina jaettuun rahoitustuloon	1,6	0,7

Eurojärjestelmän kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo lasketaan käyttämällä sen velkapohjaa vastaan yksilöitävistä saamisista kertynyttä todellista vuosituloa. Velkapohja koostuu pääasiassa seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit, rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat luottolaitoksille, EKP:n velkasitoumuksien liikkeeseenlaskusta aiheutuvat kansallisten keskuspankkien velat eurojärjestelmän sisällä, TARGET2-transaktioista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat sekä eurojärjestelmän sisäiset nettovelat, jotka liittyvät euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä. Velkapohjaan sisältyville veloille maksetut korot vähennetään yhteenlaskettavan rahoitustulon määrästä.

Yksilöidyt varat koostuvat pääasiassa seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta, rahapoliittisista syistä hallussa pidettävät arvopaperit, valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset EKP:ltä, TARGET2-järjestelmään liittyvät nettosaamiset sekä nettosaamiset, jotka liittyvät euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, ja pääoman jakoperusteen avulla laskettu osuus kansallisen keskuspankin kullan määrästä.

Kullasta ei katsota kertyvän tuottoa. Katettujen joukkolainojen osto-ohjelman toteutuksesta 2.7.2009 annetun päätöksen (EKP/2009/16) ja katettujen joukkolainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta 3.11.2011 annetun päätöksen (EKP/2011/17) mukaisesti rahapoliittisista syistä hallussa pidettävistä arvopapereista katsotaan kertyvän tuottoa, joka on eurojärjestelmän viimeisimmän saatavilla olevan perusrahoitusoperaation marginaalikoron mukainen. Jos kansallisen keskuspankin yksilöityjen varojen arvo ylittää

tai alittaa keskuspankin velkapohjan arvon, ero kompensoidaan soveltamalla siihen viimeisintä saatavilla olevaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoa.

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti. Suomen Pankin rahoitustulon netto-osuus on yhtä kuin Suomen Pankin pooliin lähettämä osuus yhteenlaskettavasta rahoitustulosta (764 milj. euroa) miinus Suomen Pankille jakoperusteen mukaisesti kuuluva osuus rahoitustulosta (419 milj. euroa).

9. Osuus EKP:n voitosta

EKP jakoi tilikaudelta 2011 voittoa 76 milj. euroa. Tästä tilikaudelle 2012 kirjattu Suomen Pankin osuus oli 1,4 milj. euroa.

10. Varaus rahapolitiikan operaatioiden vastapuoliriskeihin

EKP:n neuvosto katsoi varovaisuutta koskevan yleisen kirjanpitoperiaatteen nojalla tarpeelliseksi tehdä 5,7 mrd. euron erikoisvarauksen eurojärjestelmän vastapuolten maksukyvyttömyysriskin varalta vuonna 2008. Perussäännön artiklan 32.4 mukaan euroalueen kansalliset keskuspankit jakavat nämä riskit suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jakoperusteesta vuonna 2008. Näin ollen luotiin 102 milj. euron varaus, joka vastaa 1,78603 prosentin osuutta koko erikoisvarauksesta.

Vuoden 2012 tilinpäätöksessä edellä mainittua varausta purettiin EKP:n neuvoston päätöksen mukaisesti 639 milj. eurolla vakuuksien erääntymisestä tai myynnistä saatujen tuottojen perusteella. Suomen Pankin osuus varauksen purusta on 11,4 milj. euroa. Varausta on jäljellä 5,5 milj. euroa.

11. Muut keskuspankkitoiminnan tuotot

Erä sisältää EKP:n ennakkovoitonjakona tilikaudelta 2012 jakaman osan setelitulosta ja arvopaperimarkkinoita koskevaan ohjelmaan liittyvän arvopaperisalkun (ns. SMP-salkun) tuotoista, 10,3 milj. euroa. Markkaseteleiden lunastus päättyi vuoden 2012 aikana. Lunastamatta jääneet markkaseteelit, 119 milj. euroa, sisältyvät vuonna 2012 poikkeuksellisenä eränä muihin keskuspankkitoiminnan tuottoihin. Lisäksi erä sisältää saadut osingot, 4,0 milj. euroa, jotka koostuvat pääasiassa BIS:n osakkeista.

12. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan valvonta- ja toimenpidemaksut, 25,3 milj. euroa, kiinteistöjen tuotot, 9,8 milj. euroa, kiinteistöjen myynnistä saatuja tuottoja sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

13. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
Palkat ja palkkiot	41,5	40,5
Työnantajakorvaukset eläkerahastolle	7,6	7,5
Muut henkilösivukulut	2,6	2,7
Yhteensä	51,7	50,7

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä	2012 Henkeä	2011 Henkeä
Suomen Pankki	418	429
Finanssivalvonta	208	207
Yhteensä	626	636

Johtokunnan jäsenille maksetut peruspalkat	2012 Euroa
Erkki Liikanen	259 896
Pentti Hakkarainen	234 564
Seppo Honkapohja	191 220
Yhteensä	685 680

Johtokunnan jäsenille maksetut luontoisedut (ateria-, puhelin- ja autoetu) olivat yhteensä 38 353 euroa.

Suomen Pankin johtokunnan jäsenen eläke-etuudet määräytyvät vuodesta 2005 alkaen Suomen Pankin eläkesäännön mukaisesti ilman erityisehtoja ja samoin edellytyksin ja ehdoin kuin muulle henkilöstölle on eläkesäännössä vahvistettu. Suomen Pankin eläkesääntö on soveltuvien osin valtion eläkelain (VaEL) mukainen. Toimikautensa päättäneelle johtokunnan jäsenelle voidaan maksaa tulonmenetyksen korvausta, jos henkilö ei voi karenssisäännöksen perusteella vastaanottaa työtehtävää muualta tai jos Suomen Pankista saatu eläke on pienempi kuin tulonmenetyksen korvaus. Tulonmenetyksen täysimääräinen korvaus on 60 % palkasta, ja sitä maksetaan yhden vuoden ajan yhteen sovittaen

Suomen Pankista maksettavan eläkkeen kanssa siten, että nämä yhdessä eivät ylitä 60:tä prosenttia palkasta.

14. Eläkerahastomaksu

Tilikaudella 2012 ei suoritettu eläkerahastomaksua.

	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
Eläkerahastomaksu	–	32,0

15. Hallinnolliset kulut

Hallinnolliset kulut	2012 Milj. EUR	2011 Milj. EUR
Tarvikkeista ja hankinnoista aiheutuvat kulut	0,7	0,8
Koneista ja kalustosta	3,1	3,4
Kiinteistöistä aiheutuvat kulu	11,0	11,1
Henkilöstösidonnaiset kulut	3,8	3,8
Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut	8,9	8,5
Muut hallinnolliset kulut	2,0	1,5
Yhteensä	29,5	29,1

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

16. Poistot käyttöomaisuudesta

Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
Maa-alueet	–	–
Rakennukset	2,3	2,2
Koneet ja kalusto	2,3	2,8
Taide ja numismaattinen kokoelma	–	–
Yhteensä	4,6	5,0

Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
Tietojärjestelmät	3,1	3,1
Yhteensä	3,1	3,1

Poistot eivät sisällä maa-alueiden ja rakennusten arvonorotuksista tehtyjä poistoja.

17. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 2,7 milj. euroa.

18. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

19. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotot, 66,3 milj. euroa. Lisäksi erässä ovat Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, 10,2 milj. euroa.

20. Eläkerahaston kulut

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitusten kulut, 0,2 milj. euroa, maksetut eläkkeet, 25,1 milj. euroa, hoitokulut sekä poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta.

21. Varausten muutos

Erään sisältyvät eläkevarauksen lisäys, 47 milj. euroa, reaaliarvovarauksen lisäys, 117 milj. euroa, ja yleisvarauksen lisäys, 300 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

22. Tilikauden tulos

Tilikauden 2012 tulos oli 337 milj. euroa. Johdokunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta siirretään 227 milj. euroa käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Tämä erä sisältää Suomen Pankin johdannaissopimukset. Niistä valtaosa on tehty valuuttakursisriskiltä suojautumiseksi.

Johdannaissopimukset	31.12.2012 Milj. EUR	31.12.2011 Milj. EUR
Valuuttamääräisten futuurisopimusten nimellisarvo		
Ostosopimukset	–	–
Myyntisopimukset	–	–
FX-swapsopimusten markkina-arvo	7,7	–6,3
GIRS-sopimusten markkina-arvo	0,1	0,1
IRS-sopimusten markkina-arvo	–	–
FX-forward-sopimusten markkina-arvo	–	–
Yhteensä	7,8	–6,2

